

Majen Sævik

Men hva sier guttene selv

En studie av unge gutters interesser og meningsskaping

Masteroppgave i Psykologi, Læring - hjerne, atferd, omgivelser

Veileder: Berit Overå Johannesen

August 2022

Majen Sævik

Men hva sier guttene selv

En studie av unge gutters interesser og meningsskaping

Masteroppgave i Psykologi, Læring - hjerne, atferd, omgivelser

Veileder: Berit Overå Johannesen

August 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap

Institutt for psykologi

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Mennesket søker å forstå ulike hendelser i livet, og er slik grunnleggende lærende (Bruner, 1991). Bruner (1991) hevdet at mennesket gjennom sine biografiske fortellinger av livet søker sammenhenger for å forstå og skape mening i det som skjer.

De fortellingene, eller narrativ, som konstrueres i denne menings søken er en personlig prosess der det skapes mening, og fortellingen påvirkes av relasjoner, kontekst, tid og ulike overbyggende narrativ rundt oss (Bruner, 1998).

Studien er gjennomført ved å intervju 15 år gamle norske gutter om deres interesser, og søker å forstå hvordan de skaper mening i sine fortellinger. Den narrative analysen er satt inn i en sammenheng av teori og nyere forskning som belyser unge gutters opplevelser, interesser og menings skaping.

Resultatene viser at guttene i dette utvalget først og fremst er interessert i å være aktive, og helst i form av fysiske aktiviteter som trening og idrett. De guttene som ikke foretrekker trening, ønsker å være aktive innen ulike kunst- og kulturuttrykk. Det kommer frem at interessene er nært knyttet til familien, og at interessene også har en rolle i guttenes selvregulering.

Resultatene viser ulike brudd i guttenes menings skaping som kan indikere ulike utfordringer de opplever. Manglende sammenheng mellom det som skjer utenfor og innenfor skolen fremstår som et slikt brudd. Skolen beskrives av de fleste som lite relevant for livet her og nå. Et annet brudd er knyttet til dataspill, som kalles gaming. Koronapandemien brukes som forklaring på at guttene har gått lei av å spille.

Mine analyser dekket ulike narrative stiler hos guttene knyttet til deres tidshorisonter og til deres egne aktive rolle i sine liv som her kalles agens. Ut fra dette har jeg utviklet fire narrative typer: «drevet mot å skulle ha betydning», «drevet mot å skulle prestere», «drevet av familien» eller «drevet av en hendelse».

Abstract

Human beings seek to understand and find meaning in various events in life, and are as such fundamentally learners (Bruner, 1991). Bruner (1991) claimed that people, through their biographical narratives, search for connections in order to understand and create meaning their experiences.

The stories, or narratives, that are constructed in this quest is a personal process where meaning is created, and the narrative is influenced by relationships, context, time and various overarching narratives around us (Bruner, 1998).

The study was conducted by interviewing 15-year-old Norwegian boys about their interests - and seeks to understand how they create meaning in their stories. The narrative analysis has been contextualized and connected to recent research on young boys' experiences, meaning-making and interests.

The results show that the boys in this sample are primarily interested in being active; preferably in the form of physical activity such as working out and sports. The boys who do not prefer exercise, seeks activity in various artistic and cultural expressions. It emerges that their interests are closely related to their families, and that the interests often play a role in their self regulation.

Furthermore, the results show various breaches in boys' meaning making that may indicate challenges they experience. A lack of connection between what happens outside of and at school appears as such a breach. School is described by most as having little relevance for their lives at the present moment. Another breach is associated with computer games, called gaming. The corona pandemic is applied as an explanation as to why the boys have grown tired of gaming.

My analysis revealed differing narrative styles of the boys, linked to time horizons and their active roles in life - which is in this paper is called agency. Based on this, I have developed four narrative types; "driven to matter", "driven to achieve", "driven by family" or "driven by an event".

Forord

Det å følge normert studie ved siden av jobb er krevende, og det hadde ikke vært mulig uten hjelp og støtte. Jeg vil rette en takk til de ansatte ved Institutt for psykologi ved NTNU som har tilrettelagt for et litt lengre studieløp. Takk til særlig dyktige forelesere og spesielt interessante fag, det har drevet meg fremover av ren lærelyst.

Takk til medstudenter for felleskap og mange gode samtaler, takk til arbeidsplassen min for at jeg fikk muligheten, takk til kollegaer for oppmuntring og til venner som har gitt støtte og godt sosialt påfyll.

Takk til mine egne elever for å ha satt meg på tanken om at opplevelse av mening og sosial interaksjon er viktige parameter for læring og utvikling i ungdomstiden.

Takk til informantene mine. 17 reflekterte gutter som ga meg mulighet til å få en unik innsikt i deres opplevelsesverden.

Takk til Peter, Ruben, Mathea og Johanna som er mine fire hjertekammer, og til Ingrid som er blitt en kjær del av familien. Takk til Tore for alle ekstra tak i heimen, og for at du pleier kjærligheten vår også under harde arbeidsøkter. Takk til mine store forbilder, mamma og pappa. Takk til mine kjære søstre, Linda, Vera og Rakel.

Takk til min gode og kloke veileder Berit Overå Johannesen for tålmodig veiledning, en fin balanse mellom ris og ros og mange hyggelige samtaler. Uten deg hadde jeg ikke kommet i mål.

Trondheim, august 2022.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Abstract	3
Forord	4
Innholdsfortegnelse	5
Innledning	7
Bakgrunn og tema	7
Vitenskapelig problem	8
Teoretisk situering	9
Narrativ psykologi	9
Overgripende narrativ	10
Tidligere forskning	12
Litteratursøk	12
Ungdommenes betingelser	12
Gutter og interesser	15
Metode	17
Design	17
Analytisk tilnærming	20
Analyse	21
Resultater og funn	24
Vitenskapelig problem	24
Del 1 Resultater etter narrativ analyse	24
Struktur i guttene sine narrativ om egne interesser	29
Utdyping av tendenser, kontraster og unntak i strukturer	30
Tidshorisonter i guttene sine narrativ om egne interesser	31
Utdyping av tendenser, kontraster og unntak i tidshorisont	33
Agens i guttene sine narrativ om egne interesser	34
Utdyping av tendenser, kontraster og unntak i agens	35
Narrativ stil i guttene sine narrativ om egne interesser	36
Kryssende narrative stiler	37
Utvikling av modell av ulike narrative typer	40
Fire narrative typer utledet fra analyse av ulik grad av agens og vendepunkter ...	41
Oppsummering av resultater etter del 1, narrativ analyse	42
Del 2 Resultater etter analyse av narrativ	42
Fysisk aktivitet	43
Kunstnerisk aktivitet og kulturuttrykk	44
Rekreasjon	45
Skolerelaterte interesser	45
Betydningen av kontekst/sosial tilhørighet	47

Beskrivelser av fortid, fremtid og vendepunkter	48
Endringer av interesser under koronapandemien	51
Oppsummering av resultater etter del 2, analyse av narrativ	52
Drøfting.....	53
Teoretisk rammeverk.....	53
Forskningsspørsmål 1	53
Hvilke fremtredende interesser forteller gutter på 15 år om?	53
Forskningsspørsmål 2	55
På hvilken måte beskriver de sine interesser i måten de snakker om fortid, nåtid og fremtid?	55
Forskningsspørsmål 3	58
Hvem deler guttene sine interesser med i hverdagen?	58
Forskningsspørsmål 4	61
Hvordan er skolen innlemmet i guttenes fremstillinger av interesser i nåtid og fremtid?	61
Drøfting av sammenheng mellom narrativ stil og type i den narrative analysen, og to brudd i analysen av narrativ	63
Konklusjon	65
Referanseliste	68
Vedlegg	74

Innledning

Bakgrunn og tema

Innen psykologifeltet har man i mange år gjennom den kvalitative forskningen forsøkt å forklare ungdom og ungdomstid, men det er også behov for å utvikle kvalitativ kunnskap for å kunne forstå de unge sin opplevelsesverden. Når det gjelder ungdom vet vi minst om guttene, og det jeg ønsker å gjøre i denne studien er å belyse deres interesser og meningsskaping gjennom å analysere deres fortellinger.

Følger vi statistikken kommer det frem at det er guttene som gjør det dårligst på skolen, det er guttene som oftest avslutter skolegangen, det er guttene som oftest utfører voldshandlinger og som radikaliseres og blir terrorister (Klyve, 2016). Det er i tillegg flere unge menn enn unge kvinner som tar sitt eget liv (Folkehelseinstituttet, 2022).

Guttene settes også ofte i en negativ sammenheng i større medier (Svensson, 2019), og guttene sine egne fortellinger om eget liv kan lett komme i bakgrunnen.

Jeg har gjennom mange år som mor, lærer, nabo, tante, og fotball-mamma blitt kjent med mange unge gutter, og jeg tror at vi som enkeltpersoner og samfunn kan ha nytte av en bedre innsikt i guttenes opplevelsesverden. Kanskje kan det også være grunnlag for en bedre forståelse for ulike perspektiver som angår dem, deres interesser og hverdag, og slik styrke nyansene i kunnskapen om unge gutter som vokser opp i dag.

I mitt bidrag til økt kunnskap om gutters erfaringer har jeg valgt guttenes interesser som hovedfokus for å få frem det guttene selv bryr seg om og synes er vesentlig i sine liv.

John Dewey (1913) utviklet teori som forklarte at det som skal være interessant utenfor individet må *gjøres* interessant, og han definerte interesse som en emosjonell del av læringsprosessen (Dewey, 1913, s. 7). Emosjonelle aspekter ved interesser kan ha bakgrunn i subjektive erfaringer, handlingsvilje og interessen sin psykososiale funksjon (Silvia, 2006, s. 5). Emosjonelt motivert interesse kan derfor være en faktor bak de interesser som ungdom har på fritiden, skole eller som uttalte fremtidige mål.

For å finne ut hva gutter interesserer seg for var det nærliggende for meg å be dem selv fortelle om det. Det latinske verbet for å fortelle er «narrare» og her refereres dette til som narrativ (Grue, 2021).

Jerome Bruner (1991) argumenterte for at mennesket i stor grad organiserer erfaringer og minner som narrativ, og at disse fortellingene skaper individuell mening, forklaring og sammenheng når hendelsesforløp beskrives (Bruner, 1991a p. 4). Narrativ er da ikke å forstå som en paradigmatisk forklaring på virkeligheten, men en personlig konstruksjon som er reell for den enkelte (McAdams, 2006, s. 113).

Videre vil jeg omtale selvbiografisk historiefortelling både som narrativ, fortelling og historie om hverandre, fordi de beskriver det samme fenomenet.

Narrativ har en viktig funksjon i måten mennesker fungerer kognitivt på fordi man gjennom dem innlemmer ulike elementer fra opplevelser til en meningsfull sammenhengende fortelling (McAdams, 2006, s. 120). I et narrativ vil det derfor alltid være elementer som er meningssskapende, og som gjør at fortellingen formidler mening og sammenheng (George & Park, 2016). Dette gjør at vi kan bruke narrativ som en systematisk metode, og analysere narrativ for å søke å forstå mennesker sine egne oppfatninger, og den meningssskapingen de formidler (Bruner, 1991).

I denne oppgaven har jeg brukt en tilpasning av Jerome Bruner (1991) sitt teoretiske rammeverk for å undersøke hvordan et utvalg 15 år gamle gutter forteller om sine interesser før, nå og i et fremtidsperspektiv (Bruner, 1991). Målet er at analysen av Bruner sine meningssskapende elementer vil si noe både om individuelle erfaringer som guttene har og om fellestrekk ved disse erfaringene. Noen av de meningssskapende elementene som kommer frem i analysen av det guttene sier setter jeg videre inn i en kontekst av nyere forskning om ungdom i Norge.

Vitenskapelig problem

Denne studien er gjennomført ved å undersøke det vitenskapelige problemet:

Hvilke interesser fins blant dagens norske gutter og hvilken forståelse kan unge gutter sine fortellinger om egne interesser gi oss av deres meningssskaping? For å belyse dette her jeg valgt å se nærmere på et utvalg gutter sine interesser, ulike tidshorisonter, felleskap og skolens ramme. Dette leder til følgende forskningsspørsmål:

- 1 Hvilke fremtredende interesser forteller guttene om?
- 2 Hvilke fortellinger har guttene om egne interesser før, nå og for fremtiden?
- 3 Hvem deler guttene sine interesser med i hverdagen?
- 4 Hvordan er skolen innlemmet i guttenes fremstillinger av interesser i nåtid og fremtid?

Teoretisk situering

Narrativ psykologi

Begrepet «narrativ psykologi» ble introdusert av Theodore R. Sarbin i 1986 som redaktør av boken «Narrative Psychology: The Storied Nature of Human Conduct» (Sarbin, 1986b). Sarbin hevdet at narrativ burde få en større plass innen psykologisk forskning, og foreslo at narrativ burde være en «root metaphor», eller «hoved metafor» innen psykologien. Å bruke narrativ som en hoved metafor medfører at den menneskelige historie-fortellingen får en sentral funksjon for å forstå den menneskelige psyke. Narrativ er ifølge Sarbin (1986) nyttig for å undersøke og tolke mennesket sine tanker, følelser og handlinger (Sarbin, 1986a).

Teoretikere innen psykologi som Paul Ricoeur (1984), Dan P. McAdams (1987), Theodore R. Sarbin (1986b), Jerome Bruner (1985a) og Donald E. Polkinghorne (1988) la videre grunnlaget for et mer systematisk arbeid med narrativ som kilder og metodologi. Dette var vesentlig for å kunne analysere ulike psykologiske perspektiver ved den menneskelige fortellingen. De samme teoretikerne argumentert for at vi som mennesker helt naturlig skaper mening og sammenheng gjennom livsløpet gjennom å konstruere narrativ.

Bruner (1990) argumenterte for meningsskapning som en sentral del av den menneskelige psyke (Bruner, 1990a). I boken «Acts of Meaning» (1990a) refererer han til meningsskapningen som en aktiv autobiografisk konstruksjon hos den enkelte, og i artikkelen «The Narrative Construction of Reality» (1991) utdyper han at det i et helhetlig narrativ vil finnes 10 ulike meningsskapende elementer som omhandler: tidsdimensjoner, hendelsesløp, intensjon/agency, helhetlig komposisjon, spesifikke hendelser, troverdighet, genre, normer, kontekst/struktur og overordnet forståelse (Bruner, 1991).

De unge sin utvikling er vesentlig for deres læring og fremtid. Karsten Hundeide (2005) beskriver den utviklingen som skjer i mennesket som kulturelle og sosiale «stier av utvikling» hvor den enkelte må finne sin egen vei (Hundeide, 2005). Det blir tatt valg som er avgjørende i et menneske sitt liv, og slike valg-prosesser er også viktig for utviklingen hos de unge. Hundeide (2005) indikerer at de unge har ulik oppfattelse av sine «mulighetsrom», eller det de tror er deres fremtidige muligheter. Han utdyper også at de unge trenger ulike typer ferdigheter, eller «tilgangsferdigheter» for å bli innlemmet i miljøer og muligheter, og at disse ferdighetene slik vil påvirke deres «livs-sti utvikling» som er deres fremtidige utvikling (Hundeide, 2005, s. 243). Hundeide påpeker at en tilnærming for å undersøke disse perspektivene er et narrativ-biografisk perspektiv. Ved å ta utgangspunkt i narrativ kan dimensjoner ved «livs-sti utvikling» analyseres fra et subjektivt perspektiv (Bruner 1990, Polkinghorne, 1988, Sarbin, 1986).

Et annet perspektiv på de unge sine «mulighetsrom» er den støtten de får i sin utvikling og læring. George Herbert Mead kalte mennesker som har en særlig betydning for utvikling og læring for «signifikante andre» (Hamilton, 1992). Mennesket sin opplevelse av seg selv, sine opplevelser og omgivelser kan derfor sees på som en sosial konstruksjon som oppstår i samspill med andre mennesker, og da særlig med de som betyr mye for oss som foreldre, søsken og nære venner. Erik H. Erikson (1998) la også la vekt på sammenhengene mellom ungdom sine behov for tilhørighet blant sine jevnaldrende og utvikling, i sin utviklingsmodell (Erikson & Erikson, 1998). Den støtten man trenger for å lære eller utvikle seg best beskrev Lev Vygotsky (Bruner, 1984) som «den proximale utviklingssonen», og omhandler hvilken utvikling de unge klarer å oppnå selv og hva de kan lære om de får støtte. Jerome Bruner sin teoretiske tilnærming til støtte i læringsprosessen kaller han «stillasbygging», og synliggjør hvordan kunnskap og utvikling gradvis og gjensidig må bygges opp for at læring og utvikling skal kunne skje (Walker, 2014).

Utviklingsløpet fra ungdom til ung voksen hevdet James E. Marcia allerede på 1980-tallet hang sammen med tre faktorer (Marcia, 1983). Han mente at 1) trygg foreldrestøtte, 2) en opplevelse å være aktive agenter i eget liv (agens) og 3) et selvreflektert forhold til sin egen fremtid var vesentlige for å utvikle en positiv egoidentitet senere i livet.

Opplevelse og forhold til ulike tidsdimensjoner kan også være viktig for utviklingen. Luca Tateo (2014) viser til at menneske sin psykologisk horisont kan forstås som en katalysator mellom selvet og miljøet i ulike psykologiske hendelser, og at tidshorisonten slik kan være vesentlig for subjektive opplevelser (Tateo, 2014).

Overgripende narrativ

Den enkelte sitt narrativ vil være påvirket av ulike overbyggende narrativ i det miljøet de lever i. Overbyggende narrativ setter derfor preg på individuelle fortellinger og forklaringer om hendelser, relasjoner og selvet (Bruner, 1998). Mennesket må derfor forstås ut fra sitt sosiale miljø og identitet (Thorne, 2004), og den konteksten der handlingen skjer (Andrews, Squire & Tamboukou, 2013, s. 49). Meningskonstruksjonen i et narrativ vil være mer eller mindre påvirket av gjeldende «master narratives» i miljøet, noe jeg velger å kalle «overgripende narrativ». Disse overgripende narrativ lærer mennesker betydningen av gjennom sammensatte sosiale interaksjoner i ulike miljøer (Broch, 2019). Overgripende narrativ som er betydningsfull for den enkelte, som sosial tilhørighet, ideologi og religion vil derfor påvirke personlige narrativ. Ulike overgripende narrativ er derfor med på å forme hvordan mennesker forteller om sine liv (Clair et al., 2014).

Overgripende narrativ kan også betraktes som en form for «taus kunnskap» som lærer en hvordan man bør tenke, føle og handle uten at man er det bevisst (Polanyi,

1975). Det er derfor en fare for at overgripende narrativ kan bære med seg holdninger og fordommer som vi gjentar, og overgripende narrativ kan derfor også bli selvoppfyllende (Raaheim, 2002, s. 71).

Overgripende narrativ vil slik kunne gi grunnlag for støtte, forståelse og mening til hendelser og opplevelser i livet. Fortellinger og forventninger rundt ungdomstid og kjønn kan representere slike overbyggende narrativ.

Ungdom er ikke en universell kategori ut fra psykologisk forskning eller alder (Mead, 1978), men en sosial kategori i det moderne samfunnet som både åpner opp og begrenser det mulighetsrommet de unge har (Bruner, 1990b, s. 94; Hundeide, 2005). Dette mulighetsrommet, og derfor også handlingsrommet til ungdommer vil være forskjellig fra generasjon til generasjon.

Det sosiale samspillet med jevnaldrende er ut fra Erikson (1968) sin teori særlig viktig i det vi tenker på som ungdomstiden, og vil derfor påvirke meningsskapingen (Erikson, 1968). Raske og dynamiske endringer i kultur, skole, samfunn og sosiale media hevder Castells (2008) er med på å påvirke det overgripende narrativ som ungdom en del av, og hvordan de konstruerer narrativ om seg selv og det som angår dem (Castells, 2008).

Kjønn er et annet overgripende narrativ, og mens visse narrativ gir mening i lys av begrepet om kjønn, er det andre som ikke gjør det (McLean & Breen, 2009).

Statistikkene som omgir oss kan skape nye kategorier og normer, og derfor påvirke hvordan man tenker om seg selv og prege atferden (Skarpenes, 2021). «Guttetapere» kan forstås som et kjønnnet narrativ som kan gi grobunn for en negativ forståelse av seg selv som gutt, og/eller av gutter mer generelt. Det at guttene er taperne er i det offentlige rom er kanskje allerede blitt et slags rådende overbyggende narrativ (Aasebø, 2021).

Kristoffer C. Vogt (2018) argumenterte for at et ensidig fokus på gutter sine utfordringer som dårligere karakterer, større frafall og mer spesialundervisning, kan gi en uheldig svartmaling av guttene (Vogt, 2018). Det som er viktig ifølge Vogt (2018) er å fokusere på hva som ligger bak de ulike utfordringene som noen grupper av gutter opplever i barne- og ungdomsårene (Vogt, 2018, s. 188).

Det å vektlegge kjønn eller alder i forskning vil i seg selv alltid være en grov forenkling av komplekse sammenhenger. I denne oppgaven undersøker jeg 15 år gamle gutter sin narrative meningsskaping. Jeg har verken ungdomsalder eller kjønn som hovedfokus, men disse kategoriene danner likevel et rammeverk for studien.

Tidligere forskning

Litteratursøk

Databaser

For å finne relevant forskning på unge gutter sine interesser og fortellinger om egen hverdag har jeg hovedsakelig søkt i Oria BIBSYS som er NTNU sin bibliotek database. Veileder og ansvarlige på NTNU sitt bibliotek på Dragvoll ga nyttige råd i forkant.

Søkeord

Ulike søkeord ble brukt på bakgrunn av forskningsspørsmålene og utvalget av informanter. Eksempler på søkeord: «narrativ, gutter», «interesser, gutter», «Gutter, idrett», «gutter, identitet», «mening, gutter», «fritid, gutter», «skole, gutter», «ungdomsskole, gutter», «gaming, gutter», «familie, gutter», «stress, gutter», «gutter, vennskap».

Systematikk

Ut fra treffene på søkeordene ble bøker, tidsskrifter og artikler gjennomgått for å se om de kunne være aktuelle for oppgaven. Noen bøker, tidsskrifter og rapporter ble lånt, og en del artikler ble lastet ned og printet ut. Noen treff var nyttige fordi de ga innsikt i nyttige kilder som ledet arbeidet videre. Noen søk ledet til Norske ressursbanker som UngData, HUNT, Ungdomsforskning, SSB, Folkehelseinstituttet og ulike universiteter ble benyttet. Andre søk ledet videre til større databaser som PsycINFO, Scopus, PubPsych, PsycBOOKS, SAGE mfl, og i tillegg ble Google Scholar benyttet som søkemotor.

Prosess

Det har vært utfordrende å finne gode fagfelleverderte kilder som har relevant forskning på unge gutter i by-Norge, og det er derfor også brukt kilder etter kryss-søk, kilder funnet i artikler, fagbøker, tidsskrifter og i enkelt tilfeller i Master-oppgaver.

Jeg valgte også å søke i statistisk sentralbyrå (ssb.no) på «gutter, ungdom» og valgte «kultur og fritid» for å finne hva gutter bruker tiden sin på.

Ungdommenes betingelser

Globalisering i en digitalisert verden

Manuel Castells (2008) beskriver i sin forskning den digitale verden de unge vokser opp i som en «global samtidighet», eller et slags «komprimering av et evigvarende nå». Castells argumenterer for at tidshorizonten for dagens unge kan fremstå som mindre fragmentert enn i tidligere generasjoner (Castells, 2008). Tidshorizonten blir ifølge Castells (2008) påvirket av en økt globalisering ved at

hendelser, holdninger og trender i verden i større grad oppleves som aktuelle for de unge. Bø og Hovdenak (2011) argumentere også for at globale hendelser påvirker de unge i større grad enn i tidligere generasjoner (Bø og Hovdenak, 2011).

Ulrich Beck (1992) finner i sin forskning at ungdommer i større grad forventes å ta selvstendige valg og realisere seg selv, og at dette gjør at de i et psykologisk perspektiv må finne sine egne biografiske løsninger på komplekse systemiske utfordringer (Beck, 1992). Dette argumenterer også David Harvey (2005) for når han påpeker at det skjer en individualisering i samfunnet av større samfunnsproblemer som globale konflikter og polariserende ideologier (Harvey, 2005).

Beskrivelser av ungdommene sin globale hverdag er det også vist til i en kvalitativ undersøkelse blant 15 åringer ved to ungdomskoler på henholdsvis Oslo sin øst- og vestkant. Undersøkelsen viste at elevene skiftet helt naturlig mellom det globale og det lokale i hverdagen, og ytret et ønske om å kunne tilegne seg kunnskap som er nyttig for å kunne være mer mobile (Bø & Hovdenak, 2011). Dette ønsket om mobilitet mente Bø og Hovdenak fremsto som en motivasjon i tillegg til å kunne være et press på de unge om å tilegne seg kunnskap.

Individualisering i samfunnet

Ole Jacob Madsen som forsker på psykologien sin rolle i samfunnet vårt er en av de som problematiserer de unge sin hverdag (Madsen, 2012, 2018, 2020a). Madsen argumenterer for at det vestlige nordiske samfunnet i dag er preget av en nyliberalisme som i stor grad løfter frem de unge sin frihet, selvstendighet og ansvar (Madsen, 2018). Madsen hevder i sitt arbeid at det er blitt den enkelte unge sitt ansvar å ivareta sin utvikling og selvrealisering både når det gjelder mestring av helse, utdanning og arbeid (Madsen, 2020b). Madsen (2020b) viser også til at mange unge opplever komplekse forventninger om hva de bør klare fordi det kommuniseres at «alt er mulig» (Madsen, 2020b). Madsen (2018) argumenterer for at det å skulle «skape sitt eget liv» er en kilde til store bekymringer og et vesentlig stress i mange unge sine liv (Madsen, 2018, s. 120).

Ove Skarpenes (2021) argumenterer i sin forskning for at det på grunn av økt individualisering i samfunnet vårt, også ligger en implisitt forståelse av at den enkelte selv må ta skyld og belastning av utfordringer, problemer og skader om man ikke lykkes med sitt liv (Skarpenes, 2021).

Individualisering i skolen

Forskningen til Bø og Hovdenak (2011) viste at mange 15 åringer syntes skole og utdanning var viktig, og at de trodde at prestasjonene på skolen er en forutsetning for å kunne lykkes i voksenlivet (Bø & Hovdenak, 2011).

Høsten 2020 ble en ny læreplan gradvis innført etter omfattende utredning. Rune Slagstad (2018) argumenterer for at utredningene før LK20 la for liten vekt på informasjon fra aktuelle samfunnsvitenskapelige analyser (Slagstad, 2018). Slagstad

hevder at den økte individualiseringen i samfunnet gjenspeiles i LK20 under «elevenes selvkontrollerte læring» (Læreplanverket, 2020). Slagstad problematiserer at egen læring, læringsstrategier og livsmestring i større grad knyttes til eleven, og til eleven sine erfaringer (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Riese, Hilt og Søreide (2020) knytter i sin studie de individualistiske målene i skolen til myndighetene (Riese, Hilt & Søreide, 2020). De mener de slik kommuniserer at målene er en implisitt forutsetning for mestring senere i livet. Riese med kollegaer (2020) utdyper at dette gjelder forventning til de unge om mestring på mange av livets områder, som samfunnsliv, helse, utdanning, økonomi og generell livsmestring. Individualiseringen mener de slik er en del av et større pålagt samfunnsansvar.

Økonomi og fremtid

Jeffrey J. Arnett (2006) peker på at unge som vokser opp i dag lever under økonomiske forhold som er mye mer avansert og skiftende enn i tidligere generasjoner (Arnett, 2006). Han viser til at disse forholdene kan påvirke opplevelsen av stress i form av tanker og uro for fremtiden.

Funn i en Europeisk studie gjennomført av Seiffge-Krenke med kollegaer (2010) fant at det blant tre tusen 15-åringer var en økende bekymring for egen yrkesfremtid (Seiffge-Krenke et al., 2010, s. 715). Endringene i levekår viste seg i studien å påvirke de unge sin opplevelse av stress. Seiffge-Krenke med kollegaer peker på en sammenfallende respons på fremtidsstresset på tvers av kulturelle-, politiske-, sosiale- og økonomiske forhold i Europa (Seiffge-Krenke et al., 2010, s. 716).

Ønsker støtte fra nære relasjoner

En studie gjennomført av Seiffge-Krenke og Klessinger (2000) viste at ungdommer i liten grad brukte unngående mestringsstrategier som pessimisme, inaktivitet og unngåelse, men heller brukte mer positive og aktive mestringsstrategier (Seiffge-Krenke & Klessinger, 2000). De unge i denne studien ønsket først og fremst å hente støtte hos familie og venner, og at guttene var minst flinke til å søke støtte for å håndtere fremtidsrelatert stress.

Dette sammenfaller med funn i andre studier rundt ungdom og mestring (Benenson, 1990), selv om mye av ungdomsforskningen mer ensidig fokuserer på negative sider ved deres psykiske helse (Rich, 2003).

Gutter og skolehverdag

Skolemiljøet blir satt fokus på i Pedersen og Eriksen (2019) sin forskning som argumenterer for at det har en direkte betydning for den enkelte gutt sin opplevelse av belastning og stress i skolehverdagen (Pedersen & Eriksen, 2019). Nielsen og Henningsen (2018) argumenterer for at perspektiver som omhandler tid og kontekst er avgjørende når det gjelder gutter og læring, og bekrefter slik at man må se guttene sine skoleprestasjoner i et større perspektiv (Nielsen & Henningsen, 2018). En studie av Gary

Wilson (2007) viste at unge gutter kunne oppfatte skolen sine skrive-aktiviteter som lite meningsfulle og lite relevante, og at dette igjen kunne medføre at de presterer dårligere (Wilson, 2007). Wilson mener videre at språklige utfordringene til dels kan unngås om man lytter, legger til rette for og kommuniserer på andre måter med guttene. En pilotstudie i England i 2003, viste at gutter kunne oppleve skolen som fremmedgjørende, og bestående av en rekke meningsløse arbeidskrav: «a series of meaningless work demands» (Warrington, Younger & McLellan, 2003).

Gutter og interesser

Endringer i tidsbruk

Tidsbruksundersøkelsene til statistisk sentralbyrå (ssb) gjennomføres hvert tiende år og har vist gjennomsnittlige tendenser for hva de unge bruker tiden sin på (Statistisk sentralbyrå, 2013). Andelen av ungdom som har sosialt samvær som hovedaktivitet per døgn var i 1980, 1990 og 2000 på 80%, men dette hadde ifølge ssb sunket til 64% i 2010. Samtidig hadde andelen av unge som brukte tid på skjerm økt fra 51 minutter til 1 time og 35 minutter fra 1971 til 2010. De unge som ble spurt i 2010 ville brukt mer tid på sosialt samvær om de hadde hatt muligheten, men ingen oppga at de ville brukt mere tid på skjerm (Statistisk sentralbyrå, 2013).

Utviklingen på 2020-tallet viser at de fleste bruker mer og mer tid på internett, og at de unge mellom 9-15 år er de som gjennomsnittlig bruker mest tid på dataspill (gaming) (Statistisk sentralbyrå, 2021). Medietilsynet rapporterte i 2020 at det blant unge mellom 9-18 år er så mange som 86% som spiller dataspill, og at antallet gutter er jevnt høyt (Medietilsynet, 2020). I rapporten basert på informasjon fra 3395 unge, oppgir 39% at de bruker «mye tid» på å spille dataspill.

Økt prestasjonsfokus i idrett

Skauge og Rafoss (2020) sin studie viste at prestasjonsfokuset økte med alderen hos unge gutter, og at idretten gikk fra lek og moro til å bli mer konkurransepreget i ungdomsårene (Skauge & Rafoss, 2020). Treningsmønster har ut fra deres funn endret seg de siste årene. De viser til at treningen blant de unge bærer preg av mer individualisering (Skauge & Rafoss, 2020). UngData undersøkelsene (Ungdata) med svar fra fem hundre tusen ungdommer mellom 13-18 år i årene 2010-2018 er brukt som datagrunnlag for deres studie (Skauge & Rafoss, 2020).

Kroppen som prosjekt

Skauge og Rafoss (2020) viste i sin forskning på norske ungdommer at det viktigste treningsmøtet i alderen 13-18 år var å holde kroppen i form (Skauge & Rafoss, 2020, s. 222). Etter som guttene ble eldre hadde de økt fokus på bygge muskler, mens det sosiale samværet ble mindre viktig. Studien argumenterte for at konkurranse og fellesskap var viktigere for de guttene som trente organisert idrett, enn for de som

trente på treningssenter (Skauge & Rafoss, 2020, s. 223). I perioden 2010-2018 viste tall at stadig flere gutter begynte å trene på treningssentre, samtidig som guttene i større grad enn jentene fortsatte på organiserte idrettsaktiviteter. For guttene er kroppen deres ifølge Skauge og Rafoss (2020), blitt en del av et refleksivt identitetsprosjekt. De argumenterer for at guttene sitt forhold til egen kropp er preget av forventninger og sosialiseringprosesser i samfunnet ellers.

Familieliv og interesser

Liv Mette Gulbrandsens (1998) sin kvalitative kultur-psykologiske studie vektla den betydningen familien har for interessene de unge utvikler (Gulbrandsen, 1998). Gulbrandsen argumenterte for at noe av det som var betydningsfullt for de unge, var det interessefellesskapet de opplevde å dele med foreldrene (Gulbrandsen, 1998, s. 84). Analysen i studien viste at de interessene de unge hadde, så ut til å være knyttet til foreldrene sine interesse for, og verdsetting av nettopp dem. Foreldre som engasjerte de unge i sine egne interesser, inkluderte dem ofte i et større sosialt felleskap, som igjen ble viktig for de unge (Gulbrandsen, 1998, s. 91). De unge sine organiserte fritidsaktiviteter viste seg i studien å være delvis foreldrestyrt ved at de deltok i ulike roller rundt aktivitetene. Eldre søsken ble også i denne studien nevnt som viktige for familiene sine felles interessefellesskap, og var i en del tilfeller årsak til at nye interesser hadde blitt prioritert i familiene.

I studien til Harald B. Broch (2019) kommer det frem at far-sønn forholdet er vesentlig for at fisker-yrket skal overtas av neste generasjon. Studien gikk over fire år, og belyste hvilke mekanismer som var meningssskapende i relasjonen, og pekte på samvær, språk og en felles forståelse som vesentlige elementer (Broch, 2019, s. 130).

Ungdom og familieressurser

En nyere longitudinell undersøkelse blant ungdommer i ulike kommuner bekrefter at familien er en viktig ressurs og preger det livet ungdom lever (Eriksen, Stefansen & Ødegård, 2021). Studien konkluderte med å kategorisere ungdommene sine selvprosjekter (agens) i fire typer av ungdomsliv: 1) Den lokalt forankrede: preget av en trygg opptråkket løype 2) Den selvsikre optimisten: preget av selvsikkerhet og optimisme 3) Den sårbare: preget av svake relasjoner og en usikker fremtid og 4) Satseren: preget av en smal sti mot et ambisiøst mål (Eriksen et al., 2021, s. 69). Disse profilene baserte seg på hvordan ressurser, relasjoner og kontekst påvirket ungdommene sine tanker om fremtiden. Studien konkluderte med at ressursene i familien hadde en viktig betydning for hvordan den enkelte unge fortalte om seg selv i et fremtidsperspektiv.

Metode

Design

Det som er fokus i dette arbeidet er beskrivelsen av hvordan gutter forteller om sine interesser, og hvordan det kan hjelpe oss å forstå deres perspektiver, opplevelser og meningsskapning i narrativ.

Narrativ og meningsskapning utforskes ved kvalitativ metodikk. Kvalitative tilnærminger er egnet for å undersøke menneskers sine subjektive forståelser av seg selv og sine omgivelser (Thagaard, 2013). Kvalitativ metode er egnet når man som forsker ønsker å ha nærhet til informantene og få frem rike data om et begrenset felt (Moen & Karlsdottir, 2011). Kvalitativ metode er videre egnet når man som her ønsker å gå i dybden av et datamateriale for slik å kunne forstå komplekse opplevelser, vektlegge betydninger og analysere psykologiske prosesser (Langdridge, 2006).

Intervjuer

Det å gjøre datainnsamling ved hjelp av intervjuer er ansett som en egnet metode for å få frem subjektive opplevelser og individuelle fortellinger (Brinkmann & Kvale, 2015; Tjora, 2017). I dette prosjektet valgte jeg å gjennomføre individuelle intervjuer for å få frem gutter sine erfaringer og opplevelser som er viktig for å kunne forstå både psykologiske aspekter ved guttene og hva som påvirker deres egeninitierte læring og utvikling (Haggis*, 2004).

Utgangspunkt for dialogen i intervjuene var en semistrukturert samtaleguide som jeg utarbeidet med mål om at guttene i størst mulig grad skulle styre samtalen (Langdridge, 2006). Dette hadde bakgrunn i at jeg ønsket å samle et fyldig datamateriale som kunne brukes i narrativ analyse. Samtaleguiden tok utgangspunkt i spørsmål om guttene sine interesser, og ble valgt både ut fra det jeg ønsket å undersøke og for å legge til rette for en dialog som kunne være interessant for guttene og vare over tid (Vedlegg 10). Tidsrammen for hver samtale var satt til en skoletime, 45 min.

Utvalg

I denne studien har jeg hatt som mål å synliggjøre gutter sine egne perspektiver. Gutter i overgangen mellom ungdomsskole og videregående er spesielt interessant fordi de står midt i et livsvalg knyttet til videre skolegang og utdanning, og er modne nok til å fortelle sine egne historier.

Ut fra disse kriteriene ble det rekruttert 17 deltagere blant gutter som gikk i tre ulike 10ende klasser på to ulike skoler i Trondheim.

Gjennomføring

Forberedelser

Det ble det utarbeidet en søknad til Norsk senter for forskningsdata (NSD) etter gjeldende krav og med all nødvendig informasjon om studien (Vedlegg 1-2). I tillegg til

selve søknaden og intervjuguiden ble informasjonsskriv til lærer, foresatte og elever utarbeidet (Vedlegg 3-5).

Rekruttering

Etter å ha fått klarsignal fra NSD søkte jeg kommunedirektøren i Trondheim om å få tillatelse til å kontakte rektorer ved ungdomskoler i Trondheim for å rekruttere informanter. Deretter kontaktet jeg rektorer ved seks ulike ungdomsskoler i Trondheim. Fire av disse rektorene viderefremmet kontakt til avdelings- eller trinnledere som sa seg villig til å være mine kontaktpersoner. Jeg fikk kontakt med tre kontaktlærere på 10ende trinn ved bynære ungdomsskoler. Disse fikk tilsendt informasjonsskriv tilpasset lærere, informasjonsskriv til foresatte og informasjonsskriv til elevene. Kontaktlærerne var behjelpelig med å sende informasjonsskriv til foresatte og elever, og avtale tid for å informere i klassene. I klassene informerte jeg om hvem jeg var, psykologistudiet og forskningsprosjektet jeg var i gang med, og inviterte guttene til å stille til intervju. Totalt 20 gutter meldte seg for å delta og 17 av dem ble intervjuet.

Jeg avklarte videre med kontaktlærerne hvilke timer jeg kunne møte guttene og tilgang til egnet rom. Endelig innhenting av skriftlig samtykke fra foresatte fikk jeg fra lærer eller guttene direkte.

Gjennomføring av intervjuene

Samtalene med guttene ble gjennomført på deres egne skoler på et egnet rom i skoletiden. Målet var å skape en trygg relasjon og tilpasse tempo, spørsmål og kroppsspråk til hver enkelt for å få frem deres egne perspektiver.

Selve intervjuene tok ca 40 minutter, og var preget av at det guttene selv fortalte ble utgangspunktet for mine oppfølgende spørsmål.

Opptaksutstyr som ble brukt under intervjuene fikk jeg låne hos avdelingsingeniør på Psykologisk institutt ved NTNU. Opptakene ble slettet etter transkribering og utstyret ble levert tilbake. Lydopptakene varte til sammen 10,5 timer, og transkribert materiale ble på totalt 253 sider.

Refleksivitet

I alle typer forskning må man være bevisst sin rolle som forsker, og hvordan den kan påvirke forskningsspørsmål, datainnsamling, analyse av resultater og fortolkningen ut fra teori og empiri (Langdridge, 2006). Under arbeidet har jeg derfor forsøkt å være bevisst min rolle slik at jeg ikke i for stor grad skulle påvirke arbeidet. Den som gjennomfører et intervju, må være bevisst sin rolle som mottaker av det som blir fortalt. Kathryn Roulston (2010) påpeker at et gitt narrativ vil kunne være preget av hvordan den som forteller selv ønsker å formidle seg selv til den som er mottakeren (Roulston, 2010, s 164). I dette tilfelle er de jeg intervjuer skoleelever. Det at jeg er en voksen kvinne som også er lærer kan ha påvirket den måten de valgte å fortelle om sine interesser på.

Det var viktig for meg å etablere tillitt og relasjon til de guttene som deltok for å fremme muligheten for rike beskrivelser rundt guttene sine interesser. I selve intervju-situasjonen opplevde jeg guttene som trygge (Riessman, 2008, s. 26). Alle formidlet helhetlige fortellinger om sine interesser, men det varierte hvor personlige de var. Det de fortalte ble grunnlaget for videre dialog, og intervjuene ble ulike i innhold og delvis lengde selv om mye av tematikken var lik. Dette vurderer jeg som en styrke fordi det gjenspeiler naturlige ulikheter i en populasjon av 15årige gutter.

Etikk

Etiske utfordringer ble ivaretatt gjennom å følge det gitte lovverk og retningslinjene gitt av Norsk senter for forskningsdata (NSD, 2021). I følge Squire (2008) kan det være et etisk problem å ivareta anonymiteten når man bruker narrativ metode fordi datamaterialet gjengir rike beskrivelser av en person sitt liv (Squire, 2008). Jeg har derfor ikke bare endret navnene deres i transkripsjonene, men også anonymisert stedsnavn, skoler, lærere, dyreracer, idrettslag ol. Lydfilene der deres stemmer høres ble også slettet.

Informantene sin anonymitet ble videre ivaretatt ved å fordele eksponeringen av guttene gjennom presentasjonen av analysen i eksempler, tabeller og sitater slik at guttene ikke skal gjenkjennes. Det er tatt med en fullstendig tabell der analysen er videre utviklet, og ingen sitater er tatt med.

For å ivareta guttene sin integritet ble det brukt et rom der de var komfortable, og det ble ordnet slik at guttene ikke hadde tidspress i intervjusituasjonen. Jeg sjekket også med den aktuelle lærer at det ikke skulle få negative konsekvenser å gå glipp av den aktuelle skoletimen.

De 17 guttene som er deltakere, meldte seg selv på etter at jeg informerte elever på 10. trinn på to ulike skoler om prosjektet. Både guttene selv og deres foreldre ga sitt skriftlige samtykke. Ytterligere tre gutter hadde ikke med samtykke fra foresatte, og disse ble derfor ikke intervjuet selv om de hadde meldt seg på.

Reliabilitet

Replikasjon av denne og andre kvalitative studier vil alltid være vanskelig fordi dataene produseres i et samspill mellom intervjuer og den som blir intervjuet. Reliabiliteten blir derfor forsvart ved en grundig redegjørelse for valgt metodologi slik det er anbefalt for kvalitative studier (Thagaard, 2009). Funnene i analysen er ikke generaliserbare, men kan vise tendenser i dette utvalget og kanskje også i lignende utvalg av unge gutter i sammenlignbare miljøer.

Guttene fortalte fra sin opplevelsesverden, og personlige narrativ er derfor å betrakte som subjektive fortellinger og ikke som objektive sannheter. Unntak, nyanser og motstridende funn har også vært viktige og disse har vært forsøkt fremstilt på en gyldig måte.

Validitet

For at et kvalitativt arbeid skal kalles valid må den metoden man benytter være egnet til å undersøke det man søker å belyse innen psykologisk forskning (Langdridge, 2006, s. 43). Narrativ psykologi og metode er egnet til bedre kunne forstå mennesker sin opplevelsesverden ved å gi et større rom til det mennesker selv forteller om sine liv (McAdams, de St. Aubin & Logan, 1993). Det å undersøke strukturer i narrativ er også vurdert som egnet for å få frem hvordan mennesker beskriver ulike handlinger og skaper mening (Murray i Smith, 2015, s. 105). Denne måten å drive analysen på er valgt for å søke å øke validiteten ved å bruke en analyse som vektlegger guttene sine egne fortellinger (Langdridge, 2006, s. 44).

Størrelsen på datamaterialet, valg av aldersgruppe, sosiokulturell sammensetning, valg av metode, dybden i analysen og teoretisk grunnlag for drøftingen er også faktorer jeg mener styrker validiteten i denne studien (Yardley i Smith, 2015, s. 269).

Analytisk tilnærming

For å gjennomføre narrativ analyse måtte det guttene sa i intervjuene inneholde beskrivelser av handlinger eller situasjoner som plasserer seg romlig, og som inneholdt en form for utvikling over tid og hadde elementer av personkonstellasjoner, konflikt eller motsetning (Grue, 2021). Det viste seg at rike beskrivelser og forklaringer rundt egne liv gikk igjen i alle de 17 intervjuene og at intervjuene dermed kunne leses og tolkes som fortellinger.

Transkribering

Det innledende analysearbeidet ble gjort ved å transkribere lydopptakene ordrett. Dette ble gjort manuelt og systematisk i to etterfølgende runder for å sikre at transkriberingen ble så nøyaktig som mulig. Dette kalles ordrett transkribering (McMullin, 2021). Hvert intervju ble på denne måten gjort om til mellom 12-20 sider med tekst.

Generell ramme for den kvalitative analysen

Målet med intervjuene var å få guttene til å fortelle om sine interesser i før-, nå- og fremtidsperspektiver. Samtaleguiden ble utformet med tanke på at materialet skulle underlegges narrativ analyse.

Det finnes ifølge Jerome Bruner (1985) sin tolking av Vygotsky, to typer av kognisjon innen narrativ forskning (Bruner, 1985b). Den første er «paradigmatisk kognisjon» som fungerer ved at den anerkjenner elementer som medlemmer av en kategori. Paradigmatisk kognisjon kan slik være grunnlag for strukturell analyse, og Donald Polkinghorne (1995) konkluderte ut fra Bruner (1985) at man kan kalle denne delen av et narrativt arbeid for «narrativ analyse» (Donald E. Polkinghorne, 1995, s. 12). Dette er bakgrunnen for del 1 av analysen.

Den andre typen kognisjon er ifølge Bruner (1985) sin tolkning «narrativ kognisjon», og fungerer ved at den kombinerer elementer til et hendelses løp (Bruner, 1985b). Narrativ kognisjon kan slik være grunnlag for innholds analyse, og Donald Polkinghorne (1995) konkluderte ut fra Bruner (1985) at man kan kalle denne delen av et narrativt arbeid for «analyse av narrativ» (Donald E. Polkinghorne, 1995, s. 12). Dette er bakgrunnen for del 2 av analysen.

«Narrativ analyse» er her forstått som å være basert på paradigmatisk kognisjon, og jeg bruker strukturell analyse for å finne felles kategorier i narrativ ved hjelp av systematisk koding. I dette arbeidet har jeg brukt Bruner sine ti meningsskapende elementer i narrativ for å kunne gjenkjenne strukturelle elementer i det guttene fortalte og tydeliggjøre narrativer (Bruner, 1991). Disse elementene kan også betegnes som paradigmiske fordi de ifølge Bruner sin teori gjenkjennes i alle helhetlige narrativ.

«Analyse av narrativ» er basert på undersøkelser av hendelser som er satt sammen til hendelsesforløp og bruk av narrative analytiske prosedyrer for å forklare eller forstå disse. Dette har jeg gjennomført i den siste delen av analysen der jeg har tatt utgangspunkt i de tydeliggjorte narrativene for videre analyse av likheter, forskjeller og unntak i guttene sine fortellinger for å få frem en mer forståelse av gutters interesser og meningsskaping.

Ut fra Polkinghorne (1995) sin definisjon har jeg derfor i denne oppgaven utført begge disse typene av analyse, og det er derfor gjennomført både «narrativ analyse» og «analyse av narrativ» i mitt arbeid.

Innledende analysearbeid

Med utgangspunkt i transkriberingen av intervjuene, utførte jeg arbeidet med å bli godt kjent med innholdet. Jeg leste transkripsjonene flere ganger og skrev notater. Deretter tok jeg pauser før jeg leste transkripsjonen en rekke ganger med noen dagers mellomrom for å få en grundig kjennskap til innholdet.

Ungdommene har gjerne språk og uttrykksformer som har sammenheng med deres sosiale tilhørighet, alder og oppvekstvilkår, og jeg hørte derfor lydopptakene en rekke ganger under arbeidet med transkripsjonen. Etter transkriberingen leste jeg den en rekke ganger for å finne hvor ulike mindre narrativ om deres interesser kom frem i transkriptet. Deretter kunne jeg formulere et arbeidsnotat med hovedinnholdet som kom frem i den enkelte sin fortelling. Dette arbeidsnotatet sammen med transkripsjonene ble deretter bearbeidet videre i analysen av narrativer.

Analyse

Mennesket konstruerer ifølge Jerome Bruner (1990) mening gjennom å formulere og formidle narrativ, og slik å forstå det som har vært, er og finne veien videre. Narrativ kunnskap er i motsetning til empirisk kunnskap ikke falsiferbar (etterprøvbar), men er en

opplevd sannhet eller en sannhet den som forteller av ulike grunner ønsker å fortelle (Bruner, 1990).

Denne delen av analysen gjør at man kan finne tendenser i det enkelte narrativ, og slik bedre forstå hvordan ulike meningsskapende elementer er med å forme den forståelsen de som forteller har om sine liv. Det guttene forteller eksemplifiserer de ulike meningsskapende elementene i guttene sin narrative struktur, og blir bakgrunnen for den deduktive strukturelle analysen. Det er slik ikke det de spesifikt forteller som er i fokus, men å søke å gjenkjenne narrative strukturer.

Jerome Bruner (1991) sin teori om at narrativ har ti meningsskapende elementer ble forklart i artikkelen «The Narrative Construction of Reality» (Bruner, 1991). Disse ble videre brukt som kode-enheter i analysen.

De ti meningsskapende elementene har jeg oversatt og tilpasset slik for videre bruk i analysen:

- 1) (Tid) Hendelser over tid: hvordan uttrykkes det diakrone i akkurat dette intervjuet?

Hvordan er mønster av hendelser over tid meningsskapende i intervjuet?

- 2) (Hendelser) De partikulære hendelsene er uttrykk for en type fortelling i fortellingen.

Hvilke partikulære hendelser fins i intervjuet og hvilke mer generelle fortellinger (skript) kan man kjenne igjen som meningsskapende?

- 3) (Intensjon) Intensjonale tilstander/agency: hvilke uttrykk for intensjonale tilstander kan lokaliseres?

Hvilke elementer av tro, ønsker, motivasjon, verdier eller teorier kommer til uttrykk som meningsskapende for intensjoner?

- 4) (Helhet) Hermeneutisk komposisjon. Nære beskrivelser av enkelthendelser som betyr noe for han. Komposisjon av teksten. Hermeneutisk tolkning av hvordan de ulike deler av transkriberingen gir en helhetlig forståelse av hvordan mening skapes (making sense).

- 5) (Hendelse) Hvilke «forstyrrende» hendelser blir beskrevet som legitimerer det kanoniske/etablerte hendelsesforløpet? Hvilke meningsskapende hendelser beskrives i intervjuet, og hvorfor er disse verd å fortelle?

- 6) (Troverdighet) Kan intervjuet som helhet tolkes som troverdig ut fra det gutten forteller om livet sitt? Troverdighet: er det som blir sagt av guttene meningsskapende for han?

- 7) (Genre) Genre: kan den måten gutten forteller om seg selv på karakteriseres med en sjangerbetegnelse? Hvordan kan fortellingen tolkes som genere ut fra hvordan de forteller om utfordringer, mening og hendelser sin betydning?

- 8) (Normer) Normativ, brudd forutsetter en norm jmf. pkt 5).

Hvordan uttrykkes spenninger rundt normativitet og kulturell legitimitet som støtte for guttenes forståelse av utfordringer og strategiene for å håndtere dem?

- 9) (Kontekst) Kontekstsensitivitet: hvordan bruker guttene etablerte/velkjente narrative strukturer for å forhandle om egen identitet? Hvilken kontekst ser ut til å påvirke gutten når han opplever noe som meningssskapende i den kulturen han hører til?
- 10) (Overordnet) Akkumulering av narrativer. Hvordan bygges flere avgrensede fortellinger sammen til å antyde en form for selvbiografisk forståelse av selvet og hendelser i fortid, nåtid og fremtid?

Analyseprosess 1 Narrativ analyse

Hvert av de ti meningssskapende elementene ble analysert i alle de 17 transkriberte intervjuene. Dette ble gjort ved å først gå tilbake og lese transkripsjonen flere ganger og bruke tilhørende arbeidsnotat som støtte. Jeg gikk på denne måten gjennom ett og ett av de ti meningsbærende elementene og noterte min analyse i forhold til hvert av elementene. I denne prosessen fikk jeg også støtte og innspill til en del av intervjuene fra veilederen min, noe som var til god hjelp for å forstå i hvilken grad jeg kunne analysere, og ikke bare referere til det guttene fortalte. Når dette var gjort leste jeg transkripsjonen enda en gang før jeg gikk gjennom alle punktene i hvert enkelt intervju på nytt og analyserte enda grundigere hva som kom frem i de ti meningsbærende elementene i det enkelte narrativ.

For å utvikle analysen ytterligere tok jeg utgangspunkt i de meningsbærende elementene og sammenlignet guttenes narrativer for å se etter sammenfallende eller avvikende tendenser og få frem kontraster i datamaterialet.

Etter formuleringen av vitenskapelig problem og forskningsspørsmål ble det lagt særlig vekt på følgende elementer: kontekst (element 9: struktur, støtte), tidshorisont (element 1: diakronalitet, forhold til tid) og agens (element 3: egen framdrift og motivasjon).

Jeg sammenfattet analysen i tabeller for å synliggjøre funn, tendenser, sammenhenger og kontraster knyttet til de meningssskapende elementene.

Basert på tabellene gjennomførte jeg en analyse der to og to av de utvalgte elementene ble sett i sammenheng for å se etter ulike «narrative stiler». Det jeg kaller narrativ stil er måten de meningssskapende elementene er med på å organisere den aktuelle guttens ulike perspektiver, og måter guttene beskrev sammenhenger mellom det de fortalte som vesentlig rundt sine interesser.

Noen av de meningssskapende elementene fra analysen ble også formet til en modell for «narrative typer» ut fra hva som kjennetegnet guttene sin agens og drivere.

Dette ble gjort ut fra den meningsskapingen som kom frem i narrativ, og tendenser til sammenheng mellom ulike typer agens og drivere.

Ved å jobbe systematisk med analysen fikk jeg på denne måten frem en omfattende analyse av det guttene fortalte om de ulike meningsskapende elementene til Bruner (1991) i de narrativ som kom frem i intervju situasjonen.

Analyseprosess 2 Analyse av narrativ

Jeg har videre arbeidet ut fra den narrative strukturen jeg gjenkjente i analyseprosess 1 for å forstå betydningen av det guttene fortalte om sine interesser. Dette narrative rammeverket ble slik bakgrunnen for å forstå hvilken betydning som kan tillegges detaljene i innholdet i det den enkelte av guttene forteller om sine konkrete interesser (Smith, 2015). Dette er gjort i en samklang med Bruner sine ti meningsskapende elementer i narrativ for å kunne være reflekterende i forhold til hva som er meningskapende i den helhetlige fortellingen i datamaterialet.

Helheten i datamaterialet som jeg analyserte ble sentrert rundt guttene sine interesser, og viste etter hvert mange momenter som beskrev relasjoner og interaksjoner med mennesker, motivasjon og hindringer i sammenheng med deres interesser.

Noen av de meningskapende elementene ble vektlagt på bakgrunn av tyngdepunkter i datamaterialet: Kontekst/støtte (element 9), Agens/driv (element 3), Tid/horisont (element 1) og Hendelse/tegn (element 5). Denne delen av analysen ble gjennomført i tråd med Michael Murray sin beskrivelser av sosiale dimensjoner i et menneske sitt narrativ (Murray i Smith, 2015, s. 90). Jeg jobbet lenge for å analysere tendenser som var sammenfallende, kontraster eller avvik i de historiene som guttene fortalte, og finne hovedtendenser ut fra helheten i datamaterialet. Disse hovedtendensene har jeg valgt å presentere ved hjelp av eksempel-sitater, og er videre bakgrunn for å svare på forskningsspørsmålene.

Resultater og funn

Vitenskapelig problem

Gjennom forskningsspørsmålene ønsker jeg å belyse hvilken forståelse unge gutter sine fortellinger om egne interesser gir oss av deres meningsskapning.

Del 1 Resultater etter narrativ analyse

Analysen er gjennomført for en og en av de 17 transkripsjonene ved hjelp av Bruners 10 meningsbærende elementer (Bruner, 1991). Denne prosessen resulterte i et tydeliggjort narrativ for hver gutt. Disse narrative danner utgangspunkt for

utformingen av tabeller for elementene struktur, tidshorisont og agens. Jeg vil først presentere et eksempel på individuelt narrativ, for så å ta med et eksempel på analyse av Bruner sine 10 elementer. Etter dette presenterer jeg utdrag fra tabellene utformet i analysearbeidet med noe utdyping av funnene, før narrativ stil og narrativ type presenteres.

Eksempel på arbeidsnotat av narrativ, Rick 15 år

Rick liker å være aktiv, og han spiller fotball 5 ganger i uka, og så trener han på treningssenter. I tillegg spiller han kamp en gang i uka. (agens – element 3)

Rick sin pappa er veldig engasjert i fotball, og noen ganger kommer pappa og ser på kampene. Storebroren hans har lært han mye om fotball og de trener sammen på treningssenteret. (kontekst – element 9)

Rick beskriver at han trener på treningssenter for å bygge muskler og bli sterkere, og at han synes det hjelper på selvtilliten. Større muskler er også viktig for å gjøre det bedre i fotball. (agens – element 3)

Rick drømmer om å kunne leve av å spille fotball i England, men vet at det er lite realistisk. (tid – element 1)

Alle kompisene han har går på fotball, og fotballen er viktig for han også sosialt. (normalitet – element 8)

Skolen synes Rick er kjedelig, unntaket er gym og mer praktiske fag, og i tillegg er han interessert i krigshistorie fordi det er spennende å kunne forstå hvorfor krigene startet, og hva som skjedde. (agens – element 3, tid – element 1)

Han har sett en del krigsfilmer sammen med mamma. (kontekst – element 9)

Noen av fagene er ekstra kjedelige på grunn av læreren, men han har blitt bedre i ett fag fordi læreren der «bryr seg». (kontekst – element 9) Skolen er viktig fordi han møter vennene der (kontekst – element 9). Han må jo bare klare å komme seg gjennom skolen for å kunne bli noe senere i livet. (agens – element 3)

Foreldrene til Rick er skilt, og han bytter på å bo hos hver av dem. Tidligere bodde han mest med mamma og hennes nye samboer, men så ble det slutt og de måtte flytte fra gården, dyrene, stesøsken og inn til byen. (kontekst – element 9)

Rick tenker å bli elektriker slik som pappa, og vil gå på elektro på videregående om han kommer inn. Han vil gjerne starte eget elektrikerfirma, for da kan han tjene gode penger. (agens – element 3, tid – element 1)

For å slappe av hører Rick på musikk, og så koser han med hunden sin. Den forstår liksom alt. (normalitet – element 8)

Før gamet Rick en god del. Etter korona-nedstegningene har han nesten ikke gamet, han ble bare veldig lei av å game så mye, og vil heller være med venner. (tid – element 1, agens – element 3)

I feriene er Rick i Italia der pappa har en leilighet, og han er ofte på hytta til besteforeldrene i en nabokommune. Besteforeldrene kan han snakke med om alt. (kontekst – element 9)

Rick savner tiden da vennene lekte mere ute, og sto sammen på skateboard. Han liker fart og spenning, og håper å ta lappen på lett-motorsykkel om han får råd. (tid – element 1, agens – element 3). Han har også en drøm om å bli rik og bo i USA om han ikke kan spille fotball i England

Eksempel på analyse av Bruner sine 10 meningsskapende elementer

For å eksemplifisere det videre analysearbeidet av guttene sine historier har jeg lagt ved et eksempel som er satt sammen av elementer fra ti av guttene:

Element 1 (Tid) Hendelser over tid: hvordan uttrykkes det diakrone i akkurat dette intervjuet? Hvordan er mønster av hendelser over tid meningsbærende i intervjuet?

Are: Det diakrone som en vev av tråder med aktivitet som blir vevd inn eller kuttet av, og der det ikke er tråder (aktivitet) er det tomrom som gjør at han er lat. Trådene av aktivitet er valgt ut fra interesser, og tomrommene forteller at aktiviteten i seg selv er viktig. Are uttrykker et forhold til tiden som om den bør brukes aktivt til noe fornuftig, produktivt, utøvende eller skolerelatert. Han har mange ulike interesser, noen nye og noen han har gitt opp. Hverdagen er fylt med organiserte aktiviteter, og han gir et inntrykk av at aktivitet i seg selv er viktig. Han er opptatt av at han fremover i tid skal gjøre noe som er viktig, og vil gjerne gjøre en forskjell. Han har en slags travelhet, og dagene er fulle av skole og en fritid som består av planlagte aktiviteter. Skoleaktivitet kan ansees som konfliktfulle fordi den er viktig for fremtiden med delvis uinteressant og urettferdig i nåtiden. Det nødvendige får likevel en mening i fremtidsperspektivet der han vil bety en forskjell. Are beskriver restriksjoner for bruk av skjerm både når det gjelder tid og hva han får gjøre. Han uttrykker ikke uenighet med disse begrensningene, men heller en holdning av at å gjøre en del unyttige ting på skjerm er å kaste bort tiden.

Element 2 (Hendelser) De partikulære hendelsene er uttrykk for en type fortelling i fortellingen. Hvilke partikulære hendelser fins i intervjuet og hvilke mer generelle fortellinger (skript) kan man kjenne igjen som meningsbærende?

Eivind: Hendelser som beskriver ubehag ved å måtte delta i andre menneskers middelmådige opplegg (familien, lærerne, mange jevnaldrende). Heltehistorier om mennesker som hever seg over det middelmådige. Fortellinger om forsøk på å etablere egen identitet utenfor praksiser drevet av de middelmådige. En hendelse som har vært avgjørende for livet videre er foreldrene sin skilsmisse, den førte til en fattig oppvekst og lite kontakt med far. En viktig partikulær hendelse for Eivind er det øyeblikket han bestemte seg for å trene for å få store muskler. Trening og spesifikt boksing er gjentatte

partikulære hendelser der han glemmer alt annet, noe han opplever som positivt. Hendelser av investering i aksjer og mindre hærverk på skolen gjør livet spennende.

Element 3 (Intensjon) Intensjonale tilstander/agency: hvilke uttrykk for intensjonale tilstander kan lokaliseres? Hvilke elementer av tro, ønsker, motivasjon, verdier eller teorier kommer til uttrykk som meningsbærende for intensjoner?

Birk: Er opptatt av spenning, og søker spenning ved å utøve idrett, kroppskontroll og kjøre sykkel og båt i fart. Det kan virke som om Birk søker å kontrollere fare, og at han vil håndtere det som potensielt kan være farlig for å kunne unngå frykt og kunne hjelpe andre. Det spennende og det meningsfulle er vevd sammen, og opplevelse av mestring er knyttet til den fysiske mestringen i idrett og spenning. Det meningsfulle er knyttet til relasjoner til mennesker han vil beskytte, og det å kunne redde andre. Birk ønsker å være til nytte, redde andre. Han respekterer samfunnsinstitusjonene og ser på andre mennesker med respekt og omsorg.

Element 4 (Helhet) Hermeneutisk komposisjon. Nære beskrivelser av enkelthendelser som betyr noe for han. Komposisjon av teksten. Hermeneutisk tolkning av hvordan de ulike deler av transkriberingen gir en helhetlig forståelse av hvordan mening konstrueres (making sense).

Cedrik: Det å jobbe med skole, hjelpe andre, få tilbakemelding på kunstneriske prestasjoner og kjempe for klimaet viser til en større fortelling om å ville gjøre en forskjell, hjelpe verden, ivareta mennesker og gi gode opplevelser. Hendelser som stemmeskiftet, flytting og skifte av aktiviteter gir mening fordi det bidrar til at han kan fortsette med det han er interessert i. Omsorg for medelever og inspirasjon fra familiemedlemmer til aktiviteter gir mening for å bygge og bevare relasjoner. Han har en betydning som beskytter av de svake? Identifiserer seg med de som er utenfor og sårbare? Livet gir mening, han blir betydningsfull om han kan arbeide for klima og miljø? Fremtidsmål når det gjelder yrke. Interessen for det tekniske, Sci Fi og verdensrommet viser til en underliggende fortelling om hans fasinasjon og interesser. Livet blir verdifullt om han kan påvirke den tekniske utviklingen?

Element 5 (Hendelse) Hvilke «forstyrrende» hendelser blir beskrevet som legitimerer det kanoniske/etablerte hendelsesforløpet? Hvilke avgjørende hendelser beskrives i intervjuet, og hvorfor er disse verd å fortelle?

Daro: Han klarer ikke å lære å lese og har vanskelig for å skrive så skolen er vanskelig og vanskelig å motivere seg til. Har byttet skole etter mye fravær i flere år, og klarer nå å være på skolen hver dag. Han er mest med eldre på fritiden, og de spør han om hjelp med å skru på bilene sine. De er 4-5 gutter som alltid er sammen. En av guttene i klassen har flyttet for en kortere periode, og da ble de litt sur fordi han stakk fra dem. Aggresjon har blitt tatt ut gjennom idrett som kickboksing, og da blir han mindre sur. Ikke alle lærere gjør det bedre, og det er viktig hvordan de oppfører seg

ovenfor elevene. Vet ikke hva som har hjulpet, eller hva som er verst at lærerne gjør. Noen dager føler han seg ikke så bra, og da drar han ikke på skolen.

Element 6 (Troverdighet) Kan intervjuet som helhet tolkes som troverdig ut fra det gutten forteller om livet sitt? Troverdighet: angår det som blir sagt livet til gutten?

Fabio: Forteller om at han gruer seg til kamper, har blitt hengende etter på skolen og at målet om å bli barnelege kan bli vanskelig fordi det er vanskelig å få så gode karakterer. Han forteller om savn av lek, om den beste ferien sammen med pappa i England og sin rolle som forbilde for søskenbarna i storfamilien og om familieaktiviteter som virker å være viktig for han. Han beskriver ulike tanker om fremtiden og utfordringer og virker derfor troverdig i sine beskrivelser av eget liv.

Element 7 (Genre) Genre: kan den måten gutten forteller om seg selv på karakteriseres med en sjangerbetegnelse? Hvordan kan fortellingen tolkes som genere ut fra hvordan de forteller om utfordringer, mening og hendelser sin betydning?

Idar: Tragedie. Han er ikke noen som betyr noe for andre, eller kan gjøre noe som vil ha betydning i samfunnet. Mål er ikke så viktig, og det å bety noe for andre er ikke viktig, og ingenting er interessant. Det er penger som er motivasjon for yrkeslivet, og skole er et nødvendig onde. Om han ikke liker yrkeslivet kan han bli kriminell for å komme i fengsel, for der kan få tid til å tenke. Han følger sine idoler når han tror de vet noe viktig, men forakter vanlige folk fordi han ikke tror at de vet noe som helst. En kyniker? Språket er forenklet med mye banne-ord og gate-slang og gir uttrykk av en identitet som er litt tøffere enn mønster-eleven. Rebellen?

Element 8 (Normer) Normativ, brudd forutsetter en norm (jmf. pkt 5). Hvordan uttrykkes spenninger rundt normativitet og kulturell legitimitet som støtte for guttenes forståelse av utfordringer og strategiene for å håndtere dem?

Leander: Fotballaget hans kollapset på grunn av dårlige trenere – er opptatt av å inkludere andre og være en god lagspiller. Besteforeldrene som stabiliserende faktor i hverdagen – han kan alltid gå til dem når noe er vanskelig. Mor er mye opptatt med eget liv – hun er sur og mye ute med egne venner. Han har lyst å bli flygeleder, men har ingen planer om å skulle bli det – han beskriver heller det han mener er mer realistiske planer. Korona gjorde at han ble mindre opptatt av gaming, og nå fokuserer han mer på å være med venner og å trene for å få større muskler.

Element 9 (Kontekst) Kontekstsensitivitet: hvordan bruker guttene etablerte/velkjente narrative strukturer for å forhandle om egen identitet? Hvilken kontekst ser ut til å påvirke gutten når han opplever noe som meningsskapende i den kulturen han hører til?

Gisle: Bruker musikken for å forhandle om identitet. Bruker det å være annerledes for å skille seg fra krav på skole og i samfunnet ellers. Musikken definerer hvem han er. Hvordan han kler seg, hva han mener om politikk, hvordan han regulerer følelser, hva

han opplever har betydning, hvorfor han kjenner på fremtidstro og det som gir mening. Pappa er opphav til musikkinteressen. Pappa holder bare på med musikk også hjemme – og mamma er også engasjert i musikken hans.

Element 10 (Overordnet) Akkumulering av narrativer. Hvordan bygges flere avgrensede fortellinger sammen til å antyde en form for selvbiografisk forståelse av selvet og hendelser i fortid, nåtid og fremtid?

Peter: Fotballen er en rød tråd fra tidlig barndom og frem til voksenlivet. Hele familien liker fotball, unntatt mamma som liker håndball. Han regner ikke med å lykkes med å leve av fotballen og vil kanskje bli arkitekt selv om han tenker å satse på fotball på videregående. Alle gutter går på eller er interessert i fotball, og det er pappa også selv om han ikke har spilt selv. Han er med familien i ferier og har endelig fått seg hund som han har ønsket seg siden han var liten. Musikk er deilig å høre på og han synes steiner er fine. Vet ikke helt om han har betydning for andre, men håper han har det for foreldre og søsken.

Tabeller fra analysen

Jeg presenterer et utdrag av tabellene som er utformet i analysen av tre av Bruners 10 meningsskapende elementer for slik å kunne få en bedre oversikt over arbeidet enn om det var presentert som ren tekst. Utdragene som er presentert i tabellene er fordelt mellom informantene for å synliggjøre bredden i datamaterialet. Tabell 4 er tatt med i sin helhet og resten av tabellene ligger i sin helhet som vedlegg (vedlegg 7-9).

Struktur i guttene sine narrativ om egne interesser

Spesifisering av hvordan de 10 meningsskapende elementene kommer til uttrykk i strukturer.

De strukturer som guttene beskriver rundt sine interesser, kommer frem i analysen av Bruner sine 10 meningsskapende elementer i helhetlige narrativ (Bruner, 1991). Opplevelser og beskrivelser av strukturer kom frem i analysen av kontekstsensitivitet (element 9) og i forklaringen av strukturene i deres helhetlige fortelling i forhold til kontekst, komposisjon og fortellingen (element 4).

For å redegjøre for funn av kontekst og struktur i guttene sine narrativ har jeg tatt med noen utdrag fra tabellen som ble brukt for å få en bedre oversikt over arbeidet (tabell 1). Utdragene er fordelt mellom informantene for å vise bredden i datamaterialet.

Tabell 1

Struktur – eksempler

KONTEKST/S TRUKTUR – element 9	Familie	Venner	Skole	Samfunn
Cedrik	Noe støtte hjemme, og felles interesser med far.	Mye omsorg for de sårbare andre. Flytting og skolebytte.	Høye mål for karakterer, jobber mye. Potensiell konflikt med aktivitet	Flyttet fra nærmiljø. Opplevelser i forbindelse med kultur og bygninger.
Dario	Ikke støtte hjemmefra, lik motorinteresse som foreldrene, skal flytte til høsten	Venner er viktig for å ha noe å gjøre, er sammen på skolen hver dag. Har mange eldre venner, og hjelper dem praktisk.	Veldig vanskelig, kan ikke lese og skrive. Får tilrettelegging, og er på skolen. Mye fravær tidligere. Trives. Musikk hjelper på konsentrasjon	Vil jobbe med noe praktisk, glad i å være aktiv ute i naturen. Flink praktisk så tror han får jobb
Joakim	Mye støtte, hele familien har felles interesse innen idrett. Høye forventninger. Besteforeldre har vært viktige. Hunden forstår.	Trives godt med venner, treffes ute. Møtes på idrett og skolen.	Tar skolen mer på alvor, ber om støtte.	Vil ha en samfunnsnyttig og aktiv jobb. Kjenner press.
Noa	Liten støtte, men en felles interesse. Hjelper til hjemme. Forventer hjelp på videregående av Far fordi han vil velge samme yrke.	Venner er viktig. Skatebord ute med venner før, men nå møtes de ikke. Han er støtte. Lei av gaming under korona.	Skole er stort sett interessant, bruker mye tid på lekser nå i 10ende. Lett tulling med venner.	Jobb og penger vil være viktig. Liker å hjelpe kompiser.

Utdyping av tendenser, kontraster og unntak i strukturer

I mitt datamateriale finner jeg at guttene beskriver mange ulike strukturer rundt det de beskriver som sine interesser. De forteller gjerne om strukturer de opplever som henholdsvis støttende eller hindrende, men noe struktur fortelles også som årsak til betydelig press. I en del tilfeller forteller også guttene om at de selv er struktur og støtte for andre.

Tendens 1 Struktur som støtte

Den strukturen som oppleves som støtte for flest av guttene sine interesser er foreldre og nær familie. Støtten kan være i form av engasjement i ungdommene sine interesser, initiativ til interessene eller ulike typer av støtte og hjelp som de å lære, vise, tilrettelegge eller delta rundt interessen. Meningsdannelsen er her beskrevet ut fra familien sine interesser, fokus og vektlegging.

Tendens 2 Struktur som hindrer

En del av guttene beskriver også strukturer som hindrer dem eller gjør det vanskeligere å delta eller fortsette med en interesse. Dette gjelder faktorer som flytting, treningsforhold, skilsmisse, dårlig lærer og utstyr på skolen. En annen årsak som også nevnes er kostnader eller økonomiske forhold. Konsekvenser av restriksjonene under korona-pandemien blir også beskrevet som en spesifikk årsak til at de har sluttet med det som har vært viktige interesser for dem. Guttene forklarer og ytrer på denne måten et slags årsaksforhold for hvordan det som har hendt dem danner mening i deres fortellinger.

Tendens 3 Struktur som press

En struktur de forteller om som press, stress, store forventninger eller prestasjonsangst er endringer i interessen fra lek til mer alvor. Det at foreldrene og øvrig familie viser mye engasjement kan også se ut til å forsterke opplevelsen av alvor og stress i noen av deres fortellinger. Her forklarer guttene at det at andre sin meningsdannelse kan bli en byrde for dem når det er deres egne prestasjoner som er målet.

Tendens 4 Struktur for andre

En kontrast til de andre tendensene er at mange av guttene også opplever seg selv som en viktig struktur i form for andre. Flere av guttene forteller om at de er opptatt av å være en støtte for andre. De som er spesifikt nevnt er venner, søsken og lagkamerater i forbindelse med ulike typer av interesser. Her ytrer guttene en meningsdannelse som er basert på at de betyr noe for andre.

Tidshorisonter i guttene sine narrativ om egne interesser

Tidshorisont

Guttene sine perspektiver og beskrivelser av horisont kommer frem i analysen av Bruner sine 10 elementer i narrativ, og da spesifikt når det gjelder hendelser over tid (element 1), og i fortellinger om avgjørende prosesser i tiden som hendelser, brudd eller vendepunkt i forhold til et forventet hendels løp, normer eller moral har oppstått (element 5). Alle typer brudd i narrativ kan sees som del av en prosess, og har derfor også en tidsdimensjon.

For å illustrere funn av horisont i guttene sin narrativ har jeg tatt med noen utdrag fra tabellen (tabell 2), som er fordelt mellom informantene for å vise bredden i datamaterialet.

Tabell 2

Tidshorisont – eksempler

TIDS-HORISONT -element 1	Beskrivelser av tid – element 1	Selvet sin betydning	Tegn/ vendepunkt – element 5	Koronarelatert vendepunkt
Are	Tiden må brukes effektivt, tiden er viktig å bruke rett. Livet er begrenset, mulig meningstap.	Han har betydning fordi han gjør ting, og når han blir sett.	Familiemedlemmer som døde av sykdom, preger forhold til tid og fremtidsmål. Vil kjempe for at livet skal være meningsfylt	Korona påvirket karakter negativt
Birk	Tiden er, viktig å være til stede i nuet og det nære.	Han har betydning fordi han er noe for andre. Han skal redde andre. Skuffet over voksne.	Holder fokus på det nære. Familiemedlem som nesten druknet, preger refleksjon rundt egen betydning og fremtidsmål.	Korona førte etter hvert til mindre gaming.
Eivind	Er i en forberedelses- og ventetid. Fremtiden er det viktigste, da vil han få seg opp og bli kjent for noe han har gjort. Han skal flytte til USA.	Han vil bli muskelstor, kjendis og rik for å ikke være middelmådig. Han er klokere enn de rundt han, og lærer seg selv det som er viktig.	Oppvekst der penger har vært bekymring, og far har vært fraværende. Dette preger tankene om egne mål. Han skal bli rik, berømt og muskelstor.	Korona påvirket at han sluttet å game og begynte å trene for å bli muskelstor.

Fabio	Tid som er tapt, savn av fri lek og barndom. Livet er organisert og tiden for kort. Fremtiden sett på som alvor, krav og store forventninger.	Han er fanget av mange krav og forventninger. Han er viktig for de yngre i storfamilien som ser opp til han som fotballspiller. Drømmer om å jobbe med noe han virkelig liker.	Den frie leken og trivselen med idretten som forsvant er et stort savn. Livet har blitt preget av forventninger, og det skaper angst. Vil være fri og bestemme selv.	Korona har endret venneflokken. Ikke lengre fri lek.
-------	---	--	--	--

Utdyping av tendenser, kontraster og unntak i tidshorisont

Forståelsen og beskrivelsen av tidshorisont varierer i de ulike narrativ som kommer frem i denne studien, og beskrives som ulike tendenser. Så mange som 13 av guttene har mye av sitt fokus på fremtiden, men de har veldig ulik tilnærming til betydningen av nåtiden i forhold til sine fremtidsmål.

Tendens 1 Fremtidsrettet preget av prestasjon i nåtid

Mange av guttene beskriver at de må ta vare på, utnytte eller bruke nåtiden til å være produktive med tanke på fremtiden. Tiden kan gå fra dem, og tiden er noe de kan kaste bort. De beskriver også hva andre forventer de skal bruke tiden til. Meningsdannelsen er sentrert rundt den fremtiden de skal få på bakgrunn av de prestasjonene de viser i nåtiden.

Tendens 2 Fremtidsrettet preget av distanse i nåtid

Andre av guttene har en tidshorisont med fokus på at tiden kommer. Tiden nå som brukes på skole, idrett, venner og ulike interesser er en ventetid, den tiden som virkelig er viktig er den som ligger foran og de styrer mere selv. Guttene beskriver en viss distanse til skolehverdagen og betydningen av de aktivitetene de er en del av, og formidler at fremtidige livsmål i større grad er meningssskapende for dem enn det nåtiden er.

Tendens 3 Nåtidsrettet preget av tilstedeværelse

En kontrast til dette er to av guttene som beskriver tidshorisonten som er vesentlig som nåtid. Det viktige er å være til stede, å være her og nå og delta i det som livet tilbyr dem akkurat nå, og det er krevende å reflektere rundt fremtiden.

Tendens 4 Fortidsrettet preget av tap

To av guttene beskriver også tid de har kastet bort, eller forteller om tider i livet de nå savner fordi den inneholdt mere lek og færre krav. Meningsdannelsen i disse perspektivene ser ut til å handle om mer frihet, lek barndommen og enklere sosiale

koder som det å være ute i snøen sammen. Disse guttene forteller likevel også om fremtidsplaner og fremtidshåp.

Agens i guttene sine narrativ om egne interesser

Agens

Agens eller driv er i denne studien å forstå i tråd med Marcia sin teori: å være aktive agenter i eget liv (Marcia, 1983). Denne agens beskriver også en dimensjon av vilje og selvkontroll og kan slik ha ulike nyanser (Bruner, 1991). Den agens som guttene beskriver rundt sine interesser kommer særlig frem i beskrivelser av intensjoner, ønsker, verdier og fremtidsmål (element 3). Disse er ikke å forstå som kausale sammenhenger, men beskriver guttene sine grunner for hvorfor de handlet eller eventuelt ikke handlet som de gjorde. Dimensjoner i valg av livs-sti, opplevd handlingsrom og uttalte mål kommer også frem i betydningen de legger momenter i sin fortelling (element 4) og i hvordan de presenterer «seg selv» i det sammenhengende narrativ (element 10).

For å illustrere funn av agens i guttene sin narrativ har jeg tatt med noen utdrag fra tabellen (tabell 3), som er fordelt mellom informantene for å vise bredden i datamaterialet.

Tabell 3

Agens – eksempler

AGENS – element 3	Konstruksjon av egen rolle i narrativ (Identitet?) - element 10	Ferdighet eller interesser som er knyttet til valg (tilnæringsferdigheter) - element 4	Intensjonalitet og beskrivelse av agens/driv - element 3	Meningsdannelse i beskrivelse av fremtids-mål og mulig livs-sti - element 10
Gisle	Er og vil være en kul musiker og være en verdensborger	Han er flink med musikk, og det vil få han videre.	Han vil jobbe med musikk	Viktig å være kul. Musikk og opplevelser rundt musikk gir livet et viktig innhold. Vil trives, vil være i front.
Hasle	Han har skuffet i idrett, men har fått avstand til forventningen e.	Flink med folk, tar lett ansvar for andre og ser hvem som trenger hjelp.	Vil finne roen og ikke oppleve stress og skyld. Godt å være i gang med idrett igjen.	Vil hjelpe andre, få familie, bo på landet og finne ro.
Mitch	Han er klok av motgang, og en naturlig leder.	Bruker erfaring til å forstå og støtte andre	Å være en god støtte og leder.	Å bruke erfaring og tid til å gjøre en forskjell for

		så de kan mestre.		andre. Gi det man ikke fikk?
Oskar	Han er praktisk og flink til å løse oppgaver.	Han opplever å være flink til det som er praktisk. Han øver seg på handel med aksjer.	Han vil være aktiv og jobbe med noe praktisk. Vil tjene godt.	Han vil være fri økonomisk så han kan gjøre det han vil.
Peter	Han er en aktiv idrettsgutt som er hjelpsom og sosial. Han satser på idretten.	Han er flink i idrett, hjelpsom og har mange venner. Gode karakterer.	Han liker å være fysisk aktiv. Vil komme inn på idretts-linje, og leve av idretten. Event et prestisje-yrke. Vil reise.	Trener hardt for å kunne leve av idretten sin. Bety noe for familien.

Utdyping av tendenser, kontraster og unntak i agens

Agens har mange perspektiver, og valg av stil, livs-sti og tilhørighet er en del av dette (Hundeide, 2005). Selvet sin deltagelse og medvirkning er her sett i sammenheng med flere av de andre meningsbærende elementene for å få frem en mer nyansert narrativ analyse. Analysen viser ulike tendenser i guttene sine fortellinger, men agens kommer også til uttrykk på mangefasetterte måter i konkrete sammenhenger som ikke fanges opp her.

Tendens 1 Bevegelse mot å lykkes med livet

Mange av guttene beskriver tanker om hvordan de skal «lykkes med livet» sitt, og hva det vil si å ha et godt liv. Dette kan være å lykkes innen kunst, idrett, yrke, finans eller å klare seg godt rent økonomisk. Det å ønske å skulle «vises» på ulike vis, eller å bli berømt er perspektiver noen av disse forteller om. Det økonomiske perspektivet virker å være sentralt i disse guttene sin agens. Meningsdannelsen er knyttet opp mot til økonomisk frihet og kan se ut til å være et gjensvar på forventninger rundt dem. For noen er det økonomiske viktig fordi det å ha penger vil være motvekt til det å ha vokst opp under vanskelige økonomiske forhold.

Tendens 2 Bevegelse mot å bli lykkelig

En del av gutten beskriver det å «bli lykkelig» som sin målsetning for fremtiden, og det som ligger bak de valgene de tar beskriver de som primært å skulle ha funksjonen å øke livskvaliteten. Dette settes av flere i forbindelse med å bo på landet, ikke ha det for travelt og å ha valgmuligheter i hverdagen. Det å skulle ha familie og dyr er også noe som nevnes av flere, og meningsdannelsen er ikke knyttet til en økonomisk motivert agens.

Tendens 3 Bevegelse mot å bety en forskjell

Noen av guttene har en annen beskrivelse av hva som driver dem fremover og et mer utover rettet fokus i sine fremtidige mål. Disse guttene beskriver det å kunne bety en forskjell for andre, hjelpe andre, lede andre eller redde andre som sentralt. Meningsdannelsen er knyttet opp mot å bidra eller bety noe i en større sammenheng, og disse guttene har en tendens til å knytte dette opp mot hendelser eller perioder i livet som har vært utfordrende. Noen av dem ytrer at de vil gi andre det de selv har savnet, mens andre vil formidle det de har lært gjennom egne utfordringer.

Tendens 4 Bevegelse mot å se hva som skjer

Det er også gutter som forteller om at de vil se hva som skjer, og ikke har noen spesifikke mål utenom å klare å fullføre skolen, få seg et yrke og ha det de trenger. Denne gruppen gir uttrykk for at de ikke er så skoleinteresserte, men heller har et praktisk eller mer kunstnerisk fokus. De beskriver ikke å ha en spesiell betydning eller knytter meningsdannelsen til noe annet enn å skulle klare seg greit i livet. Flere av disse guttene beskriver også alternativer eller tenkte utveier om de ikke skulle lykkes med det målet de i utgangspunktet beskriver å ha.

Narrativ stil i guttene sine narrativ om egne interesser

Systematiseringen av resultatene i tabellform la til rette for en videreutvikling av den innledende analysen av element 7 hos Bruner (1991). Bruner kaller dette elementet genre. Jeg har i mitt arbeid valgt å kalle det narrativ stil i guttene sine fortellinger.

For å systematisere guttenes fortellinger i termer av narrative stiler har jeg sett på to og to av de utvalgte elementene i sammenheng.

Jeg finner ut fra dette fire narrative stiler ut fra guttene sine fortellinger om sine fremtredende interesser:

Narrativ stil 1 – Fortellinger om felleskap

I mange av de narrativ som guttene fortalte var interessene deres tydelig preget av den sosiale strukturen de opplevde å ha rundt seg. Det er foreldre og familie sitt engasjement, det at alle vennene deltar eller tilrettelegging i miljøet som er avgjørende for de interessene som opptar dem mest. Familierelasjonene er beskrevet som særlig viktige for disse guttene, og i mange tilfeller særlig relasjonen til far eller eldre brødre som spesifikt nevnes som meningssskapende i forhold til interessen. Mye engasjement i familien beskrives også av noen som årsak til forventninger og press.

Her kan man se en tendens til systematisk sammenheng mellom spesielt støtte-strukturer og guttene sine hovedinteresser. Dette beskriver jeg som en «fremtredende vår-interesse», og passer under genren: fortellinger om felleskap. Eksempler på denne stilen finner vi hos Joakim og Oskar i tabell 4.

Narrativ stil 2 – Helte-epos

Andre av guttene sine narrativ viste at interessene deres var preget av spesifikke hendelser (hendelses-tegn) som hadde påvirket deres videre interesser. I de fleste tilfeller bar disse hendelsene med seg utfordringer, skuffelser eller endringer som guttene beskrev som viktige for dem og for å være spesielt interessert i å ville hjelpe andre. Deres meningsdannelse forteller de om å være sentrert om å ville redde, hjelpe eller støtte andre mennesker.

Her kan man se tendens til systematisk sammenheng mellom hendelses-tegn de beskriver og guttene sine videre interesser. Dette beskriver jeg som en «fremtredende dem-interesse» og passer under genren: helte-epos. Eksempler på denne stilen finner vi hos Leander og Peter i tabell 4.

Narrativ stil 3 – Sin egen lykkes smed

Noen gutters narrativ har en beskrivelse av egen agens som virker å være motivert av å ville oppnå mål i fremtiden. Disse gutten beskriver interesser som betyr mye for dem selv og som de gjerne ønsker å leve av i fremtiden. Idrett og musikk er eksempler på slike interesser, men også det å skulle bli rik eller få det trygt økonomisk beskrives som en viktig interesse i seg selv.

Her kan man se tendens til systematisk sammenheng mellom hovedinteresser som beskrives og den driv og selvkontroll guttene beskriver for å oppnå fremtidige mål. Dette beskriver jeg som en «fremtredende min-interesse» og passer under genren: sin egen lykkes smed. Eksempler på denne stilen finner vi hos Idar og Mitch i tabell 4:

Narrativ stil 4 – Å følge et kall

Den fjerde narrative stilen som kommer frem når jeg sammenligner perspektivene og finner ulike unntak og nyanser som ikke passer inn i de tre første stilene. Disse gutten beskriver at de har sin hovedinteresse innen praktisk arbeid eller kunst-uttrykk, og beskriver interessen som en driv i forhold til konkrete fremtidsmål. Mange av disse guttene beskriver at de ikke passer inn i stereotyper som å være en typisk «fotball-gutt» eller «skole-flink». Guttene viser i sine fortellinger at de identifiserer seg med interessen sin, og at den betyr mye for dem i hverdagen.

Her kan man se en tendens til systematisk sammenheng mellom praktiske, kunstneriske eller kreative interesser som de beskriver som meningsskapende i forhold til horisont og agens. Dette beskriver jeg som en «fremtredende alternativ-interesse», og passer under genren: å følge et kall. Eksempler på denne stilen finner vi hos Are, Hasle og Noa i tabell 4.

Kryssende narrative stiler

Disse fire narrative stilene krysser hverandre, og en og samme gutt kan derfor ha en narrativ stil om sin idretts-interesse og en annen om sin fremtidige karriere-interesse.

For å illustrere arbeidet med å finne tendenser til ulike narrative stiler har jeg tatt med tabellen fra arbeidet med analysen (tabell 4). Her er alle guttene tatt med slik at man kan se den hele tabellen som ble brukt i siste del av analyseprosessen.

Tabell 4*Narrativ stil*

NARRATIV STIL	Frem-tredende interesser	Narrativ stil 1 Struktur (kontekst av støtte, manglende støtte og press)	Narrativ stil 2 Horisont (diakront perspektiv og hendelsestegn)	Narrativ stil 3 Agens (selvkontroll, driv og beveggrunn)	Narrativ stil 4 Horisont (stil 2) sett sammen med Agens (stil 3)
Are	Fotball, racketidrett, sjakk, musikk og skole	Mye støtte fra Far, høye krav, mange aktiviteter som mestring	Død i nær familie knyttet til behov for at eget liv skal ha betydning for andre	Å bety en forskjell i samfunnet som innovativ eller skapende	Diakron: fokus på nåtid. Prestasjonspress og agens mot det å skulle ha stor betydning.
Birk	Fysisk aktivitet med spenning	Liten støtte fra Far, høye krav, fysisk aktivitet som mestring. Kompensasjon: eldre bror og dyr	Ulykke i nær familie knyttet til behov for at eget liv skal ha betydning for andre	Å bety en forskjell ved å redde andre fra fare	Diakron: fokus på nåtid. Mye ansvar og agens mot behov for å ha betydning.
Cedrik	Utøvende musikk, tekniske utfordringer	Middels støtte, høye krav, musikk som mestring.	Omstillinger knyttet til behov for å ha betydning gjennom formidling av kunst	Å bety en forskjell ved å ha en viktig jobb eller å gi andre kunstopplevelser	Diakron: fokus på fremtid. Balanse og agens mot opplevelsen av å ha betydning.
Daro	Fysisk aktivitet med spenning, praktisk arbeid	Ikke støtte, lave krav, praktisk arbeid som mestring. Kompensasjon: eldre venner	Opplevelse av å komme til kort på skolen knyttet til behov for å ha betydning praktisk	Å vise at han har betydning i praktisk arbeid	Diakron: fokus på fremtid. Mye ansvar og agens mot behov for å få betydning.
Eivind	Vektløfting, handel med aksjer	Ikke støtte, høye krav, muskler og penger som mestring.	Bekymringer og avvisning knyttet til behov for å bli muskelstor,	Å ikke være middelmådig eller fattig	Diakron: fokus på fremtid. Mye ansvar med agens mot stort

		Kompensasjon: eldre bror	rik og berømt		behov for å få betydning.
Fabio	Fotball, venner, politikk	Mye støtte, høye krav, lek som mestring	Fravær av frihet knyttet til behov for å distanse til forventningene	Å ikke skuffe de nære samtidig som han vil være fri	Diakron: fokus på fortid. Prestasjonspress med agens mot krav om å ha betydning.
Gisle	Musikk	Liten støtte, middels krav, musikk som mestring	Fravær av bekymringer for yrke knyttet til behov for å utøve kunst.	Å leve av musikken eventuelt med en bijobb	Diakron: fokus på nåtid. Balanse med agens mot opplevelsen av å ha betydning.
Hasle	Fotball, relasjoner	Mye støtte, middels krav, relasjoner som mestring. Kompensasjon: besteforeldre	Opplevd motstand knyttet til behov for å hjelpe andre	Å ha gode relasjoner, viktig å hjelpe andre	Diakron: fokus på fortid. Balanse med agens mot opplevelsen av å ha betydning.
Idar	Musikk, teater	Liten støtte, lave krav, teater som mestring Kompensasjon: eldre venner	Distansering til forventningene knyttet til opplevd mening i musikk	Å tjene penger, uansett om han må bli kriminell	Diakron: fokus på nåtid. Passiv med agens mot lite behov for å ha eller få betydning.
Joakim	Basketball, aktivitet	Mye støtte, høye krav, fysisk aktivitet som mestring Tillegg: Besteforeldre og hund	Skuffelse og forventningene knyttet til behov for å lykkes i idrett	Å leve av idrett eller aktivt arbeid eller vet ikke	Diakron: fokus på fortid. Press og agens mot krav om å få betydning
Kristoffer	Venner, aktivitet, gaming, hjemme	Liten støtte, lave krav, å ikke gi opp skolen som mestring. Mor. Kompensasjon: eldre bror, venner	Å finne ro, konsentrasjon og motivasjon er knyttet til behovet for å være fysisk aktiv	Å fullføre videregående for å gi opp skolen er å gi opp seg selv, få et arbeid	Diakron: fokus på fortid. Balanse med agens mot opplevelsen av å ha betydning.
Leander	Fotball, venner, styrketrening	Middels støtte, høye krav, fysisk aktivitet som mestring	Selvregulering er knyttet til behovet for å være fysisk aktiv	Å leve av idretten og tjene godt	Diakron: fokus på fortid. Press med agens mot stort behov for

		Kompensasjon: besteforeldre, venner			å få betydning.
Mitch	Kampsport, logisk tenkning	Liten støtte, høye krav, å støtte andre som mestring Kompensasjon: besteforeldre, hund, eldre bror	Krav og tap i idretten og tidligere vansker med venner er knyttet mot å hjelpe andre til mestring	Å være en god leder og handy	Diakron: fokus på nåtid. Press med agens mot opplevelsen av å ha betydning.
Noa	Styrketrening, venner	Liten støtte, lave krav, å hjelpe andre som mestring Kompensasjon: venner, hunder	Tap av lek og mange ulike aktiviteter knyttet mot behov for å balansere forventningene	Å være med venner, og et medmenneske	Diakron: fokus på fortid. Press med agens mot opplevelsen av å ha betydning.
Oskar	Kampsport, praktisk arbeid, venner	Mye støtte (men ikke stress), middels krav, praktisk arbeid som mestring Tillegg: besteforeldre	Opplevelse av praktiske og fysiske ferdigheter knyttet til å ha betydning	Å være fri til å gjøre det han vil	Diakron: fokus på nåtid. Balanse og agens mot opplevelsen av å ha betydning.
Peter	Fotball, styrketrening, musikk	Middels støtte, høye krav, fysisk aktivitet som mestring Tillegg: besteforeldre, musikk, hund	Relasjoner som er viktige er knyttet til fotball, styrketrening knyttet til selvtillit	Å leve av idretten, eller noe han synes er artig	Diakron: fokus på fremtid. Press og agens mot behov for å få betydning.
Quinn	Fotball, venner	Liten støtte, høye krav, lagidrett som mestring. Kompensasjon: fotballaget	Behov for stabilitet etter mye flytting knyttet mot lagidrett	Å oppleve stabilitet, og slippe økonomiske problemer	Diakron: fokus på fortid. Press og agens mot å sikre seg å ha betydning.

Utvikling av modell av ulike narrative typer

Jeg har arbeidet videre ut fra kjennetegn på agens og drivere (Bruner, 1991, element 3) i guttene sine fortellinger, og utviklet tendenser til fire narrative typer som

kommer frem i beskrivelsene av disse i sammenheng med interesser. Her er agens å forstå som en indre mer aktiv motivasjon bak handlinger og fremtidsfokus, mens drivere er mer bakenforliggende og mindre bevisste faktorer som driver dem mot ulike mål (Bruner, 1991).

Fire narrative typer utledet fra analyse av ulik grad av agens og vendepunkter

Narrativ type 1 Drevet mot betydning

Hendelses-tegn er bakgrunn for meningsskapingen rundt egen betydning i forbindelse med interessene. Jeg har kalt denne typen «drevet mot betydning» på bakgrunn av at de viser en agens som er knyttet mot å skulle ha betydning, og at en hendelse beskrives som en driver mot dette målet. Denne narrative typen kan man kjenne i analysen av Are og Birk, Cedrik og Gisle sine fortellinger i tabell 4.

Narrativ type 2 Drevet mot prestasjon

Mål om å prestere er bakgrunn for meningsskapingen rundt egen interessene. Jeg har kalt denne typen «drevet mot prestasjon» på bakgrunn av at de viser en agens som er knyttet mot å skulle prestere og en beskrivelse som forteller om at å ville ha en betydning er en driver. Denne narrative typen kan man kjenne igjen i analysen av Daro, Eivind, Leander og Peter sine fortellinger i tabell 4.

Narrativ type 3 Drevet av familien

Familierelasjoner er bakgrunn for meningsskapingen rundt det å ville delta/prestere i interessene. Jeg har kalt denne typen «Drevet av familien» på bakgrunn av at de ikke viser en tydelig agens, men at de beskriver spesielt familien/andre sine interesser og mål som en driver for å skulle prestere. Denne narrative typen kan man kjenne igjen i analysen av Fabio, Hasle, Joakim og Oskar sine fortellinger i tabell 4.

Narrativ type 4 Drevet av hendelse

Hendelse-tegn er bakgrunn for meningsskapingen rundt interessene om å ville beskytte/hjelpe familien/andre. Jeg har kalt denne typen «Drevet av hendelse» på bakgrunn av at de ikke viser en tydelig agens, men at det er spesielt en drivere som utmerker seg i deres fortellinger: en avgjørende hendelse som har skap et behov for å redde/beskytte familie eller andre. Denne narrative typen kan man kjenne igjen i analysen av Mitch, Noa og Quinn sine fortellinger i tabell 4.

Jeg har valgt å synliggjøre en forenkling av disse sammenhengene ved utvikling av en modell. De ulike typene av agens og drivere påvirker den ruten de ligger nærmest og den ruten som ligger i retning av solens dreining.

Modell 1

Narrative typer ut fra guttene sine beskrivelser av to typer agens og to ulike drivere

Agens: Å ha betydning	1 Å ha betydning er knyttet til hendelse	2 Å prestere gjør at man har betydning	Agens: Å prestere
Driver: Hendelse - vendepunkt	4 Hendelse bakgrunn for å ha fokus på familie/andre	3 Familie/andre gjør at man vil prestere	Driver: Familie/andre

Dette er en måte å synliggjøre noen av de narrative strukturene som er utviklet gjennom den narrative analysen av datamaterialet.

Oppsummering av resultater etter del 1, narrativ analyse

Den narrative analysen har vist resultater som er strukturelle og viser tendenser til hvordan guttene reflekterer ulike meningsskapende elementer i sine fortellinger. Det er mange nyanser i fortellingene som er vist i form av ulike tendenser når det gjelder ulike kontekst og struktur (element 9), tid og horisont (element 1) og agens og driv (element 3) som de forteller som betydningsfulle for sine liv og interesser. På denne måten har jeg vist at de 10 meningsskapende elementene Bruner (1991) argumenterte for reflekteres i biografiske narrativ også er med i guttene sine fortellinger, og derfor har fått frem nyanser i hva som er betydningsfullt for dem. Tendenser i deres fortellinger, ulike narrative stiler og en modell for narrative typer er vist for å underbygge og vise nyanser i dette.

Del 2 Resultater etter analyse av narrativ

Utdyping av arbeidet med analyse av narrativ

Funnene jeg presenterer fra analysen av narrativ er en redegjørelse for innholdet i det guttene fortalte om sine interesser og eventuell mangel på interesse. Dette er sett i sammenheng med fremstillingen av agens (element 3), betydningen av sosiale felleskap (element 8), tidsforløp (element 1) og vendepunkt (element 5) i deres konkrete beskrivelser. I denne delen kommer guttenes egne stemmer til uttrykk, og det blir tydeligere hvordan de er en del av sin samtidige sosiale og samfunnsmessige kontekst (element 9).

Her vil jeg mer nyansert se på guttene sine konkrete fortellinger om meningsbærende elementer som blant annet kontekst (element 9), agens (element 3),

agens (element 1) og normativitet (element 8). Det vil gi for mange detaljer i analysen å gå gjennom alle de 10 elementene, og jeg har derfor valgt å sentrere analysen rundt de meningsbærende elementer.

Noen fremtredende interesser

Det kommer frem at så mange som 14 av de 17 guttene beskriver ulike fysiske aktiviteter som sine mest fremtredende interesser, og det flest av dem nevner er fotball. Resten er mest opptatt av ulike kunst- og kulturuttrykk som de forteller som sine mest betydningsfulle interesser, og musikk er den mest fremtredende blant dem.

Et annen funn som kommer frem er at ni av guttene spesifikt forteller at de i nåtiden gamer veldig lite fordi de ble så lei av gaming under koronapandemien. Fem av guttene snakker ikke om gaming som en interesse. Tre av guttene forteller at de har gaming som en interesse i nåtid, men to av dem forteller at de helst gamer sammen med venner. Gaming er her å forstå som stasjonære eller internettbaserte dataspill.

Videre kommer det frem at 11 av guttene forteller at det er gym som det faget på skolen de er mest interessert i, mens seks av guttene forteller at samfunnsfag med historie og politikk er en interesse de har i skolehverdagen.

Sitatene jeg har brukt for å belyse det guttene fortalte har jeg spredt på flest mulig av guttene for å få frem bredden i datamaterialet.

Fysisk aktivitet

De aller fleste guttene uttrykte stor interesse (agens) for ulike typer fysisk aktivitet som å delta i organisert idrett, bygge muskler på treningsstudio eller å holde på med aktivitet i ulike utemiljøer.

Regulerer emosjoner

En nyanse i dette perspektivet som kommer frem er bruken av trening for å regulere emosjoner, Eivind beskriver det slik:

P1: Hva var forskjellen på før og etter du begynte med vektløfting da? P2: Hvor jeg kunne faktisk vise følelsene mine, for jeg hadde aldri gjort det før jeg begynte på vektløftning. Før var det bare å bli sur, så var det å slå i pulten eller noe sånt. Og om jeg var trist eller glad eller sur eller noe sånn her, så kan jeg alltid ta det ut på vektene, og da gikk det over.

Mange av guttene knytter det å være fysisk aktiv opp mot bedre konsentrasjon slik som Leander:

P1 Hva hadde skjedd om du ikke hadde fått være aktiv på noen dager? P2: Ja, da kjeder jeg meg veldig. Da hadde jeg ikke visst hva jeg skulle gjøre, egentlig. Jeg blir liksom mer fokusert i timene og sånn. Sånn hele vinteren i fjor så trente jeg jo nesten hver dag før skolen nesten. Så jeg ble litt mer opplagt liksom, og klarte skolen.

Her kommer det frem at guttene bruker fysisk aktivitet aktivt for å regulere seg selv, og da gjerne for bedre å kunne leve opp til skolens normer og forventninger.

Det er også noen av guttene som forklarer treningsinteressen med å ville bli større og bygge muskler for å bli bedre i idrett og få et bedre selvbilde. Her er det egen kropp og egne ferdigheter som er målet for reguleringen slik Peter og Leander forteller om:

Sterkere og større muskler for prestasjon og selvtillit

P1: Husker du hvorfor du begynte å trene styrke? P2: Jeg ville bli sterkere da. P1: Hvorfor vil du bli sterkere? P2: Litt for fotballen, og litt for ja, mer selvtillit da.

P1: Hvorfor begynte du med styrketrening? P2: Neei, jeg synes det hørted artig ut, så jeg prøvde det noen ganger. Og så ville jeg bli litt større fysisk, for å ha en liten fordel på fotballen og sånn.

Spenning

Noen av guttene nevner også spenning som en viktig årsak til å være i fysisk aktivitet, og Birk forteller:

P1: Hvorfor likte du så godt å sykle? P2: Jeg tror det var tanken på at det var ekstremsport. Jeg liker høy fart. P1: Er det andre ting du har gjort som har vært fart og spenning og sånt? P2: Ja, jeg skater, kjører båt, det kan bli fort det også. P1: Ja. P2: Ja, egentlig alt med fart å gjøre.

Spenningsøkning er også en form for regulering av kroppslig aktivering og emosjoner.

Kunstnerisk aktivitet og kulturuttrykk

Noen av guttene har sterke interesser innen ulike kunstneriske sjangre. Utøvelse av musikk er det mest fremtredende, men også det å lage eller bare høre på musikk. Utenom musikk er innholdet i musikalske tekster og teater også nevnt av noen.

Mestring i musikk

Noen beskriver det å øve som gøy og noe som gir en opplevelse av mestring på linje med å mestre ulike former for idrett. Cedrik er opptatt av å få til fremføringen av vanskelig musikk:

P2: Det er mestring da, når man får til noe som man har øvd lenge på. Veldig fint å se at man faktisk kommer seg noe sted.

Kvaliteter som begeistrer

Andre begeistres over innhold og kvalitet i ulike kulturuttrykk slik Idar gir uttrykk for:

P1: Ja. Er det noen teaterstykker som har betydd ekstra mye for deg på noe vis? P2: Ja, det var den «teaterstykke 1» som jeg har snakket om. Det var dritbra. P2: Og så

akkurat nå driver jeg med «teaterstykke 2». Det blir fantastisk, ja.. P1: Oi.. P2: Og jeg «faen» meg elsker manuset. Det er så «jævlig» bra skrevet.

Identitet og drøm

Noen beskriver også musikk som sin identitet og fremtidsdrøm, slik som Gisle:

P1: Er det andre ting du tror du kommer til å være interessert i, sånn fremover liksom, litt langt fram, enn musikk? P2: Ikke egentlig, det er jo alt jeg bryr meg om. Jeg gir egentlig ganske faen i sånn karriere og penger og sånn.

Rekreasjon

Musikk som avkobling

Noen interesser knyttes til det å slappe av og tenke på andre ting.

Både de guttene som liker å være fysisk aktive og de som er aktive innen ulike kunstformer, hører på musikk for å slappe av, tenke på noe annet eller bare for å få tiden til å gå. Noen bruker også musikk som et hjelpemiddel for å få til å gjøre noe de egentlig ikke har lyst eller motivasjon til. På denne måten bidrar det å høre på musikk til den selvreguleringen de utøver i hverdagen og dermed til organisering av agens.

Fabio beskriver musikk som en viktig avkobling i hverdagen, og på spørsmål om når han hører på musikk svarer han:

P2: Nei, når jeg går til skolen, i skolen, etter skolen, når jeg trener og når jeg er på rommet og spiller. Da bruker jeg å høre på musikk. Jeg synes det er veldig godt å bare koble av, høre på litt musikk og ligge i sengen noen ganger. Siden det har blitt litt mye skole i det siste.

Musikk som påvirker oppmerksomheten

Daro bruker musikk når han gjør andre ting for å regulere både oppmerksomhet og modus: P2: Jeg hører på musikk hele tiden. Jeg har alltid inni en Airpod i timene og hører alltid på musikk, hvis jeg ikke er så motivert. Hele tiden, egentlig. Når jeg har strøm på Airpod-sen, så hører jeg på noe. Tiden går fortere da, og noen ganger så blir jeg mye mer konsentrert og i min egen sone.

Skolerelaterte interesser

Fysiske aktiviteter

I tråd med at interessen for fysisk aktivitet kommer tydelig frem nevner de fleste av guttene gym eller fag der de får være fysisk aktive som de fagene de er mest interessert i på skolen. Dette forteller Kristoffer om:

P1: Er det ting på skolen som du synes at er interessant? P2: Nei, egentlig ikke. Jeg bare gleder meg til videregående. Gym! P1: Ja. Så da liker du gym? P2: Ja, for da er vi aktive. Jeg liker å være litt i bevegelse, ja.

Daro forteller også om at han er glad i å bevege seg:

P1: Mm. Noen av interessene på skolen da? P2: Egentlig ikke. Jeg vet ikke, jeg liker jo gym, og det har vi jo to ganger i uken, og jeg liker å bevege meg. Så har vi friluftsliv som valgfag da, det er to timer i uka, så jeg får i hvert fall brukt litt tid på det.

Både Kristoffer og Daro fremhever at de fysiske fagene er de eneste de finner noen interesse i på skolen.

Samfunnsfag og historie

Leander liker i tillegg samfunnsfag og historie:

P1: Men hvilke fag er det du på en måte liker best? P2: Det er jo gym og fysisk aktivitet da, selvfølgelig. Men sånn, jeg føler jeg mestrer samfunnsfag ganske bra. Jeg har alltid syntes at det har vært spennende med krig og sånn der.

Are knytter sin interesse for historie til å forståelsen av dagens samfunn:

P2: Jeg liker allerede historie nå, så det er en interesse jeg glemte å si. P1: Ja. P2: Men ja, historie og litt sånn dokumentar serier på ulike ting og sånt. Det er kult å se hva folk har gjort før, hvordan vi har kommet til hit vi er i dag.

Fabio liker basket, «men det er liksom sånn i gym da». I tillegg er han interessert i politikk som han får bruk for i skolehverdagen. Dette beskriver han som en interesse han deler med foreldrene:

P2: Jeg er jo også interessert i politikk da, så jeg pleier å følge med mye der. Så det har jeg fått mest bruk for på skolen, sånn egentlig. P1: Hvordan ble du interessert i politikk? P2: Jeg har alltid synes at det har vært litt gøy, og så akkurat i år så har jeg fått fulgt med ganske mye, ganske lenge. Så synes jeg at det er litt gøy å driv å diskutere da. Jeg diskuterer mye med mamma og pappa.

Ønsker mer frihet

Mange nevner at de ønsker å være mer kreative eller fri i måten de jobber på eller løser oppgaver for at de skolefagene de potensielt er interesserte i faktisk skal være interessante. For Eivind bidrar ikke skolens opplegg til at han opplever lærelyst:

P2: Jeg likte matte, men jeg liker ikke opplegget lærerne legger frem for meg. Hvis jeg skal gjøre matte, og jeg skal like det, så gjør jeg det selv, på min måte, siden da får jeg meg fremover mye mer, men nå i det siste så har jeg ikke hatt så mye tid til matte, så jeg har bare fulgt opplegget til lærerne og det er kjedelig. Jeg er veldig inne på å tenke logisk og prøve å finne ut ting av universet, fordi universet er litt stilig. Men jeg liker ikke måten skolen lærer meg på.

Fag uten relevans

Flere av guttene beskriver skolefag som noe de finner vanskelig å tvinge seg gjennom fordi de ikke har relevans eller mening for dem selv. Gisle beskriver sitt forhold til matte slik:

P1: Ja, men er det noe av det som skjer på skolen som interesserer deg da? P2: Minimalt. P1: Ja. P2: Sånn egentlig så bryr jeg meg ikke om det meste. Bare noen ting er

litt mer sånn okay, for jeg forstår at det virker som det kan «apply» noe til livet mitt, så derfor er det sånn «okay, why not» ikke sant? Andre ting som matte og sånt får jeg bare ikke til å gjøre, for jeg er så fundamentalt helt uinteressert at jeg strever mange ganger med å gjøre en vanlig oppgave. Jeg får en eksistensiell krise hver gang jeg ser på matteoppgaver, for hvorfor skal jeg gjøre det? Det føles så banalt. Det er sånn, det trengs ikke for ingenting, så hvorfor skal jeg gjøre det da, ikke sant?

Læreren

Det er også noen av guttene som beskriver læreren i faget som avgjørende for interessen. Det er gjerne spesifikt relasjonen til læreren som nevnes som noe som kan hjelpe dem å være interessert i et fag, og dette knytter noen direkte til at man følger med om man har respekt for læreren. Leander forteller om dette:

P2: Men læreren vi fikk da, hun liker jeg mye bedre. Jeg føler at hun bryr seg mer. Så da er det artigere å lære også. P1: Ja. P2: Jeg har blitt bedre i fagene som hun har tatt over. Matte og Naturfag. Jeg føler at hun gamle læreren var her fordi det var «jobben» hennes. Men hun som er nå, føler jeg er her fordi hun bryr seg. P1: Hvorfor er det sånn at det blir mer interessant fordi hun bryr seg om dere, liksom? P2: Mm. For da får hun, på en måte, respekten vår. For selv om du er lærer, så betyr det ikke at du får respekten min med en gang. Men hvis du gjør noe som, eh gjør at du fortjener den, så får du jo den. Og da er det jo litt, da gir jeg jo respekt tilbake og følger med da.

Noen av guttene nevner spesifikt lærere som påvirker motivasjonen i fag negativt. Dette forteller blant annet Are om når han blir spurt om det er faget eller læreren som er viktigst for motivasjon i fagene:

P2: Lærer. Hun bare har mye bedre forhold med jentene enn hun har med guttene, og han vi har i «fag» har da favorittelever, som ikke hjelper så veldig mye.

Betydningen av kontekst/sosial tilhørighet

Motivasjonen for å begynne med idrett og fysisk aktivitet var for mange av guttene knyttet til et sosialt fellesskap.

Betydning av familien

Mange forteller at de deler interessene sine med familiemedlemmer. Far og brødre ser i dette datamaterialet til å være spesielt viktige.

Hasle forteller om dette slik:

P1: Ja, så fotball har en lang linje tilbake? P2: Ja, mest pappa og broren min. Men alle i familien er jo interessert. Det var bare fotball hele tiden.

Mitch har også en far og en bror som driver med samme idrett som han selv:

P2: Min bror har alltid vært ett år foran meg, og far holdt på med det i mange år da han var ung. Og så begynte han på med det igjen sammen med oss da. Så det var

noe som motiverte meg veldig da - å kunne være en del av og ha noe til felles med forbildene mine da.

I noen tilfeller er nesten hele familier interessert i samme sportsgren, slik som i familien til Joakim:

P2: Og så har jeg også spilt «ballspill» veldig lenge, som jeg fortsatt gjør i dag.

P1: Okay. P2: For at, faren min har spilt «ballspill» siden han var liten. Og broren min spiller «ballspill», og nå spiller jeg. Og lillesøsteren min også. Så det er «ballspill» i familien vår. P1: Ja. P2: Der har jeg satt meg et mål da, om å på en måte komme meg litt langt da. Fordi, faren min var på «større lag», og broren min er på «større lag» nå.

Det er også gutter som forteller om foreldre som har vært direkte årsak til den interessen de har, slik som Oskar beskriver:

P2: Ja, siden ganske tidlig alder har jeg vært ganske glad i å spille. Sånn, dataspill og sånn. Det har jeg interessert meg en del i, og cirka i 4 klasse, så begynte jeg på «kampsport», og det holder jeg fortsatt på med. Det er jeg ganske interessert i også. P1: Og det har du holdt på med i ganske mange år da, hvordan ble du interessert i kampsport? P2: Nei, jeg tror det var mer at jeg ikke gjorde så mye annet enn å sitte hjemme og spille, så jeg tror foreldrene mine hadde lyst til å få meg med på noen sanne ting da, og så var det sånn kampsport da, og så dro vi på sånn oppvisning da, så jeg så litt hva det var, og så meldte meg på, og så uka etter så begynte jeg. Og siden det har jeg ikke sett tilbake på det.

Sosialt felleskap

Venner eller fotballaget er også ofte beskrevet som et sosialt felleskap der de deler sine interesser i hverdagen.

Quinn beskriver fotball som en idrett «som de fleste unge holder på med».

P2 Så det var det liksom enklest å komme inn i miljøet der og da. For noen kompiser var med, og da blir det jo enklere at du liksom på en måte, å snakke med og. Og ha det litt gøy med dem på fritiden, på idrett da.

Dette forteller Fabio mer om:

P1: Ja, er det andre ting dere gjør sammen enn å spille spill og være ute? P2: Ja, ellers så henger vi mye på skolen og sånn i hvert friminutt, og så er det fotball der vi møtes hver trening da. Siden alle går på fotball utenom én, som går på håndball. Vi er ganske mye sammen da.

Beskrivelser av fortid, fremtid og vendepunkter

Brudd mellom nåtid og fremtid

Mange av guttene uttrykker en svak eller uklar sammenheng mellom livet sitt her og nå og det de ser for seg i fremtiden. For Idar er det mangel på sammenheng på flere nivåer, både mellom ungdomsskole og videregående skole og mellom det han er interessert i og det han planlegger å ha som jobb når han blir voksen:

P2: 10.ende virker helt ubrukelig for meg. Jeg vil bare begynne på videregående. P1: Åh, okay. P2: Ja. Jeg har bare vært her så mye, og vi gjør bare det samme hver «jævla» dag også. Vi lærer ikke noe nyttig! Jeg skal jo «faen» med ha yrkesfag og drive med IT. Jeg trenger jo ikke algebra for å drive med det. P1: Ja, så du er interessert i IT? P2: Jeg er ikke interessert i det, eller litt da. Jeg vil ha det som jobb. P1: Okay? P2: Ja, det er ganske «decent» lønn, og så er det enkelt å lære seg.

Quinn ser en sammenheng mellom interessene sine nå og senere og er bevisst på betydningen av å ha en jobb som ikke ødelegger livskvaliteten. Men eventuelle valg han må ta eller ferdigheter han må utvikle for å komme til sin fremtidige jobb har han ikke refleksjoner rundt.

P2: Eh.. Jeg vil ha en jobb der jeg tjener greit i hvert fall. Så jeg kan liksom ikke ha problemer med det økonomiske, spesielt. Men selvfølgelig noe jeg bare trives med, så jeg ikke gruer meg til når jeg skal på jobb, og sånt da. Jeg er ikke helt sikker på hva jeg vil bli heller da, så det håper jeg bare plutselig kommer. Jeg tror jeg kommer til å fortsatt være aktiv og sånn. For jeg synes fortsatt det er gøy å trene, og jeg tror jeg kommer til å synes det i lengre tid og. Men, puh, det blir vel det da. Så tror jeg, noen av samme interesser kommer jo til å fortsette og da, og noen kommer til å bli igjen, og jeg vet ikke, forandre seg da.

Noen beskriver også spesifikke hendelser av tap som har blitt avgjørende for å interessere seg for noe nytt og fremtidsrettet. Interesser og mål er ikke alltid sammenfallende, noe Are forteller om:

P1: Er det noe du tror du kunne jobbet med eller utdannet deg innen også, eller? P2: Jo, kanskje. Jeg har to ting jeg kanskje kan bli. Enten arkeolog eller paleontolog, jeg vet ikke hvilken av dem, eller hva heter det, forsker, på medisin da. Så det ser jeg. Jeg skal i hvert fall ta «Vgs linje» da, så jeg tror mulighetene mine på å gjøre begge er der, så jeg får se med årene, når jeg kommer til der hvor jeg må ta det valget. P1: Er medisin også en interesse da? P2: Ikke enda egentlig, det er litt vanskelig, for jeg har ikke så veldig mye forståelse for det, men etter at flere av familiemedlemmene mine ble tatt av «sykdom», så har det blitt litt sånn mål da, ikke interesse akkurat, men mål da.

Birk er en av de som beskriver at han tror en endring av interessene vil komme fordi han vil få mindre tid i fremtiden:

P1: Tror du at det er noe som du kommer til å gjøre videre? P2: Jeg kommer nok til å stoppe med det når jeg blir litt eldre, i hvert fall når jeg er ferdig med skole og sånne ting, tror jeg at jeg kommer til å stoppe. P1: Hvorfor tror du at du kommer til å stoppe? P2: Kanskje jeg ikke har nok tid til det. Jeg tror jeg kommer til å holde på med skating ganske lenge da.

Samsvar mellom fortid og fremtid

Andre av guttene er tydelige på at den hovedinteressen de har også det de vil holde på med fremover, og disse beskriver gjerne at de ønsker å kunne leve av interessen som voksne.

Dette beskriver Leander på denne måten:

P2: Ja, jeg spiller fotball, så og si hver dag egentlig. Jeg har en drøm om å bli best da, som mange andre. P1: Ja, mm. Så drømmen din er å spille fotball og ha det som jobb en dag? P2: Ja.

Noe av det samme beskriver Gisle, han har alltid vært interessert i musikk og vil gjerne jobbe med musikk i fremtiden:

P1: Så, fremover liksom, hva er det du drømmer om å få lov gjøre langt inni fremtiden? P2: Vet ikke, jeg har lyst til å leve av å lage musikk egentlig da, det hadde vært jævlig gøy. Det er liksom bare det jeg vil egentlig. P1: Ja. P2: Hvis jeg på en måte kunne fått en karriere av å lage musikk, så hadde det vært veldig fint liksom. Enten det er som soloartist eller med å spille i band, det spiller ingen rolle. Hvis jeg klarer å få en karriere, og liksom få folk som vil høre på musikken min, og gjør en ting ut av det, da er jeg fornøyd egentlig.

Noen av guttene beskriver at de ønsker å fortsette med de interessen de har i dag i tillegg til at de forteller om at dette også har et uttalt økonomisk motiv. Dette beskriver Eivind på denne måten:

P1: Hvis du ser fremover da «navn», hva tror du at du kommer til å være interessert i eller holde på med, hva er målene dine fremover liksom? P2: Det er «bodybuilder», og aksjene som vi får i fremtiden, men det er ikke for den tiden, men starte opp min egen eiendomsbedrift og kjøpe og selge eiendommer, men ikke i Norge, fordi Norge er et dårlig land for det. Så flytte til Amerika, prøve å bli bodybuilder og fokusere på å tjene nok penger til det, og definitivt kjøpe dyrere og dyrere eiendommer for å selge, og ha et lag for å gjøre det for meg, så jeg slipper å gjøre det selv.

Lykke er fremtidsmål

En kontrast til dette er at mange av guttene beskriver helt andre perspektiver enn de økonomiske for endringer i sine fremtidige interesser. Det å ha et godt liv og være lykkelig er eksempler på dette, og Gisle beskriver det slik:

P2: Jeg bryr meg egentlig ikke så mye, så lenge jeg har nok til å overleve og har det litt gøy så er det greit for meg. Jeg vil ikke ha bil egentlig, eller, jeg vil ikke ha stort hus. Jeg kan veldig godt bo i en veldig liten leilighet resten av livet mitt, så lenge jeg kan holde på med det jeg liker, så er det greit for meg.

Hasle ønsker aller helst å være lykkelig og finne ro, og beskriver det på denne måten:

P2: Hvis alt hadde vært mulig? (pause) Å være lykkelig.. P1: Ja. P2: Å finne ro liksom. Og kanskje dratt på et sted hvor det ikke er så mye kaos, ikke en by, liksom. I et

fint hus, og med barn og kone og sånn. Å ha fortsatt mat og klær og alt sånn der. Og så har jeg veldig lyst til å dra til USA.

Endringer av interesser under koronapandemien

Gamet mer under og mindre etter korona

De fleste guttene beskriver at de har gamet veldig mye og spesielt under karantene i koronapandemien. Det er likevel mange beskriver at de spiller mye mindre nå i 10ende klasse, og Noa forklarer det slik:

P2: Ja, jeg har holdt på med gaming litt ja. P1: Okey. Når begynte du med det da? P2: det var i jula i 7. ende, tror jeg. Så var det veldig mye når det vart sånn koronakarantene og sånne ting. P1: Mm. Har det bare fortsatt å være mye etterpå eller? P2: Nei, bare så vidt nå lengre. P1: Ja. Hvorfor endret det seg så mye? P2: Jeg ble så lei.

Mange av guttene beskriver en sammenheng mellom nedstengingen under koronapandemien og at de i etterkant gamer mye mindre. Oskar forteller også at han heller vil være med vennene enn å game:

P1: Ja. Når det ble korona-nedstengning og sånt, hvordan var det? P2: Da, da var det en god del gaming for da var det ikke noe annet å gjøre, det var ikke noen treninger og sånt. Det var kjipt, men det ble en god del gaming da, og det var jo hyggelig da å sitte hjemme med venner om dagene og spille. Mm. P1: Ja. Ble det forskjell når det åpnet opp? P2: Ja, da ble det kanskje litt mindre gaming igjen, og litt mer skole og kanskje litt mer sosialt da, og henge med dem i virkeligheten istedenfor å snakke over nettet. Mm. Mer ute med folk enn å sitte hjemme foran PC-en. Mm. P1: Ja. Hvorfor tror du at det har blitt sånn liksom? P2: Nei.. Kanskje, det har blitt. Spilte kanskje litt for mye. Det har kanskje blitt kjedelig og så er det morsommere å møte hverandre i virkeligheten og finne på ting da, ja og gjør sånt. Mm.

Quinn beskriver at han mistet interessen for gaming under koronapandemien, og heller vil gjøre andre ting som å slappe av:

P1: Mm. Men nå etter korona da? P2: Nei, jeg spiller nesten ingenting nå lenger jeg. Nei, ja. Vet ikke jeg. Jeg har liksom mistet litt interessen for å spille og. Når jeg er hjem. P1: Mm. Hvorfor tror du at du mistet interessen liksom? P2: Ja, men nå når det begynte med litt lekser og, vi fikk prøver og litt sånn innleveringer, så ble det litt lite tid. Og så var det sånn, "okay, nå har jeg en time til trening, skal jeg liksom bruke den på å spille?" Nei, da var det sånn, da ville jeg bare slappe av, og ja.

Sosiale når de gamer

Guttene forteller at de gjerne spiller sammen med andre når de først gamer slik som Kristoffer beskriver:

P2: Hvis jeg er hjemme, så gjør jeg ikke noe annet enn å se på noe eller spille. Så hvis jeg er ute, så er jeg *med* noen. Snakker med noen, gjør noe med. Så det er noe

annet å være i det sosiale livet enn å gjør det over skjerm. P1: Spiller du mer eller mindre nå? P2: Mye mindre enn jeg gjorde før. Det ble ganske mye mindre spilling i 9. trinn, da ble det mye mere ut og sånn.

Noen av forteller også at guttene møtes hjemme hos hverandre for å game, slik Hasle beskriver:

P2: For eksempel hvis jeg skal spise middag, så blir de med. Og så kanskje vi går på rommet og bare spille litt GTA.

Kategori 3 De som sluttet med en hoved interesse grunnet korona

Det er også noen av guttene som beskriver at de sluttet med andre interesser de hadde hatt lenge fordi koronapandemien gjorde det vanskelig, slik som Mitch:

P2: Nei, jeg var bare lei da. Og så er der sånn at Taekwondo er jo lett-kontaktsport da. Som for eksempel sparringa, det var favorittdelen min, og det mista vi jo da. For jeg fikk ikke lov til å drive med sparring. For vi skulle jo helst holde avstand da, og alt sånn der. P1: Ja, okey. P2: Så da mistet jeg motivasjonen.

Dette viser at mitt datamateriale reflekterer en endring av interesser under korona: I dette datautvalget kommer det frem at guttene sitt forhold til gaming endret seg i den perioden de ikke kunne gå på skolen eller ha så mye sosial kontakt under pandemien. Mange beskriver at de gamet veldig mye under korona-nedstengingene og at de nå gamer vesentlig mindre enn før. Mange har et økt fokus på å være fysisk sammen med venner, jobbe med skolearbeid og slappe av. Noen gutter har helt endret interesser, og beskriver dette i sammenheng med restriksjoner under korona-pandemien.

Oppsummering av resultater etter del 2, analyse av narrativ

Innholdet i guttene sine narrativ som er kommet frem i den narrative analysen viser at guttene har en del fellestrekk samtidig som de representerer et mangfold av perspektiver. Det er ingen tvil om at guttene først og fremst er interessert i å være fysisk aktive med noen få unntak som er mer kulturelt og kunstnerisk orientert. Et hovedfunn er imidlertid at det ikke er kontinuitet mellom guttene sine interesser og skolehverdagen. Skolen beskrives i stor grad en nødvendighet de må gjennom for å sikre sin fremtid, og tillegges slik en betydelig mening samtidig som den i hverdagen for mange oppleves meningsløs. Guttene forteller om skolefag som kan være interessante som gym, krigshistorie og matte, men det er også avhengig av læreren. Familien er i noen tilfeller en viktig bro mellom skole og guttene sin driv ved å presentere dem for tematikk som politikk og krigshistorie som også kan være relevant på skolen. Guttene har reflekterte beskrivelser av sine fremtidsmål, men reflekterer til dels ulike motivasjon for sine mål eksemplifisert som økonomisk frihet, å oppnå lykke eller å skulle lykkes. Videre kommer det frem at guttene er opptatt av felleskap, og at familien står i en særstilling når det gjelder bakgrunn for interesser de er opptatt av og eventuelt stresset i forhold til. Et

annet brudd i deres fortellinger er om gaming. Blant de 17 guttene som her ble intervjuet beskriver mange at koronapandemien representerte et brudd i deres interesse for gaming. De ble rett og slett for mye, og nå vil de heller være sosiale eller trene.

Drøfting

Teoretisk rammeverk

Den narrative psykologiens hovedbudskap er at den menneskelige psyke hovedsakelig søker å skape mening (Bruner, 1990b; McAdams, 1987; Sarbin, 1986a). Dette skjer hovedsakelig ved at mennesker lager, tenker og forteller historier. På et kollektivt nivå vil narrativer reflektere kulturelle tankemønstre, på individuelt nivå vil de reflektere perspektivet til fortelleren.

I dette prosjektet danner kategoriene ungdom og kjønn utematiserte rammer for guttene som deltok. Ingen av guttene sa noe som utfordret forutsetningen om at de forsto seg selv som ungdommer og som gutter.

Forskningsspørsmålene er formulert for å søke å forstå meningsskapingen i unge gutter beskriver av sine interesser i ulike tidsperspektiver og i sin aktuelle sosiale- og kulturelle kontekst.

Jeg har videre i drøftingen valgt å organisere diskusjonen rundt det vitenskapelige problemet ved å belyse forskningsspørsmålene, og vil her sammenfatte resultater fra både narrativ analyse (analyse 1) og analyse av narrativ (analyse 2) for å besvare disse.

Forskningsspørsmål 1

Hvilke fremtredende interesser forteller gutter på 15 år om?

Fysisk aktivitet

Så mange som 14 av 17 av guttene i studien fortalte om fysiske aktiviteter som sin fremtredende interesse. Interessene favner fra organiserte aktiviteter som fotball og kampsport, til å gjelde uorganiserte fysiske aktiviteter utendørs. Det kommer frem at guttene er veldig opptatt av å være aktive og at mye av deres meningsskapning knyttes til fysisk aktivitet og ikke minst til de sosiale felleskapene denne aktiviteten innebar.

Guttene knytter ulike former for selvregulering direkte til å være fysisk aktive, og flere beskriver at fysisk aktivitet viktig for konsentrasjon og for å regulere sosialt utfordrende emosjoner som sinne, for å øke spenning, eller for å endre kroppens utseende.

Om man går gjennom tall fra Statistisk sentralbyrå (2013) om de unges dagligliv, bekrefter disse at gutter er mye opptatt av fysiske aktiviteter (Statistisk sentralbyrå,

2013). Annen forskning har også vist funn som tyder på et økt prestasjonsfokus i ungdommene sine idrettsaktiviteter (Skauge & Rafoss, 2020). I mine data var det bare tre av guttene som opplevde stress og prestasjonspress i idretten.

Kulturelle uttrykk

Alle de tre guttene i datamaterialet som ikke var opptatt av å være fysisk aktive hadde mer kulturelle uttrykk som det å spille teater eller musikk som sine fremtredende interesser.

Disse aktivitetene ble knyttet til opplevelser av mestring, begeistring, egen identitet og/eller fremtidsdrømmer.

I tillegg til de tre guttene som oppgir kunst- og kulturuttrykk som sine viktigste interesser er det flere av de andre som også nevner at det å høre på musikk er en viktig interesse. Musikken beskrives som spesielt viktig for rekreasjon, og for å kunne slappe av.

Musikk fremstår slik som viktig for guttene og måten de bruker musikk på peker mot at de har et behov for å koble av og regulere stress. Selv om jeg i mitt litteratursøk søkte på ungdom og kultur fant jeg ikke særlig forskning på dette området.

Gaming

Undersøkelser gjort av statistisk sentralbyrå (2013) viser tendenser til at de unge i gjennomsnittlig bruker mer tid på strømming og gaming (Statistisk sentralbyrå, 2013). Medietilsynet sin rapport om medievaner blant unge i 2020 rapporterte at så mange som 39% av guttene mellom 9-18 år oppga at de brukte «mye tid» på gaming (Medietilsynet, 2020).

Den måten guttene i min studie snakket om gaming på peker i en litt annen retning enn tendensene fra Medietilsynet (2020) og Statistisk sentralbyrå (2013) sine statistiske undersøkelser, og viser slik helt andre nyanser rundt guttene sin interesse rundt gaming. Resultatene i min studie peker mot at guttene ikke er så interessert i gaming selv om de bruker en del tid på det. Guttene beskriver at det ble mye gaming under skole-nedstengingene og krav til sosial distanse under koronapandemien, og at de gikk lei og derfor gamer mye mindre enn før. De beskriver også at de er sosiale om de først skal game, men at de helst vil være sosiale, slappe av eller trene når de har fritid.

Rent tidsmessig kan det henge sammen med at intervjuene mine er gjort høsten 2021 etter flere nedstenginger av skolene og krav om sosial distansering under koronapandemien.

Guttene interesser kan ha blitt påvirket av begrensningene under koronapandemien. Det er likevel vanskelig å vite hvor lenge denne eventuelle effekten varte, men den kan likevel være verd å merke seg.

Oppsummert kommer det frem en sterk tendens til at det er ulike fysiske aktiviteter som er disse unge guttene sine mest fremtredende interesser. De som ikke er aktive i idrett er aktive utøvere av teater eller musikk.

Et brudd mellom resultatene i denne studien og flere statistiske undersøkelser er guttene sitt forhold til gaming. Guttene som deltok i mitt prosjekt beskriver at koronanedstengingene bidro til en synkende interesse for gaming, og at de nå heller vil være sosiale eller trene. Dette resultatet kan være preget av koronapandemien, og det er slik usikkert hvor lenge og for hvor mange denne effekten har vært gjeldende.

Forskningsspørsmål 2

På hvilken måte beskriver de sine interesser i måten de snakker om fortid, nåtid og fremtid?

Den enkelte sitt forhold til tiden, som her omtales som tidshorisont, kontekstualiseres av Bruner sitt meningsskapende element 1, tid (Bruner, 1991). Det kommer frem av resultatene at guttene har ulike tidshorisonter i beskrivelsene av sine interesser. Noen forteller om en fortid de savner, og de aller fleste er opptatt av nåtiden. 4 av 17 gutter gir beskrivelser av at de savner fortiden eller mest opptatt av nåtiden, men det er bare 2 av disse som strever med å uttrykke mål for fremtiden.

Tidshorisont

I analysen kommer det frem fire ulike tendenser av tidshorisont rundt guttene sine interesser. De fire tendensene er beskrivelser av å være: a) fremtidsrettet og preget av å skulle prestere i nåtid for å sikre fremtiden, b) fremtidsrettet med en distanse til nåtiden fordi det er som fremtiden er det viktige, nåtid er en slags ventetid, c) nåtidsrettet og størst fokus på å delta og være til stede i nåtiden, og d) fortidsrettet preget av tap av tid eller savn av lek.

Unntakene til et tydelig fremtidsfokus er to av guttene som har få tanker om fremtiden, og håper de vil finne ut av det etter hvert.

Tateo (2014) beskriver hvordan den enkelte sin psykologiske horisont kan forstås som en katalysator mellom selvet, miljøet og ulike hendelser (Tateo, 2014). Følger vi Bruner (1990b) kan dette ha sammenheng med at de unge sine fortellinger på ulike måter reflekterer det handlingsrommet disse ungdommene subjektivt opplever å ha (Bruner, 1990b).

Opplevelsen av muligheter kan være en av årsakene til at guttene forteller ulikt om tidshorisonten i sine beskrivelser og det kan ut fra Tateo (2014) sin teori utledes at guttene sin tidshorisont er en indikator på nettopp hvilket mulighetsrom de opplever å ha. En svak tidshorisont om egen fremtid kan slik være en mulig indikasjon på opplevelse av et mer uklart mulighetsrom.

Fremtidshorisont

De 15 guttene som beskriver fremtidsplaner og mål gjør dette på litt ulike måter, og det kommer frem at noen har et brudd i sine beskrivelser av nåtid og fremtid. I en del tilfeller handler dette om brudd i utviklingen av konkrete ferdigheter som at de er dyktig i en idrett de ikke tror de vil fortsette med, mens det i andre tilfeller er beskrivelse av brudd av mer abstrakte verdier som å skulle finne lykke eller ro.

For andre er det et samsvar mellom interesser de har i dag og deres egen betydning i form av mestring i forhold til ulike fremtidsmål. Mange av gutten beskriver hvordan interesser for idrett, teater og musikk er knyttet til ulike former for selvregulering, og viser slik at de opplever interessene som betydningsfulle for ulike typer av mestring i fremtiden.

Andre igjen har lykke og ro som sine fremtidsmål, mens den siste gruppen består av fire gutter som er mest opptatt av å ville bety en forskjell i fremtiden. Disse fire beskriver at deres interesser er forsterket av ulike hendelser som har påvirket deres fremtidsmål, og meningsdannelsen beskrives ut fra å skulle bety noe for andre, redde andre eller fremme viktig utvikling innen forskning. Her er det oppstått en ny type sammenheng mellom fortid og fremtid, der utfordrende hendelser har fungert som en bro til nye opplevde mulighetsrom.

Madsen (2018) viser i sine arbeider til en tendens av økt individualisering av samfunnet påvirker de unge (Madsen, 2018). Madsen har kalt de unge «generasjon prestasjon» og viser til at individualiseringen medfører en vesentlig belastning knyttet til økte krav om å skulle lykkes med eller «skape» sine liv. Skarpenes (2021) peker på at denne individualiseringen ikke bare gjør at den enkelte får muligheter, men også ansvaret om noe går galt (Skarpenes, 2021). Det er slikt et press på de unge som vokser opp i dag fordi de implisitt selv har skylden om de ikke bruker sine muligheter. Beck (1992) viser i sin forskning til en økt forventning i samfunnet til at de unge skal kunne ta selvstendige valg (Beck, 1992), og man kan utlede at samfunnet har gitt dem mulighetene samtidig som det formidler krav om at de unge skal ta ansvaret for sine valg. Disse valgene vil i større grad enn før også være preget av mer globale perspektiver fordi de unge i dag i mye større grad enn før preges av den informasjonen de finner på internett (Bø & Hovdenak, 2011). I tillegg til kravet om å skulle ta valg påpeker forskningen til Arnett (2006) og Seiffge-Krenke med kollegaer (2010) at de unge som vokser opp i dag i større grad enn før er bekymret for økonomi og egen yrkesfremtid. Denne bekymringen kan videre være en årsak til et krevende stress rundt egen fremtid om man er usikker på sin kompetanse og ferdigheter i forhold til kravene for å kunne studere. Kanskje er dette noe av årsaken til at enkelte av guttene ikke forholder seg til disse kravene, men derimot påpeker ferdigheter de kan finne utenom skolesystemet, som det å skulle bli bodybuilder, lykkelig eller rik utenlands. Eventuelt er det et alternativ for en av guttene å bare å «vente å se».

Noen av guttene beskriver forbilder som ikke er norske, og flere av dem beskriver Norge som et lite land og heller ønsker å flytte til England eller USA for å lykkes innen sine interesser. Dette er likevel en svak tendens i min studie og reflekterer slik ikke Castells (2008), Beck (1992), Harvey (2005) og Bø og Hovdenak (2011) sine studier som viser til at ungdommene i dag er mer preget av en globalisering både i forhold til hvordan de forstår verden og de forventninger som tillegges dem. De fleste guttene i dette utvalget var mer lokalt enn globalt engasjert, og i størst grad opptatt av en mer lokal fremtidshorisont.

Kropp og fremtid

Et tredje perspektiv rundt guttene sin tidshorisont er deres forhold til egen kropp. Det kommer frem i denne studien at guttene forbinder det å være fysisk aktiv med å kunne regulere egne emosjoner. En instrumentell beskrivelse av å skulle regulere kroppen kommer også frem i beskrivelser av å ville bli sterkere, få større muskler for å bygge selvtillit eller bedre prestasjoner i idrett i fremtiden.

Det er studier som beskriver økte krav rundt prestasjon idrett. Skauge og Rafoss (2020) sin studie som har hentet data fra Ungdata undersøkelsene, hevder at individualiseringen og prestasjonsfokuset innen idretten øker i ungdomsårene (Skauge & Rafoss, 2020). Dette kan ha sammenheng med at disse guttene også reflekterer et mer instrumentelt fokus på kroppen, og hvordan de ønsker at den skal endres eller prestere. Skauge og Rafoss (2020) viser også til funn om at unge gutter får et økt fokus på å bygge muskler i ungdomsårene, og at de som trente i organisert idrett var mer opptatt av konkurranse og sosiale fordeler enn de som trente på treningssentre. Treningssenter som arena for fysisk aktivitet og tilleggsaktivitet blant guttene er også et funn i min studie og guttene som trener på sentre nevner i tråd med Skauge og Rafoss (2020) at denne type trening er med å bygge selvtillit.

Det er en sterk tendens til at guttene sine fortellinger beskriver et tydelig driv og agens mot å være fysisk aktive og utøve selvkontroll. Dette kan være et uttrykk for at de oppfatter dette som vesentlig i forhold til sitt mulighetsrom og potensielle livs-sti valg (Hundeide, 2005).

Om tendensen til et mer instrumentelt forhold til egen kropp er gjeldende blant unge gutter kan dette ha en betydning for hvordan de tenker og handler rundt kroppen også på andre arenaer enn trening. Kanskje er kroppen slik guttene beskriver det blitt et slags individuelt prosjekt, eller en arena der de opplever en slags økt kontroll over sine muligheter for prestasjon og en positiv opplevelse av selvet. Kroppen kan i tilfelle få en økt betydning for hvordan de tenker om seg selv, og slik også medføre en ny type sårbarhet for unge gutter om de beveger seg fra «å ha en kropp» til å «være en kropp».

Individualiseringstendensen kommer frem i beskrivelser av å ville regulere kroppen på ulike vis, og det kan se ut som om at en del unge gutter ikke bare er

interessert i å være fysisk aktive, men trenger det for å kunne regulere emosjoner i hverdagen. Dette kan være en av grunnene til at ulike former for fysisk aktivitet er en tydelig tendens til å være den viktigste interessen hos disse guttene, og kroppen kan slik fremstå et slags prosjekt i mange av guttene sine fortellinger.

Tanken om kroppen som prosjekt kommer også frem i Skauge og Rafoss (2020) sin studie (Skauge & Rafoss, 2020). De viser til at økt trening på treningsentre i ungdomsårene ikke bare handler om sunnhet, men at kroppen er blitt et refleksivt prosjekt som ungdommene kjenner forventninger i forhold til. Dette kan i tråd med Hundeide sin studie (2005) være en opplevd tilgangsfærdighet, eller åpner av ønskelige «Mulighetsrom» i disse unge guttene sine liv (Hundeide, 2005).

Guttene i min studie forteller i tillegg om at de vil ha bli større eller få større muskler fordi det gir bedre selvtillit eller økt prestasjon i sin idrett.

Kroppen kan slik forstås som en presentasjon, eller «kroppsnarrativ» om selvet, eller en «inngangsfærdighet» i en stadig mer individualistisk, materiell og kroppsfokusert kultur.

En undertone av økonomisk motivasjon synes også å prege mange av guttene sine tanker rundt fremtidshorisonten, noe som kanskje viser en tendens til et tidlig voksen-fokus rundt økonomi som reflekterer samfunnets forventninger om forbruk og økonomisk selvstendighet slik det er beskrevet av Arnett (Arnett, 2002).

Oppsummert er det en tendens til et brudd mellom de interessene guttene har i nåtid og forventning om interesser i fremtiden. Ansvar som økonomi og utdanning ser ut til å prege hvordan de tenker om sin fremtidige mulighet til å fortsette med sine interesser, og unntaket fra dette er de guttene som ønsker å gjøre karriere av sine idretts- eller kulturinteresser. Unntaket fra dette er noen av guttene som oppgir å bare ville være lykkelige og at de ikke trenger så mye for å oppnå dette, samtidig som de forteller om ferier, hus, kjæledyr og familie. Her er det et brudd mellom nåtid og forventet fremtid som peker mot et gap i deres kunnskap om økonomi.

Forskningsspørsmål 3

Hvem deler guttene sine interesser med i hverdagen?

Sosiale miljøer og kontekster er helt avgjørende for å forstå mennesker og deres handlinger (Andrews et al., 2013; Thorne, 2004) og i den narrative analysen kommer det frem fire ulike tendenser til beskrivelser av hvordan sosial kontekst danner betingelser for guttene sine interesser og for hvordan de forholder seg til sine interesser. Det er en sterk tendens til at mange av guttene opplevde å få mye støtte hjemmefra.

Kontekst og støtte

Tendensene som ble funnet var beskrivelser av strukturene og støtte som guttene opplevde at påvirket dem på ulike vis: strukturer som var til støtte, strukturer som var til hinder, strukturer som medførte press og struktur som guttene var for andre.

Disse tendensene viser at det å få støtte ikke trenger å oppleves som noe positivt, men kan medføre et betydelig press når det blir for mye eller aktiviteten kommuniseres å være veldig betydningsfull.

Mye teori støtter at sosial struktur kan være vesentlig for interesse, læring og utvikling. Dewey (1913) påpekte at læringsprosessene har en emosjonell dimensjon (Dewey, 1913, s. 7), og Mead (1992) satte søkelys på betydningen av de signifikante andre (Hamilton, 1992). Guttene i dette datamaterialet beskriver at de lærer mye av sine nære relasjoner, og at deres signifikante andre er representert ved familien. Vygotsky (1984) la vekt på betydningen de som står nært de unge har, og at rett type støtte gjør at de kan lære mye mer enn de klarer på egen hånd (Bruner, 1984).

Det kommer også frem at foreldre kan vise så mye støtte og interesse for de unge sine aktiviteter at det fører til et betydelig stress og press for de unge.

Opplevelse av tilhørighet og forventninger rundt betydningsfulle sosiale felleskap kan slik både være en viktig støtte, men også representere et press på å skulle fylle visse forventninger. Seiffge-Krenke med kollegaer viser i sin studie av unge i Europeiske land at guttene er minst flinke til å hente støtte hjemme (Seiffge-Krenke et al., 2010). Om guttene ikke opplever en indre motivasjon kan kanskje foreldrenes støtte representere forventninger som oppleves som stress, slik også noen av guttene i denne studien forteller om.

Den siste tendensen der gutter beskriver seg selv som støtte for andre, må sees i sammenheng med flere perspektiver. Erik H. Erikson (1968) beskrev at tilhørighet og samspill med jevnaldrende var det viktigste for ungdommer, og dette kan forklare noe av årsaken til at noen av guttene har et ekstra fokus på å være til hjelp for vennene sine (Erikson, 1968). Det er også en sammenheng mellom det å ønske å være en støtte for andre, og beskrivelser av at de samme guttene selv har opplevd en mangel på støtte.

Kunst- og kulturuttrykk

Det som kommer frem i guttene sine fortellinger er at deres kulturinteresser i to av tre tilfeller er knyttet til interesser som eldre søsken eller foreldre har eller har hatt før dem. Dette kan stemme med Gulbrandsen (1998) sine funn som viste at familien sine interesser ofte var avgjørende for de unges egne interesser (Gulbrandsen, 1998). Dewey (1913) sin teori om at interesser gjerne må *gjøres* interessante av noen utenfor en selv kan også være med å underbygge at foreldrene kan ha en viktig rolle for guttene sine interesser (Dewey, 1913).

Sosial tilhørighet

Pedersen og Eriksen (2019) sin studie viser til at foreldrene hadde en viktig rolle i de unge sine opplevelser av stress. Dette begrunnes med at foreldre gjerne vektlegger de samme faktorene som de ungdommene opplever som stressorer, enten det er økonomiske, sosiale eller mer kulturelle faktorer (Pedersen & Eriksen, 2019, s. 114). Studien til Pedersen og Eriksen (2019) viste slik at det ungdommene opplevde som stressende, var nært knyttet til deres opplevelse av potensielle tap på områder som foreldrene verdsatte kulturelt, økonomisk og/eller sosialt.

Gulbrandsens (1998) og Broch (2019) viste i sine studier til familiens betydning for de unge sine interesser (Broch, 2019; Gulbrandsen, 1998). I disse studiene er foreldre, fedre og eldre søsken nevnt spesifikt som viktige for et interessefelleskap som ser ut til å skape et grunnlag for de unge sine interesser. Gulbrandsen (1998) fant at de unge gjerne ble interessert i det som er viktig for deres foreldre, og at foreldrene på sin side ofte forsterker dette ved å involvere barna i sosiale felleskap knyttet til sine egne interesser. Fedre ble i Gulbrandsen sin studie funnet å prege guttene sine interesser i større grad enn jentene, samtidig som de i størst grad fulgte opp de barna i familien som så ut til å være mest kompetente.

Ungdomsliv og narrative typer

Den måten ungdommer tenker om seg selv i et fremtidsperspektiv har i nyere forskning vist seg å ha en tydelig sammenheng med ressursene i familien (Eriksen et al., 2021). Eriksen et al definerer fire typer av ungdomsliv: 1) den lokalt forankrede som er preget av en trygg opptråkket løype 2) den selvsikre optimisten som er preget av selvsikkerhet og optimisme 3) den sårbare som er preget av svake relasjoner og en usikker fremtid og 4) satseren som er preget av en smal sti mot et ambisiøst mål.

De typene ungdomsliv som beskrives her er knyttet til familien sine ressurser, og beskriver ikke de unge sin meningsskaping relativ til sin familie. Beskrivelsene finne likevel gjenklang i min studie. Jeg finner i min studie tendenser til at meningsskaping har en sammenheng med ulike drivere som påvirke guttenes interesser. Dette kan bidra med en utvidet forståelse av det som er meningsskapende i guttenes ungdomsliv. Her har jeg utdypet Eriksen med kollegaer (2021) sine fire typer av ungdomsliv ved å legge til tendenser guttene beskrev av driv og agens i forhold til sine interesser:

- Den lokalt forankrede: viser tendens til narrative typen «Drevet av familien»
- Den selvsikre optimisten: viser tendens til narrative typen «Drevet mot betydning»
- Den sårbare: viser tendens til narrative typen «Drevet av hendelse»
- Satseren: viser tendens til den narrative typen «Drevet mot prestasjon»

På denne måten kommer mer av guttene sine egne perspektiver om driv, agens og selvkontroll frem, og kan legge til nyanser som viser tendens til at alle familietyperne i

lys av narrative typer har balanse som kan medføre sårbarhet for ungdommene om den forstyrres.

Oppsummert kommer det frem at guttene gir rike beskrivelser av familierelasjoner når de forteller om hvem de deler sine interesser med. Dette står i kontrast til Erikson (1968) sin teori om at ungdom er mest orientert mot sine jevnaldrende (Erikson, 1968). Familien sine interesser, og støtte fra familien ser slik ut til å være viktige elementer i guttene sine fortellinger om hva de selv er interessert i, og den måten de skaffer seg inngangsferdigheter for å tilpasse seg sosialt og samfunnsmessig i tråd med Hundeide sin teori (Hundeide, 2005).

Forskningsspørsmål 4

Hvordan er skolen innlemmet i guttenes fremstillinger av interesser i nåtid og fremtid?

Skoleinteresser

De skoleinteressene som guttene i dette utvalget beskriver, viser tydelige tendenser til at guttene ønsker å være aktive og engasjerte.

Mye av det guttene forteller rundt skolehverdagen viser likevel at de opplever at mange av de fagene er lite interessante. Av de fagene som er interessante nevnes først og fremst gym, men også i en del tilfeller samfunnsfag med politikk og krigshistorie. Fagene som guttene nevner som potensielt interessante har alle elementer av egen involvering. Andre skolefag opplever guttene som lite relevante for dem selv. De savner også mer handlingsrom i måten å løse oppgaver på. De beskriver også at læreren påvirker deres motivasjon for læring.

Nielsen og Henningsen (2018) viser til at opplevelser rundt tid er viktige for at gutter skal lære, og kan peke på at aktiviteter som gir variasjon og bryter opp tiden kan være nyttige.

Skrive-aktiviteter nevnes av Wilson (2007) som noe som kan virke lite meningsfullt og derfor føre til dårligere prestasjoner, og det kan sees i sammenheng med at det også er et større teorifokus i fag der man bruker mye tid på skriving.

Warrington med kollegaer (2003) viste til funn der gutter opplevde skolen som bestående av en rekke av meningsløse arbeidskrav. Dette aspektet kommer til uttrykk også hos noen av guttene i denne studien.

Skolen knyttes i Bø og Hovdenak (2011) sin forskning til det å kunne «lykkes» i voksenlivet, og er slik en indikasjon på et økende press på å tilegne seg kunnskap på skolen (Bø & Hovdenak, 2011). Dette kommer også frem i min studie ved at guttene i stor grad knytter fremtiden sin til å skulle tilegne seg skolekunnskap, uten å oppleve at skolen er særlig interessant.

Pedersen og Eriksen (2019) knytter det enkelte skolemiljø til de unge sine opplevelser av press og stress, og ut fra min studie kan det se ut som at mulighetene for å være fysiske aktive kan hjelpe guttene med selvregulering, og da også deres opplevelse av stress i skolehverdagen.

Selvregulering og skole

Vi har sett at guttene i min studie benytter fysisk aktivitet og musikk for å regulere emosjoner og konsentrasjon. Mye av denne reguleringen er rettet mot å klare seg gjennom skoledager som guttene finner kjedelige og uten mening.

Guttene forteller at de må kunne følge med og regulere emosjoner som ikke er akseptable, og at de gjør det best ved å være fysiske aktive. Det meningsløse ved skolen står i kontrast til engasjementet guttene viser når de forteller om idretten sin eller positive opplevelser med musikk.

Bø og Hovdenak (2011) viste i sin studie at de unge setter skoleprestasjoner i sammenheng med å lykkes ellers i livet (Bø & Hovdenak, 2011), og Slagstad (2018) viser til at fagfornyelsen i skolen nå gjør at de unge i større grad har fått ansvar for sin egen læring (Slagstad, 2018). Dette kan medføre et vesentlig press for disse unge guttene, og reflekteres også i måten de snakker om skolen på som en nødvendighet. Riese med kollegaer (2020) peker i sin forskning på en tendens til at de unge blir pålagt et større ansvar for å skulle mestre livet på alle områder, og guttene sin lydighet i forhold til skole tyder på at de har tatt et slikt type ansvar.

Det er verd å merke seg at de fleste av guttene i dette utvalget planlegger å følge utdanningssamfunnet sine forventninger om å sikre sin fremtid og økonomi ved å ta utdanning. Det er på den andre siden flere av guttene som beskriver et skille mellom sine fremtidsmål og sine interesser i nåtid. Slik reflekterer de å måtte noe de selv ikke er så interessert i, skolen er mer sett på som en nødvendighet for manges fremtidsmål. For mindretallet er likevel fremtidsdrømmene knyttet til interesser som å bli profesjonell innen idrett, aktiv innen entreprenørskap, få drive med forskning eller være utøvende innen musikk. Igjen er det aktivitet som preger fortellingene, det er slik en sterk tendens til at guttene vil være aktive, kreative og innovative.

Mange av guttene knytter sine fremtredende interesser som idrett og musikk til opplevelser av mestring. Det kommer også frem at guttene først og fremst søker støtte for sine interesser og utfordringer hjemme hos den nærmeste familien.

Seiffge-Krenke og Klessinger (2000) og Benenson (1990) beskriver at Europeiske ungdommer benytter seg av aktive mestringsstrategier ved å søke støtte i nære relasjoner. Dette settes i sammenheng med ungdommene sitt behov for å håndtere fremtidsstress. Resultatene fra min studie tyder på at skolen er en vesentlig del av det stresset guttene erfarer. Kanskje klarer familiene i større grad enn skolen å anerkjenne guttene sine ressurser ved å la dem delta i aktiviteter de opplever som interessante og

meningsskapende. Dette er i tilfelle ikke en utjevne faktor i samfunnet vårt, men kan gjøre at sosiale ulikheter går i arv fordi familien bli særlig viktig for å kunne håndtere skolehverdagen for guttene.

Brudd mellom interesser og skole

Det er et betydelig gap, eller brudd mellom guttene sine interesser og deres skolehverdag. Dette bruddet, der egne interesser ofte ser ut til å mangle en bro inn i mange av skolefagene, kan kanskje være årsak til både stress og dårlig mestringsfølelse. Kanskje er guttene sitt ønske om å ville være fysisk aktive oversett som grunnlag for interesse og mestring i skolehverdagen?

En av guttene som hadde interesse for historiefaget reflekterte over at den historiske epoken han er en del av i dag, en dag kommer til å omtales i historiebøkene, og at historien slik er interessant for å forstå hvordan ting har vært tidligere. Hans liv fikk slik en sammenheng med historiefaget. To av de andre beskriver lignende sammenhenger rundt politikk og samfunnsfag. De liker å diskutere politikk med foreldrene, og det gjør at politikk og samfunnsfag også blir interessant på skolen. Her er det familien som skaper en bro til skolen.

Oppsummert kommer det frem i denne studien at guttene gjerne vil være i fysisk aktivitet eller ellers være aktive deltagere på skolen. Det er likevel et vesentlig gap mellom det skolehverdagen representerer og det de selv opplever som interessant og meningsskapende. Skolen er viktig for fremtiden, men den oppleves ikke som interessant i hverdagen. Det er også funn i denne studien som peker mot at familien har en avgjørende rolle for guttene sitt forhold til ulike skolefag, og at læreren de har er viktig for deres motivasjon for læring. Det er også en tendens til at guttene selv søker mestring, og at dette settes i sammenheng med å være deltagende og aktiv.

Disse fire forskningsspørsmålene belyser guttene at det er brudd i deres meningsdannelse i sine fortellinger i ulike tidsdimensjoner. viser at det er brudd i guttene sine meningsdannelse, og dette kan vi forstå ved å sammenligne

Drøfting av sammenheng mellom narrativ stil og type i den narrative analysen, og to brudd i analysen av narrativ

Brudd mellom skole og fritid sett sammen med narrativ stil

Guttene som beskriver de største bruddene mellom skole og fritid beskriver at skole og skolefag ikke er så viktig, fordi interessene deres er viktigere for det livet de skal leve. Da skal jobbe med noe praktisk, leve av musikk eller bare være lykkelig. De guttene som beskriver de største bruddene mellom skole og fritid sammenfaller i stor grad med den narrative stilen jeg har beskrevet som en fremtredende alternativ-interesse og passer under genren «Å følge et kall». Disse guttene har interesser som de

opplever som mer vesentlige og interessante enn det som skolehverdagen kan lære dem. Skolen og skolefag de ikke har bruk for blir slik uinteressante, og de deltar i skoleaktivitetene kun som en nødvendighet ut fra samfunnet sine forventninger.

Brudd mellom nåtid og fremtid sett sammen med narrativ stil

Guttene som beskriver de største bruddene mellom nåtid og fremtid beskriver at nåtiden ikke er så viktig fordi det er fremtiden som virkelig er det livet de skal leve. Da skal de lykkes, eller bli berømte, eller rik eller lykkelig. De guttene som beskriver de største bruddene mellom nåtid og fremtid ser ut til å sammenfalle med den narrative stilen jeg har beskrevet som en fremtredende min-interesse, og passer under genren «Sin egen lykkes smed». Dette fordi deres fremtidsmål så tydelig er knyttet til noe som betyr mye for dem at de overser andre ting for å kunne oppnå dette, og nåtiden blir slik mindre viktig. Sammenhengen mellom narrativ stil og bruddet i deres fortellinger kan se ut til å være forklart ut fra en distansering fra de kravene guttene opplever rundt dem i hverdagen.

Brudd mellom skole og fritid sett sammen med narrativ type

De guttene som viser de største tendensene til brudd mellom skole og fritid forklarer gjerne dette bruddet med at skolen er lite relevant, eller at de er mer opptatt av noe som er mer viktig som for eksempel musikk eller praktisk arbeid. Deres narrative type tenderer mot å kjennetegnes av å være «drevet mot betydning» og viser samtidig at de er aktive og reflekterte i forhold til sine fremtidige mål. Det at de er lite opptatt av skolen kan likevel bli et hinderet for å skulle oppnå deres mål. Det å knytte fremtidsmålene mot å slik skulle få betydning kan derfor øke sårbarheten til disse guttene om de ikke når det de vil.

Brudd mellom nåtid og fremtid sett sammen med narrativ type

De guttene som har en stor avstand og viser brudd mellom nåtid og fremtid gir beskrivelser av en tidshorisont som reflekterer en ventetid eller mindre viktig del av livet i nåtiden og at fremtiden vil bli veldig forskjellig fra det de har opplevd i oppveksten. Deres narrative type tenderer til å være «drevet mot prestasjon» og reflekterer i større grad enn de andre guttene at de skal lykkes med å bli rike eller berømte. Her kan potensialet for en oppvekst som har gitt dem svakere tilgangsferdigheter (Hundeide, 2005) bli bakgrunn for fremtidige skuffelser om ikke prestasjonsmålene oppnås.

Ikke systematiske tendenser i tidshorisont

Når det gjelder disse ungdommene sitt forhold til tid og beskrevet tidshorisont spriker funnene mye. Manuel Castells (2008) sin beskrivelse av ungdommene sin digitaliserte verden som en «komprimering av et evigvarende nå» kan kanskje stemme i forhold til bruk av spill og sosiale media, men dette er likevel ikke gjenkjennbart for horisonten til guttene i denne studien. Noen av guttene hadde et hovedfokus på nåtiden, men det gjelder bare et fåtall. De fleste har et tydelig fokus på fremtiden og fremtidsmål

både når det gjelder hvordan de forteller om egne interesser, egen kropp, egne ferdigheter skole og sosial orientering.

Betydningen av brudd

Gapet mellom guttene sine fremtidsmål og interesser kan være en av de bakenforliggende årsakene til at guttene gjerne kommer dårligere ut på skolestatistikkene, og er slik noe vi treger mer kunnskap om. Min studie kan bidra til å forstå noe om hva som i tilfelle kan fange unge gutter sin interesse, og hvorfor de ser ut til å oppleve dem som meningsskapende.

Konklusjon

En vesensforskjell i ulike typer forskning er målsetninger om å prøve å forklare eller å søke og forstå mennesket. Skal man søke å forstå har jeg argumentert for at den menneskelige fortellingen er nyttig som analysebakgrunn. Jeg har tatt utgangspunkt i unge gutter sine fortellinger om egne interesser, og undersøkt hvilken forståelse unge gutter sine fortellinger kan gi oss av deres meningsskapning.

Jeg har valgt å gjennomføre både narrativ analyse og analyse av narrativ for å få frem meningskapende elementer i disse guttene sine fortellinger og sett på guttene sine interesser beskrevet i ulike tidshorisonter, ulike felleskap og i skolehverdagen.

Guttene sine fremtredende interesser dreide seg om å være aktive, og gjerne fysisk aktive i ulike idretter og utemiljøer. I tillegg trente mange på treningssenter, mens noen få av guttene foretrakk å være aktive innen musikk eller teater.

Det viste seg videre at guttene hadde ulikt forhold til tidshorisonter i sine fortellinger, og at de fleste var opptatte av ulike mål og drømmer for fremtiden. De hadde også en uttalt interesse for å skulle komme i arbeid, og skolen var for mange et steg for å nå dette målet.

I hverdagen delte guttene først og fremst sine interesser med den nærmeste familien, og det kom frem at fedrene og eldre brødre var spesielt viktige for deres egne interesser. De aller fleste hadde mye støtte hjemmefra, og noen i så stor grad at det opplevdes som et press. Venner og idrettslag var ellers viktige sosiale arenaer.

I studien min kommer det også frem brudd i kontinuitet i guttene sin meningsdannelse. Det viste seg at mange hadde gamet veldig mye under nedstengingene av skolen under koronapandemien, og at de nå var lite interesserte i gaming og heller ville være sosiale. Skolen og skolefag representerer et annet brudd i meningsdannelsen. Skolen beskriver de som nødvendig for fremtiden, men lite interessant og relevant for nåtiden. De forteller også om at fysisk aktivitet, støtte fra

familien og å lytte til musikk er viktig for selvreguleringen, og at de slik håndterer utfordrende emosjoner.

Ved å se på elementene ut fra de analyserte narrative stiler og narrative typer vises også noe av de potensielle utfordringene i guttene sin meningsskapning, og da også for deres opplevelse av sammenheng og mening. Familien, sosial tilhørighet og fysiske aktiviteter var særlig viktig, men for å forstå unge gutter er forståelse for hva som driver dem og deres tidshorisont også viktig.

Jeg har belyst det vitenskapelige problemet ut fra svarene på de fire forskningsspørsmålene i min studie, og vil ut fra dette utfordre det negative overbyggende narrativ som ofte kommer frem i det offentlige rom.

Jeg har gjennom studien vist at unge gutter sine fortellinger kan hjelpe oss å forstå meningsskapningen de har rundt sine interesser. Det kommer frem at det ikke mangler på interesse og engasjement hos disse unge guttene, men at de forklarer en rekke brudd av meningsdannelse når hverdagen blir for langt unna det som oppleves som relevant og interessant for dem.

Kanskje bør vi ha et større fokus på alt det gutter kan og vil, og legge til rette for at deres ressurser skal kunne verdsettes enda bedre. Det kan videre styrke unge gutter sin kontinuitet i meningsskapningen, og slik styrke deres læring, utvikling og fremtid.

Bruddene jeg finner i guttene sin meningsskapning kan det være interessant å forske videre på for å kunne si mer om kortvarige og langvarige konsekvenser av koronapandemien for unge gutter sine interesser. Det kan også være nyttig å forske på deres opplevelser av støtte og press fra sin familie og bakgrunnen for dette. Skolen sin rolle for brudd i meningsskapningen er også viktig i guttene sine fortellinger, og utvikling av skolesystemet for å bedre ivareta unge gutter sitt behov for deltagelse, kreativitet og fysiske aktiviteter er slik et område der vi trenger mere kunnskap.

I denne studien er det guttene sine fortellinger som er grunnlaget for analyse og resultater, og studien bidrar til en øket forståelsen av unge gutter sin meningsskapning.

Funnene i denne undersøkelsen er gjort på et begrenset utvalg av gutter på 15 år i Trondheim, og er slik ikke generaliserbare. Jeg har likevel gjort funn som er konsistente på den måten at de underbygger teori og forskning. Noen av funnene utfordrer også eller utdyper tidligere forskning på unge gutter.

Referanseliste

- Andrews, Molly, Squire, Corinne & Tamboukou, Maria (Red.). (2013). *Doing Narrative Research* (2nd. utg.). London: SAGE.
- Arnett, Jeffrey Jensen. (2002). The Psychology of Globalization. *American Psychologist*, 57(10), 774-783. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/0003-066X.57.10.774>
- Arnett, Jeffrey Jensen. (2006). Emerging Adulthood in Europe: A Response to Bynner. *Journal of Youth Studies*, 9(1), 111-123. <https://doi.org/10.1080/13676260500523671>
- Beck, Ulrich. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity* (1st. utg., bd. 17, Mark Ritter, Overs.). London: SAGE.
- Benenson, Joyce F. (1990). Gender Differences in Social Networks. *The Journal of Early Adolescence*, 10(4), 472-495. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0272431690104004>
- Brinkmann, Svend & Kvale, Steinar. (2015). Conducting an interview. *Interviews. Learning the craft of qualitative research Interviewing*, 149-166.
- Broch, Harald Beyer. (2019). Alternative sannheter: Antropologiske betraktninger om meningsdannelsens foranderlighet i livets forskjellige faser. *Norsk antropologisk tidsskrift*, 30(2), 121-133.
- Bruner, Jerome. (1984). Vygotsky's zone of proximal development: The hidden agenda. *New directions for child development*, 23, 93-97. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/cd.23219842309>
- Bruner, Jerome. (1985a). *Chapter VI: Narrative and Paradigmatic Modes of Thought*. Teachers College Record.
- Bruner, Jerome. (1985b). Vygotsky: a historical and conceptual perspective. I James V Wertsch (Red.), *Culture, Communication, and Cognition: Vygotskian Perspectives* (s. 21-34). New York: Cambridge University Press.
- Bruner, Jerome. (1990a). *Acts of Meaning: Four Lectures on Mind and Culture* (bd. 3)Harvard University Press.
- Bruner, Jerome. (1990b). Culture and Human Development: A New Look. *Human Development*, 33(6), 344-355. <https://doi.org/https://doi.org/10.1159/000276535>
- Bruner, Jerome. (1991). The Narrative Construction of Reality. *Critical Inquiry*, 18(1), 1-21. <https://doi.org/10.1086/448619>
- Bruner, Jerome. (1998). What is a Narrative Fact? *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 560(1), 17-27. <https://doi.org/10.1177/0002716298560001002>

- Bø, Anne Kristin & Hovdenak, Sylvi Stenersen. (2011). Elever som verdensborgere. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 95(3), 216-227.
<https://doi.org/https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2987-2011-03-05>
- Castells, Manuel. (2008). The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 78-93.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0002716207311877>
- Clair, Robin P, Carlo, Stephanie, Lam, Chervin, Nussman, John, Phillips, Canek, Sánchez, Virginia, ... Yakova, Liliya. (2014). Narrative Theory and Criticism: An Overview Toward Clusters and Empathy. *Review of Communication*, 14(1), 1-18.
- Dewey, John. (1913). *Interest and Effort in Education* (bd. 1). Bosten: Houghton Mifflin Co., Riverside Press.
- Eriksen, Ingunn Marie, Stefansen, Kari & Ødegård, Guro. (2021). Fire typer ungdomsliv: Ressurser, relasjoner og stedets betydning. I Guro Ødegård, Willy Pedersen, Anders Bakken, Azin Banafsheh, Johannes Bergh, Ola Røed Bilgrei, Olav Årstad Borgen, Rune Ellefsen, Ingunn Marie Eriksen, Lars Roar Frøyland, Kristinn Hegna, Ole Jacob Madsen, Monika Grønli Rosten, Sveinung Sandberg, Ørnulf Seippel, Ketil Skogen, Ketil Slagstad, Mira Aaboen Sletten, Ingrid Smette, Gerd Marie Solstad, Kari Steen-Johnsen, Kari Stefansen, Åse Strandbu, Kristoffer Chelsom Vogt, Tilmann von Soest & Kristin Walseth (Red.), *UNGDOMMEN* (s. 63-86). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Erikson, Erik H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: WW Norton & Company.
- Folkehelseinstituttet. (2022). Tall fra Dødsårsaksregisteret. Hentet 04-06 2022 fra <https://www.fhi.no/hn/helseregistre-og-registre/dodsarsaksregisteret/tall-fra-dodsarsaksregisteret-2021/#ytre-aarsak-inkl-ulykker-selvord-og-narkotikautloeste-ddsfall>
- forskningsdata, Norsk senter for. (2021). Oppslagsverk for personvern i forskning Hentet fra <https://www.nsd.no/personverntjenester/oppslagsverk-for-personvern-i-forskning/barnehage-og-skoleforskning/>
- George, Login S. & Park, Crystal L. (2016). Meaning in Life as Comprehension, Purpose, and Mattering: Toward Integration and New Research Questions. *Review of General Psychology*, 20(3), 205-220. <https://doi.org/10.1037/gpr0000077>
- Grue, Jan. (2021). Narrato. I *Store norske leksikon*. snl.no. Hentet 2022-06-27 fra <https://snl.no/narratio>
- Gulbrandsen, Liv Mette. (1998). *I barns dagligliv - En kulturpsykologisk studie av jenter og gutters utvikling*. Oslo: Universitetsforlaget.

- Haggis*, Tamsin. (2004). Meaning, identity and 'motivation': expanding what matters in understanding learning in higher education? *Studies in Higher Education*, 29(3), 335-352. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/03075070410001682538>
- Hamilton, Peter. (1992). *George Herbert Mead: Critical Assessments* (bd. 4). London: Taylor & Francis.
- Harvey, David. (2005). *Den nye imperialismen* (1st. utg., Alexander Leborg, Overs.). Oslo: Oktober.
- Hundeide, Karsten. (2005). Socio-cultural Tracks of Development, Opportunity Situations and Access Skills. *Culture & Psychology*, 11(2), 241-261. <https://doi.org/10.1177/1354067x05052353>
- Klyve, Arne. (2016). *Sinte, unge, villfarne menn*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Overordnet del - verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. . Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020: Fastsett som forskrift ved kongelig resolusjon. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen/id2570003/>
- Langdridge, Darren. (2006). *Psykologisk forskningsmetode* (bd. 3 th 2015). Bergen: Fagbokforlaget.
- Læreplanverket, LK20. (2020). *Overordnet del - verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. udir.no. Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/>
- Madsen, Ole Jacob. (2012). Nyliberalismens sosialpsykologi. *Agora*, 29(1), 94-117. <https://doi.org/10.18261/ISSN1500-1571-2011-01-04>
- Madsen, Ole Jacob. (2018). *Generasjon prestasjon - hva er det som feiler oss?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Madsen, Ole Jacob. (2020a). *Livsmestring på timeplanen - Rett medisin for elevene?* Oslo: Spartacus Forlag AS.
- Madsen, Ole Jacob. (2020b). Å mestre eller ikke mestre livet er dessverre blitt spørsmålet. I(20.09.04 utg.): Lektorlaget.no. Hentet fra <https://www.norskelektorlag.no/nyheter/a-mestre-eller-ikke-mestre-livet-er-dessverre-blitt-sporsmalet/>
- Marcia, James E. (1983). Some Directions for the Investigation of Ego Development in Early Adolescence. *The Journal of Early Adolescence*, 3(3), 215-223. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0272431683033004>
- McAdams, Dan P. (1987). A Life-story Model of Identity. I R Hogan & W. H Jones (Red.), *Perspectives in Personality* (bd. 2, s. 15-50). Greenwich, CT: JAI Press.
- McAdams, Dan P. (2006). The Redemptive Self: Generativity and the Stories Americans Live By. *Research in Human Development*, 3(2-3), 81-100. <https://doi.org/10.1080/15427609.2006.9683363>

- McAdams, Dan P, de St. Aubin, Ed & Logan, Regina L. (1993). Generativity Among Young, Midlife, and Older Adults. *Psychology and Aging*, 8(2), 221-230. <https://doi.org/10.1037/0882-7974.8.2.221>
- McLean, Kate C & Breen, Andrea V (2009). Processes and Content of Narrative Identity Development in Adolescence: Gender and Well-being. *Developmental psychology*, 45, 702-710. <https://doi.org/10.1037/a0015207>
- McMullin, Caitlin. (2021). Transcription and Qualitative Methods: Implications for Third Sector Research. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. <https://doi.org/10.1007/s11266-021-00400-3>
- Mead, Margaret. (1978). *Culture and commitment: The new relationships between the generations in the 1970s, Rev. ed.* Garden City, NY, England: Anchor Press/Doubleday.
- Medietilsynet. (2020). *En kartlegging av 9-18-åringers digitale medievaner* (Barn og Medier). Fredrikstad. Hentet fra <https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2020/201015-barn-og-medier-2020-hovedrapport-med-engelsk-summary.pdf>
- Moen, Torill & Karlsdottir, Ragnheidur (Red.). (2011). *Sentrale aspekter ved kvalitativ forskning* (1. utgave. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Nielsen, Harriet B & Henningsen, Inge. (2018). Guttepanikk og jentepress – paradokser og kunnskapskrise. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 42(1-02), 6-28. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1781-2018-01-02-02>
- Nielsen Harriet, Bjerrum & Henningsen, Inge. (2018). Guttepanikk og jentepress – paradokser og kunnskapskrise. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 42(1-02), 6-28. <https://doi.org/https://doi.org/10.18261/issn.1891-1781-2018-01-02-02>
- Pedersen, Willy & Eriksen, Ingunn Marie. (2019). Hva de snakker om når de snakker om stress. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 3(2), 101-118. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2019-02-01>
- Polanyi, Michael. (1975). *Meaning*. The University & Chicago Press.
- Polkinghorne, Donald E. (1988). *Narrative Knowing and the Human Sciences*. New York: Suny Press.
- Polkinghorne, Donald E. (1995). Narrative configuration in qualitative analysis. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 8(1), 5-23. <https://doi.org/10.1080/0951839950080103>
- Rich, Grant Jewell. (2003). The Positive Psychology of Youth and Adolescence. *Journal of youth and adolescence*, 32(1), 1-3. <https://doi.org/10.1023/A:1021017421413>
- Ricoeur, Paul. (1984). The Model of the Text: Meaningful Action Considered As a Text. *Social Research*, 51(1/2), 185-218.

- Riese, Hanne, Hilt, Line & Søreide, Gunn. (2020). Selvregulering som pedagogisk formål: Diskursive fornyelser i "Fremtidens skole". *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, 6(Folkehelse og livsmestring i skolen), 176-190.
<https://doi.org/https://doi.org/10.23865/ntpk.v6.1717>
- Riessman, Catherine Kohler. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. London: Sage.
- Roulston, Kathryn. (2010). Theorising the researcher: The reflective interviewer. *Reflective interviewing: A guide to theory and practice*, 115-129.
- Raaheim, Arild. (2002). *Sosialpsykologi* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Sarbin, T. R. (1986a). The Narrative as a Root Metaphor for Psychology. I T. R. Sarbin (Red.), *Narrative Psychology: The Storied Nature of Human Conduct* (s. 3-21). Westport, CT, US: Praeger Publishers/Greenwood Publishing Group.
- Sarbin, T. R. (Red.). (1986b). *Narrative Psychology: The Storied Nature of Human Conduct* (1. utg.). New York: Praeger Pub Text.
- Seiffge-Krenke, Inge & Klessinger, Nicolai. (2000). Long-Term Effects of Avoidant Coping on Adolescents' Depressive Symptoms. *Journal of youth and adolescence*, 29(6), 617-630. <https://doi.org/https://doi.org/10.1023/A:1026440304695>
- Seiffge-Krenke, Inge, Molinar, Roberta, Ciariano, Sylvia, Menna, Palma, Michel, Gregory, Hoareau, Elsa, ... Hendry, Leo B. (2010). Competence in Coping with Future-Related Stress in Adolescents from France, Italy, Great Britain, and Germany. *Journal of Happiness Studies*, 11(6), 703-720.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1007/s10902-009-9157-2>
- Silvia, Paul J. (2006). *Exploring the Psychology of Interest*. New York: Oxford University Press.
- Skarpenes, Ove. (2021). De unges problem – individualisering og kvantifiseringskultur i skolen. *nytt norsk tidsskrift*, 38(1-2), 139-153.
<https://doi.org/10.18261/issn.1504-3053-2021-01-02-12>
- Skauge, Mads & Rafoss, Kolbjørn. (2020). Kjønnnet trening som uttrykk for kjønnnet mening? *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 44(3), 217-230. <https://doi.org/10.18261>
- Slagstad, R. (2018). Når OECD tar makten – om det nye, skolepolitiske kunnskapsregime. *Bedre skole*. Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/fagartikkel/nar-oecd-tar-makten--om-det-nye-skolepolitiske-kunnskapsregime/171571>
- Smith, A. Jonathan. (2015). *Qualitative Psychology: A Practical Guide to Research Methods* (3rd. utg.). London: SAGE Publications Ltd.
- Squire, Corinne. (2008). Experience-centred and culturally-oriented approaches to narrative. I I M Andrews, C Squire & M Tamboukou (Red.), *Doing Narrative Research* (s. 41-63). London: Sage.

- Statistisk sentralbyrå. (2013). Unges dagligliv 1971-2010. Hentet 04-22 2022 fra <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/unge-har-mer-fritid-men-savner-samvaer>
- Statistisk sentralbyrå. (2021). Norsk mediebarometer 2020. Hentet fra https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/tids-og-mediebruk/artikler/norsk-mediebarometer-2021/_attachment/inline/21eec81a-a3d3-4cac-abd5-f08465e840a0:f934f7a3f580fa379872381a21d969d13d55230b/SA169_web.pdf
- Svensson, Trygve. (2019). Passer ikke skolen for guttene? VG, del Meninger. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/bK0erk/passar-ikke-skolen-for-guttene>
- Tateo, Luca. (2014). Beyond the Self and the Environment: The Psychological Horizon. I Kenneth R. Cabell & Jaan Valsiner (Red.), *The Catalyzing Mind: Beyond Models of Causality* (s. 223-237). New York, NY: Springer New York.
- Thagaard, Tove. (2013). *Systematikk og innlevelse - en innføring i kvalitativ metode* (bd. 4. utgave). Bergen: Fagbokforlaget.
- Thorne, Avril. (2004). Putting the Person into Social Identity. *Human Development*, 47(6), 361-365. <https://doi.org/10.1159/000081038>
- Tjora, Aksel. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder - i praksis* (3. utgave. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Ungdata. Hentet fra <https://www.ungdata.no/>
- Warrington, Molly, Younger, Michael & McLellan, Ros. (2003). 'Under-achieving boys' in English primary schools? *Curriculum journal*, 14(2), 139-156. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/09585170302830>
- Wilson, Gary. (2007). *Breaking through Barriers to Boy`s Acivement - Developing a Caring Masculinity*. London: Network Continuum Education.

Vedlegg

Vedlegg 1: Søknad NSD

Vedlegg 2: Godkjenning NSD

Vedlegg 3: Informasjonsskriv lærer

Vedlegg 4: Informasjonsskriv foresatte

Vedlegg 5: Informasjonsskriv elever

Vedlegg 6: Bruners 10 meningsbærende elementer

Vedlegg 7: Tabell 1 Kontekst – struktur

Vedlegg 8: Tabell 2 Tid – horisont

Vedlegg 9: Tabell 3 Agens – driv

Meldeskjema

Referansenummer

875254

Hvilke personopplysninger skal du behandle?

- Lydopptak av personer

Prosjektinformasjon

Prosjekttittel

Gutters interesser

Prosjektbeskrivelse

Dette forskningsprosjektet søker å undersøke unge gutter på 10 trinn på ungdomsskolen sine interesser, deres opplevelse av betydning og meningsdannelse i forhold til det de opplever i sin hverdag. Målet er å kunne finne ut mer om hva som kan motivere og gi mening i en hverdag med mye teorifag og mange ulike typer forventning. Se forøvrig Prosjektskissen.

Begrunn behovet for å behandle personopplysningene

Lydopptak er nødvendig for å sikre en fullverdig registrering av samtale med deltakerne.

Ekstern finansiering

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Majen Sævik, majen@kvt.vgs.no, tlf: 93093307

Behandlingsansvar

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) /
Institutt for psykologi

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Berit Overå Johannesen, berit.johannesen@ntnu.no, tlf: 90797886

Skal behandlingsansvaret deles med andre institusjoner (felles behandlingsansvarlige)?

Nei

Utvalg 1

Beskriv utvalget

Gutter i 10. trinn på flere ungdomskoler i Trondheim.

Rekruttering eller trekking av utvalget

Kontakt med rektorer etter godkjenning av FOU-ansvarlig ved kommunedirektørens fagstab i Trondheim, Regine Ringdal. Rektorer videreformidler kontakt med lærere som er villige til å samarbeide slik at frivillig rekruttering til intervju kan gjøres.

Alder

14 - 16

Personopplysninger for utvalg 1

- Lydopptak av personer

Hvordan samler du inn data fra utvalg 1?

Personlig intervju

Grunnlag for å behandle alminnelige kategorier av personopplysninger

Samtykke (art. 6 nr. 1 bokstav a)

Hvem samtykker for barn under 16 år?

Barn

Begrunn hvorfor foreldre ikke samtykker

Foreldre blir informert i eget skriv på forhånd

Eleven får eget informasjonsskriv og informeres i tillegg muntlig og velger om de vil delta

Hvem samtykker for ungdom 16 og 17 år?

Ungdom

Informasjon for utvalg 1

Informerer du utvalget om behandlingen av opplysningene?

Ja

Hvordan?

Skriftlig informasjon (papir eller elektronisk)

Tredjepersoner

Skal du behandle personopplysninger om tredjepersoner?

Nei

Dokumentasjon

Hvordan dokumenteres samtykkene?

- Muntlig

Beskriv

Skriftlig informasjon og muntlig samtykke før intervju, og i begynnelsen av intervjuet.

Hvordan kan samtykket trekkes tilbake?

Ta kontakt med prosjektansvarlig, kontaktinfo blir gitt skriftlig

Hvordan kan de registrerte få innsyn, rettet eller slettet opplysninger om seg selv?

Ta kontakt med prosjektansvarlig, kontaktinfo blir gitt skriftlig

Totalt antall registrerte i prosjektet

1-99

Tillatelser

Skal du innhente følgende godkjenninger eller tillatelser for prosjektet?

Behandling

Hvor behandles opplysningene?

- Mobile enheter tilhørende behandlingsansvarlig institusjon

Hvem behandler/har tilgang til opplysningene?

- Student (studentprosjekt)
- Prosjektansvarlig

Tilgjengeliggjøres opplysningene utenfor EU/EØS til en tredjestat eller internasjonal organisasjon?

Nei

Sikkerhet

Oppbevares personopplysningene atskilt fra øvrige data (koblingsnøkkel)?

Ja

Hvilke tekniske og fysiske tiltak sikrer personopplysningene?

- Opplysningene krypteres under lagring

Varighet

Prosjektperiode

01.09.2021 - 15.12.2022

Hva skjer med dataene ved prosjektslutt?

Data anonymiseres (sletter/omskriver personopplysningene)

Hvilke anonymiseringstiltak vil bli foretatt?

- Personidentifiserbare opplysninger fjernes, omskrives eller grovkategoriseres
- Lyd- eller bildeopptak slettes

Vil de registrerte kunne identifiseres (direkte eller indirekte) i oppgave/avhandling/øvrige publikasjoner fra prosjektet?

Nei

Tilleggsopplysninger

Informasjonsskriv til lærere og foresatte legges ved.
Rektor har i tillegg fått prosjektskissen.

Vurdering

Dato

16.11.2021

Type

Standard

Referansenummer

875254

Prosjekttittel

Gutters interesser

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for psykologi

Prosjektansvarlig

Berit Overå Johannesen

Student

Majen Sævik

Prosjektperiode

01.09.2021 - 15.12.2022

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg 16.11.2021. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 15.12.2022..

LOVLIG GRUNNLAG FOR UTVALG 2

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fulle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet i tråd med den behandlingen som er dokumentert.

Kontaktperson hos NSD: Olav Rosness, rådgiver.

Lykke til med prosjektet!

Informasjonsskriv til lærerne

Jeg studerer ved NTNU og skal skrive en Masteroppgave i Psykologi innen studieretningen *Læring – hjerne, atferd, omgivelser*.

Jeg håper dine elever kan være med på en undersøkelse jeg skal gjøre om hvilke interesser ungdommer har.

Jeg trenger ca 30 min med de elevene som er villige til å delta, og håper å kunne ta dem ut av klasserommet i din time.

Jeg skal bruke informasjon fra samtalen i en Masteroppgave, og ingenting av det de sier kan spores tilbake til elevene fordi det vil bli anonymisert.

Jeg tar opp lyd av samtalen, men dette vil bli slettet etterpå og bare hørt av meg. Informasjon fra samtalen vil bli behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det å være med er helt frivillig, og elevene kan når som helst trekke deg fra å være med.

På oppdrag fra NTNU, Institutt for Psykologi har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Berit Overå Johannesen, mail: berit.johannesen@ntnu.no, telefon: 73550869

Denne studien vil behandle opplysninger du gir i samtalen basert på ditt samtykke.

NTNU sitt personvernombud: Thomas Helgesen

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

På forhånd tusen takk for samarbeidet!

Majen Sævik

Masterstudent, lærer og ansvarlig for prosjektet

Mail: majen@kvt.vgs.no, mob 93093307

Trondheim høsten 2021

Foresatte til gutter på 10. trinn høsten 21

Hei, jeg vil gjerne spørre om å få intervju din ungdom!

Jeg har jobbet som lærer i 14 år og studerer nå psykologi ved NTNU. Jeg er opptatt av hva som interesserer, motiverer og gir mening for unge gutter i hverdagen deres, og skriver nå Masteroppgave i Psykologi innen studieretningen *Læring – hjerne, atferd, omgivelser*.

Du/dere er foresatt til en ungdom som er/blir spurt om å delta i dette forskningsprosjekt for å svare på hvilke interesser ungdommer har.

De ungdommene som vil delta har jeg en samtale/intervju med på ca 30 min i skoletiden.

Jeg skal bruke det ungdommene forteller i Masteroppgaven, og alt de forteller vil bli helt anonymisert slik at ingenting av det som sies kan spores tilbake til elevene.

Jeg tar opp lyd av samtalen på en godkjent båndopptaker, og lyden blir kun hørt av meg før den slettes innen 2021. Informasjon fra samtalen vil bli behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det å være med er helt frivillig, og elevene kan når som helst trekke seg fra å være med uten at det får noen negative konsekvenser.

Mer info om personvern i forskningsprosjektet:

På oppdrag fra NTNU, Institutt for Psykologi har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvis du har spørsmål om forskningsprosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter til å trekke deg, høre eller slette opptaket kan du ta kontakt med:

Berit Overå Johannesen, mail: berit.johannesen@ntnu.no, telefon: 73550869.

NTNU sitt personvernombud er Thomas Helgesen.

Vil du klage på forskningsprosjektet kan du kontakte Datatilsynet.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Jeg som foresatt samtykker til at min ungdom kan bli intervjuet i dette forskningsprosjektet:

Navn og klasse på elev

For- og etternavn på foresatt (e)

Sted og dato

På forhånd tusen takk for samarbeidet som gjør viktig forskning mulig!

Majen Sævik, Masterstudent, lærer og ansvarlig for forskningsprosjektet.

Mail: majen@kvt.vgs.no, mob 93093307

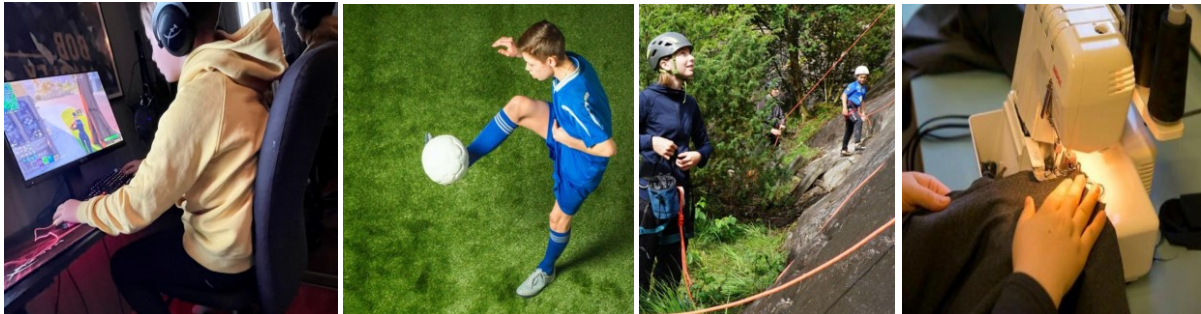
Informasjonsskriv til gutter på 10. trinn

Hei!

Har du lyst til å bli med på et forskningsprosjekt jeg skal gjøre om hvilke interesser ungdommer har?

Det du trenger å gjøre er bare å bli med på en samtale/intervju med meg der jeg stiller deg noen spørsmål om det du er interessert i.

Samtalen vil ta ca 30 min og være på skolen i skoletiden.

Jeg skal bruke informasjon fra samtalen i en Masteroppgave for å finne mer ut om hvordan unge gutter opplever at det de gjør og opplever i hverdagen er interessant eller viktig for dem.

Ingenting av det du sier kan spores tilbake til deg fordi alt vil bli anonymisert.

Jeg tar opp samtalen på opptaker, men det vil bli slettet i løpet av 2021 og bare hørt av meg. Informasjon fra samtalen vil bli behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det å være med er helt frivillig, og du kan når som helst trekke deg fra å være med uten at det får noen negative konsekvenser.

Dine foresatte har også rett til å se intervjuguiden før samtalen med meg.

Tenk gjerne litt over hvilke interesser du har hatt, har i dag og tror du kommer til å ha fremover før vi møtes, men ellers trenger du ikke å forberede deg.

Det er viktig å forske på hva ungdommer selv er interessert i og mener, så tusen takk til deg som blir med!

Mer info om personvern:

På oppdrag fra NTNU, Institutt for Psykologi har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvis du har spørsmål om forskningsprosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter til å trekke deg, høre eller slette opptaket kan du ta kontakt med:

Berit Overå Johannesen, mail: berit.johannesen@ntnu.no, telefon: 73550869

NTNU sitt personvernombud: Thomas Helgesen

Vil du klage på forskningsprosjektet kan du kontakte Datatilsynet.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Denne studien vil behandle opplysninger du gir i samtalen basert på ditt samtykke.

Jeg kan delta i forskningsprosjektet ved å delta på et intervju:

Navn og klasse

Sted og dato

Håper vi snakkes for ditt bidrag er viktig!

Majen Sævik

Masterstudent, lærer og ansvarlig for forskningsprosjektet

Mail: majen@kvt.vgs.no

mob 93093307

Trondheim høsten 2021

Bruners teori om at narrativ har 10 meningskapende elementer er hentet fra artikkelen «The Narrative Construction of Reality» (1991).

Mennesket konstruerer ifølge Jerome Bruner (1990) mening gjennom å formulere og formidle narrativ, og er slik å forstå en opplevd sannhet den som forteller av ulike grunner ønsker å fortelle (Bruner, 1990). Jerome Bruner (1991) sin teori om at narrativ har 10 meningsbærende elementer er forklart i artikkelen «The Narrative Construction of Reality» (Bruner, 1991). Bruner hevder i sin teori at mennesket gjennom narrativ søker å finne mening i tilværelsen, forstå seg selv, forklare sin motivasjon og finne løsninger for fremtiden.

Før analysearbeidet er Bruner sine 10 punkter blitt modifisert til et enklere språk som får frem betydningen av elementer. Teksten i parentes er oversettelsen av Bruner sine 10 punkter, mens den øvrige teksten er modifiseringen som jeg har gjort for å tydeliggjøre Bruner sine elementer.

En mer lettest versjon ligger unger oppgaven sitt Metode kappittel.

- 1) (Tid) Hendelser over tid; hvordan uttrykkes det diakrone i akkurat dette intervjuet?
Hvordan viser mønster av hendelser over tid mening i intervjuet?
(meningsskaping i ulike tidsperspektiv)
- 2) (Hendelser) (Den partikulære hendelsen er uttrykk for en type fortelling)
Hvilke partikulære (spesielle) hendelser fins i intervjuet og hvilke mer generelle fortellinger (skript) kan man kjenne igjen?
(meningsskaping i spesielle og generelle hendelser)
- 3) (Intensjon) Intensjonale tilstander/agency/driv; hvilke uttrykk for intensjonale tilstander kan lokaliseres, og da særlig guttens egne intensjoner?
Hvilke elementer av tro, ønsker, teorier, motivasjon, verdier eller teorier kommer til uttrykk som grunnlag for intensjoner?
(meningsskaping bak det som er gjort/valgt/hendt)
- 4) (Helhet) (Hermeneutisk komposisjon; hvordan står delene av intervjuet til helheten av intervjuet (hvordan kan enkeltutsagn belyse helheten og helheten belyse enkeltutsagn) og intervjuets innhold til konteksten der intervjuet foregår (prosjektet, roller og forventninger osv)?) Endre: Mer fokus på oppbygning i teksten, form av «for eksempel: nære beskrivelser av enkelthendelser som betyr noe for han» Komposisjon av teksten.
Hermeneutisk tolkning av hvordan de ulike deler av (transkriberingen av intervjuet)
teksten gir en helhetlig forståelse av hvordan mening konstrueres (making sense). (meningsskaping i konstruksjon av helhetlig mening)
- 5) (Hendelse) (Et forventet (kanonisk) hendelsesforløp blir utfordret) Hvilke «forstyrrende» hendelser blir beskrevet (hendelser som legitimerer det kanoniske/etablerte hendelsesforløpet)? Labov: Hva skjedde og hvorfor er det verd å fortelle?
Hvilke avgjørende hendelser beskrives i intervjuet, og hvorfor er disse verd å fortelle? (særlig meningsskaping i enkelthendelser)

- 6) (Troverdige) Kan intervjuet som helhet tolkes som troverdig (verisimilitude) ut fra det de forteller om livet sitt? (Troverdighet; angår det som blir sagt livet til gutten?) (meningsskaping som er viktig)
- 7) (Genre) Genre; kan den måten gutten forteller om seg selv på karakteriseres med en sjangerbetegnelse? (hvilke karakterer portretterer de i sitt narrativ..?) Hvordan kan fortellingen tolkes som genrer ut fra hvordan de forteller om utfordringer, mening og hendelser sin betydning? (Alastair Fowler, 1982) (tragedie, reisefortelling, romanse, farse, svart komedie, bilderoman, satire, fabel, dokumentar, roman.. osv) Genre rent psykologisk, handler om mennesker sine utfordringer, hvordan møte livet. Planer (Baktin) (meningsskaping i genrer)
- 8) (Normer) Normativ (brudd forutsetter en norm jmf. pkt 5). Hvordan uttrykkes spenninger rundt normativitet og kulturell legitimitet som støtte for deres forståelse av utfordringer og strategiene for å håndtere dem? (meningsskaping i forhold til kultur og normer)
- 9) (Kontekst) Kontekstsensitivitet/struktur (anvendbarhet) (jmf. pkt 4); hvordan bruker de etablerte/velkjente narrative strukturer for å forhandle om sin egen identitet? Formativ kontekst - Hvilken kontekst ser ut til å påvirke dem når de søker mening og identitet i den kulturen de hører til (er lik eller gjensidig avhengig av)? (meningsskaping ut fra kontekst)
- 10) (Overordnet) (Akkumulering av narrativer)
Hvordan bygges flere avgrensede fortellinger sammen til å antyde en form for selvbiografisk forståelse av fortid, nåtid og fremtid? (fortelling om overordnet meningsskaping i for-, nå- og fremtid)

Bruner, Jerome. (1990). *Acts of Meaning: Four Lectures on Mind and Culture* (bd. 3) Harvard University Press.

Bruner, Jerome. (1991). The Narrative Construction of Reality. *Critical Inquiry*, 18(1), 1-21.

<https://doi.org/10.1086/448619>

Tabell 1 Kontekst/ struktur

Funnene i den narrative analysen står for seg selv, men for å kunne synliggjøre og utvikle konsepter fra datamaterialet er det interessant å presentere funnene i tabellform. Tabellene gir slik en oversikt over funnene som er gjort i analysen som det kan være krevende å tilegne seg bare ved å lese tekst.

Måten vi forstår omgivelser er påvirket av en rekke faktorer i vår oppvekst som normer, kultur og forbilder. George Herbert Mead kalte mennesker som har særlig betydning for utvikling og læring for «signifikante andre». Mennesket sin opplevelse av seg selv, sine opplevelser og omgivelser kan derfor sees på som en sosial konstruksjon som oppstår i samspill med andre mennesker, og da særlig med de som betyr mye for oss som foreldre, søsken og nære venner. Erik H. Erikson sin utviklingsmodell la vekt på ungdom sitt behov for tilhørighet blant jevnaldrende.

Tabell 1

KONTEKST / STRUKTUR	Familie	Venner	(Aktivitet)	Skole	Samfunn	(Støtte/ mestring (anerkjenne lse)/ krav)
A	Far setter krav og gir begrensninger, men gir også mye støtte. Det pappa liker og sier er viktig	Venner gjør at han ikke blir glemt, han står sammen med venner mot uttettferdighet. Venner er støtte. Begrenset gaming.	Ikke kommunisert støtte fra aktivitet, men mange forventninger og mye tidsbruk. Mange ulike organiserte aktiviteter. Endring etter flytting	Opplever manglende støtte fra lærer i noen situasjoner, har høye forventninger til prestasjon	Tokulturell, har bodd en kortere periode i utlandet. Han opplever muligheter i samfunnet, han vil og kan bety en forskjell i sitt fremtidige yrke	Høye forventninger, vil endre urettferdighet, mange ulike aktiviteter som mestring
B	Familien trenger han, og han stiller opp for dem. Får mindre støtte selv	Søsken er venner, eldste bror er forbilde og bestevenn. Endret gaming. Dyr som støtte	Fysisk aktivitet er viktig, noe organisert, men mest eget initiativ/ med familie	Skolen er krevende, liker ikke prøver, urolig for videre studier	Flyttet fra nærmiljø. Han opplever muligheter i samfunnet, og vil jobbe i et yrke der han kan redde andre	Tar lett voksenansvar, tåler lite press, fysisk aktivitet som mestring.
C	Noe støtte hjemme, og felles	Mye omsorg for de sårbare andre.	Aktiv innen organisert kultur. Øving, men	Høye mål for karakterer, jobber	Flyttet fra nærmiljø. Opplevelser i	Bare venner på skolen, endringer i aktivitet

	interesser med far.	Flytting og skolebytte.	ikke felleskap. Endringer grunnet utvikling	mye. Potensiell konflikt med aktivitet	forbindelse med kultur og bygninger.	grunnet utvikling og flytting. Kunst som mestring.
D	Ikke støtte hjemmefra, lik motorinteresse som foreldrene, skal flytte til høsten	Venner er viktig for å ha noe å gjøre, er sammen på skolen hver dag. Har mange eldre venner, og hjelper dem praktisk.	Veldig aktiv, får ut aggresjon i kampsport, ikke med på organisert aktivitet, mye ute og søker spenning og utfordringer for å kjenne mestring	Veldig vanskelig, kan ikke lese og skrive. Får tilrettelegging, og er på skolen. Mye fravær tidligere. Trives. Musikk hjelper på konsentrasjon	Vil jobbe med noe praktisk, glad i å være aktiv ute i naturen. Flink praktisk så tror han får jobb	Kan ikke lese, aggresjon, konsentrasjon, planlegger å flytte veldig ung. Praktisk arbeid som mestring.
E	Ikke støtte fra foreldre, opplevd utfordring er med lite penger. Eldre bror er forbilde, hans nærmeste, og lærer han det som er viktig.	Venner er noe han er løst knyttet til. De som virkelig vil noe mht muskler/penger er interessante. Gamet fra 3-14 år, mye voldelige spill.	Muskler er motivet. Vektløfting bygger muskler og får ut aggresjon. Litt kampsport, men mest eget initiativ.	Nødvendig, kjedelig, lite nyttig, sosial arena. Det han trenger for å bli rik lærer han seg selv.	Samfunnet er middelmådig og uinteressant. Vil til USA. Han lever for å bli stor, rik og gjerne berømt.	Avvist av far, negativ sosioøkonomisk identitet, handler med aksjer, å bli stor og rik (anerkjenne) som mestring
F	Mye støtte i far, felles interesser og skolehjelp. Felles familieaktivitet. Storfamilien viktig støtte.	Savner fri lek. Venner på skolen og på fritiden. Litt gaming	Mye organisert aktivitet, gruer seg mye til kamper, redd for å ikke prestere, og for de han ikke kjenner.	Økte krav og forventning om gode karakterer. Satser mest på skole.	Vil bidra i samfunnet og opplever ansvar. Grunder eller lege. Voksenliv med alvor og mangel på lek.	Venner, krevende hverdag med prestasjonspress på skole og i idrett. Mange opplevde krav. Savn av fri lek ute. Lek som mestring
G	Liten støtte. Felles	Nære venner er viktig, men	Musikk i mange varianter.	Ikke så interessant,	Norge er for lite, vil til London.	Musikk som yrke, lite ansvar,

	interesse med far, men ikke hjelp.	mye tid med kjæreste. «Man er ikke noe uten folk». Venner styrer ikke valg. Identitet i musikken.	Musikk for å håndtere følelser og avreagere. «Jeg er ingenting uten musikken» Ikke idrett.	skjønner ikke poenget med matte. Skole er viktigst for det sosiale.	Opplever ikke krav, det viktigste er å ha det man trenger, musikk og å trives.	musikk som (identitet) mestring
H	Mye støtte fra far, hele familien har felles interesse innen idrett. Besteforeldre har vært veldig viktige.	Venner er viktig, møtes ute, på trening og for å game litt. Mye med kjæreste i helgene.	Aktiv i idrett. Avbrudd grunnet sykdom. Fotball igjen nå, kjennes bra.	Liker noen fag. Lærer er viktig. Om lærer bryr seg lærer han mer.	Vil bidra og jobbe med mennesker, kjenner skyld om han ikke hjelper de som trenger det.	Jobbe med helse, tar ansvar for andre, ønsker å bli lykkelig, få familie og finne ro, relasjoner som mestring
I	Lite støtte fra familie, stor familie, er aller yngst med gammel far.	Kule venner er viktig og styrer valg, hater kjedelige folk. Hater å være alene, da overtenker han.	Organisert teater fra han var helt liten. Musikk er det viktigste, vekker følelser. Ikke sport.	Skole er ubrukelig, lærerne er teite, lærer ikke noe nyttig. Skolelei.	Samfunnet kan ikke endres. Vil jobbe med IT for å tjene penger, eller bli kriminell.	Skolelei, musikk som viktigste støtte, liten forståelse for konsekvenser, teater som mestring
J	Mye støtte, hele familien har felles interesse innen idrett. Høye forventninger. Besteforeldre har vært viktige. Hunden forstår.	Trives godt med venner, treffes ute. Møtes på idrett og skolen.	Overdreven trening som barn i krevende idrett på nasjonalt nivå. Tok all tid. Byttet idrett, drømmer om å leve av idretten. Vinnerinstinkt.	Tar skolen mer på alvor, ber om støtte.	Vil ha en samfunnsnyttig og aktiv jobb. Kjenner press.	Høye krav til prestasjon, to jobber, hund som støtte, fysisk aktivitet som mestring

K	Liten støtte, mor er bortreist til utlandet. Liker å hjelpe mamma. Eldre bror passer på han.	Venner er viktig. En del skjerm, men mindre gaming og mer venner etter korona «Ble for mye gaming så det re ikke det samme lengre»	Liker å være aktiv. Har vært med på idrett i kortere perioder, men ikke med på organisert idrett nå. Er på klubb der han spiller, treffer venner og får mat	Skole er lite interessant, målet er å fullføre. Gleder seg til yrkesfag.	Tokulturell, forventer å måtte ta mere ansvar fremover. Har funnet tilhørighet på en klubb i byen.	Manglende støtte fra familien, ikke stabilitet i idrett. Viktig å være ute, hjemme blir det bare serier og gaming. Å ikke gi opp skolen som mestring
L	Noe støtte i forbindelse med idrett. Bare hjemme for å spise og sove. Besteforeldre viktig.	Mange venner å velge mellom. Møtes ute og hjemme hos noen. Mer sosial etter korona. Litt gaming, mest hos pappa.	Aktiv hver dag i sin organiserte idrett, og vil bli best. Spiller også på fritiden	Går greit på skolen, krevende å sitte i ro. Fungerer bedre på skolen om han trener først. Lei. Kjedelig om det ikke er praktisk.	Jobb der han tjener godt, yrkesfag. Drømmer om å leve av idretten i England.	Skolelei, trenger aktivitet, fotballdrøm, mulig overtrening, fysisk aktivitet som mestring
M	Liten støtte, felles idrettsinteresse med far og eldre bror. Far syk, mor mye borte. Besteforeldre viktig. Hjelper til hjemme. Hund viktig.	Delvis sosialt avhengig av bror i oppveksten. A-sosial på barneskolen. Mye mindre gaming etter korona, mer trening.	Aktiv i organisert idrett fra 5-14 år. Sluttet fordi han hadde nerver ved konkurranser. Mistet felleskapet.	Interessert, men vanskelig å motivere seg om det ikke er nyttig. Gym best. Gode karakterer, men vil ta yrkesfag	Ser seg selv som en leder. Vil lede, hjelpe andre til å finne seg selv og mestre og få frem styrken i folk. Det er bare å jobbe seg opp	Prestasjonsangst, skolelei. Tar voksenansvar. Vil lede. Å støtte andre som mestring
N	Liten støtte, men en felles	Venner er viktig. Skatebord ute med	Ulike organiserte aktiviteter ble kjedelig,	Skole er stort sett interessant, bruker	Jobb og penger vil være viktig. Liker å	Økonomisk motiv, for sent å delta i

	<p>interesse. Hjelper til hjemme. Forventer hjelp på videregående av Far fordi han vil velge samme yrke.</p>	<p>venner før, men nå møtes de ikke. Han er støtte. Lei av gaming under korona.</p>	<p>så han sluttet. Trener styrke selv. For sent å bli god i idrett. Ikke fotball.</p>	<p>mye tid på lekser nå i 10ende. Lett tulling med venner.</p>	<p>hjelp kompiser.</p>	<p>organisert idrett, vinglete, å støtte andre som mestring</p>
O	<p>Mye støtte fra far som gir tillit og utfordring er. De jobber sammen praktisk. Mye kontakt med besteforeldre.</p>	<p>Venner på skolen og i idretten. Mer sosial under korona. Ikke morsomt med gaming etter korona. Liker litt egentid.</p>	<p>Aktiv i organisert idrett på nasjonalt nivå, skal begynne som hjelpe-trener. Trening er viktig for psyken, føler seg inkludert og opplever mestring.</p>	<p>Ikke så glad i det teoretiske, men en del er interessant. Litt lei av skolearbeid, bruker ca 2 timer hver kveld. Vil gå yrkesfag.</p>	<p>Vil ha et praktisk og nyttig yrke. Vil tjene penger på aksjer. Vil bli økonomisk selvstendig så han kan ha mye fri og gjøre det han vil.</p>	<p>Usikker på skolevalg, økonomisk motivasjon, realisme, praktisk arbeid som mestring</p>
P	<p>Støtte i idrett, felles interesse med far og yngre søsken. Mamma hjelper med skole, men mye borte. Lager mat hjemme. Bestemor viktig. Hund.</p>	<p>Møter venner på skolen og trening, ikke så mye ellers. Mindre gaming etter korona, og bare med venner.</p>	<p>Aktiv i ballidrett fra han var 7 år, trener fire dager pluss kamper. Må ta mere ansvar, er spent. Trener styrke i tillegg for bedre selvtillit. Deilig å høre på musikk.</p>	<p>Motivert for skolearbeid for å komme inn på idrett på vgs. Skulle vært mer gym på skolen.</p>	<p>Ser muligheter. Forventning om et yrke som er gøy der han tjener godt. Vil gjerne reise om han får råd.</p>	<p>Venner, mye trening, trenger å være aktiv, fysisk aktivitet som mestring</p>
Q	<p>Liten støtte, krav om omstilling ved flere samlivsbrudd. Fikk</p>	<p>Savner tidligere venner. Venner er knyttet til idrett. Velger</p>	<p>Ulik idrett i kortere perioder i oppveksten. Trener ballsport seks dager i</p>	<p>Trives med de fleste fagene, og jobber mye med skole nå.</p>	<p>Flyttet tre ganger på få år. Vil ha god lønn så han slipper økonomisk</p>	<p>Mange oppbrudd, venner styrer valg, gruer seg til nytt oppbrudd.</p>

	hund siste gang de flyttet. Får det meste servert. Mamma ikke alltid så glad.	kanskje Vgs etter venner. Er støtte for kompiser. Nesten ikke gaming etter korona.	uka, idrett tar mye av tiden. Musikk som avslapping.	Greie karakterer , vil forbedre noen fag.	e problemer.	Lagidrett som mestring
--	---	--	--	---	--------------	------------------------

Tabell 2 Tid/ horisont

Psykologisk horisont, Luca Tateo (2014) viser at menneske sin psykologisk horisont kan forstås som en katalysator mellom selvet og miljøet i ulike psykologiske hendelser (Tateo, 2014). Alle deler av horisonten representerer også spenninger som er positiv eller negativ i forhold til de mål individet har, og representerer derfor spenninger den enkelte må løse (Tateo, 2014). Studie om tidshorisont hos unge og opplevelse av kontroll og optimisme i ulike kulturer, (Wolfgang, 1973)

Tabell 2

TID/ HORISONT	Beskrivels er av tid – element 1	Selvet sin betydning	(Familie- miljø)	(Skole- miljø)	(Annet miljø)	Tegn/ Vendepunkt	Korona- relatert vende- punkt
A	Tiden må brukes effektivt, tiden er viktig å bruke rett. Livet er begrenset , mulig meningst ap.	Han har betydning fordi han gjør ting, og når han blir sett.	Oppdrag ere og inspirasjon. Krav og trygghet.	Vil lære av historien, skolen viktig for fremtiden hans, støtte i guttene	Idrett er betydnings fullt fordi det er viktig for pappa, et viktig felleskap, og fordi han liker det selv	Familiemedlemmer som døde av sykdom, preger forhold til tid og fremtidsmål. Vil kjempe for at livet skal være meningsfylt	Korona påvirket karakter negativt
B	Tiden er, viktig å være til stede i nuet og det nære.	Han har betydning fordi han er noe for andre. Han skal redde andre. Skuffet over voksne.	Lite støtte og trygghet. Felleskap og opplevelse av å bety noe for dem. Hund som støtte.	Det praktiske er viktig, prøver er ubehagelig, fremtidig skole vil være utfordrende	Aktiviteter gir mestring, aktiviteter som noe relasjonelt, felleskap med familie og venner.	Holder fokus på det nære. Familiemedlemmer som nesten druknet, preger refleksjon rundt egen betydning og fremtidsmål.	Korona førte etter hvert til mindre gaming.
C	Tiden kommer, er viktig fordi den gir fine opplevelser, han er viktig i fremtiden	Han har betydning for andre sine opplevelser og for å beskytte de sårbare	Noe støtte, felleskap om felles interesser	Historie og humanoria er interessant, tidskonflikt mellom skole og	Kultur som meningsfull fordi den gir fine opplevelser for han selv og andre, musikk	Utvikling som førte til at han måtte endre posisjon på en aktivitet og ikke fikk bli med på en planlagt turne. Preger	Korona påvirket sosialt liv negativt

				interesse r, viktig for å oppnå senere mål	som mestring	holdning til at omstilling er mulig.	
D	Tiden kommer. Vil at tiden skal gå fort når han er på skolen. Fremtiden er det viktigste.	Han er viktig og vil lykkes fordi han er dyktig praktisk. Vil bare være aktiv, og lærer seg nye ting selv. Skuffet over skolen	Ikke støtte i familien, men de liker at han er på skolen. Skal flytte hjemme fra til høsten.	Liker fysisk og praktisk aktivitet som gir mestring. Skolen er krevende , kan ikke lese. Trives, og derfor på skolen. Nødvendig for å komme inn på Vgs.	Musikk gir opplevelse av økt konsentras jon. Søker aktiviteter som gir spenning, risiko og mestring; viser at han kan noe. Naturen.	Tidligere stort skolefravær i mange år, byttet skole og trives så han er på skolen selv om den er krevende. Søker seg bort fra familien, bort fra skolen, bort fra byen, bort fra det andre organiserer.	Korona påvirket han til å fokusere mer på sosialt liv.
E	Er i en forberede les- og ventetid. Fremtiden er det viktigste, da vil han få seg opp og bli kjent for noe han har gjort. Han skal flytte til USA.	Han vil bli muskelstor, kjendis og rik for å ikke være middelmå dig. Han er klokere enn de rundt han, og lærer seg selv det som er viktig.	Ikke støtte fra foreldre, avvist av far. Forakt for fattigdom men han er vokst opp i. Foreldre som eksempel på hva han ikke vil bli. Eldre bror som mentor. Håper å en dag få møte	Sykt lei skolen og hater den så mye. Kjedelig, for lite utfordrende og selvstendig arbeid. Går på skolen fordi foreldrene sier han må.	Bokser for å glemme, løfter vekter for å få store muskler. Investerer i aksjer for å lære hvordan han kan bli rik.	Oppvekst der penger har vært bekymring, og far har vært fraværende. Dette preger tankene om egne mål. Han skal bli rik, berømt og muskelstor.	Korona påvirket at han sluttet å game og begynte å trene for å bli muskelstor.

			biologisk far.				
F	Tid som er tapt, savn av fri lek og barndom. Livet er organisert og tiden for kort. Fremtiden sett på som alvor, krav og store forventninger.	Han er fanget av mange krav og forventninger. Han er viktig for de yngre i storfamilien som ser opp til han som fotballspiller. Drømmer om å jobbe med noe han virkelig liker.	Mye støtte fra far og mor, og de har forventninger til hva han skal bli. Far er forbilde og har et prestisjerike som forsterker opplevelsen av krav til prestasjonen. Storfamilien er viktig i ferier.	Skolen er en arena for mange krav og forventninger. Det er et alvor over skolen fordi den avgjør fremtiden hans. Må satse på skolen.	Fotball har vært en arena for mestring og moro, men nå har prestasjonsspress og angst overtatt. Kobler av med musikk.	Den frileken og trivselen med idretten som forsvant er et stort savn. Livet har blitt preget av forventninger, og det skaper angst. Vil være fri og bestemme selv.	Korona har endret venneflokken. Ikke lengre fri lek.
G	Tiden kommer. Han har god tid og målet er å trives. Fremtiden er i London.	Han er trygg i seg selv, ser seg selv som en kul musiker. Musikk er livet hans, og han vil være frontfigur.	Liten støtte, men far som et forbilde når det gjelder yrke. Oppvokst med musikk.	Skolen er først og fremst en sosial arena. Lite interesse.	Musikk, venner og kjæreste – men det viktigste er å få holde på med musikk.	Musikk er avgjørende for identitet, trivsel og fremtidsmål.	Korona med nedstegning var veldig tungt.
H	Tiden som ikke ga resultat grunnet sykdom. Tiden der han kan slappe av ligger foran, han skal	Han er viktig når han presterer. Idrett, spill, skole. Sykdom har fratatt han utvikling og glede i	Alle i familien er interessert i hans idrett, støtte og forventning. Krevende å ikke	Skolen som en arena der læreren avgjør innsatsen hans. De må bry seg.	Idrett er en arena der han kan være viktig, og leve opp til far og bror. Tilhørighet og å gi støtte.	Stor skuffelse da han stagnerte i utviklingen i sin idrett. Preger hans opplevelse av krav og press og ønske om et roligere liv.	Korona gjorde at han sluttet å game så mye, trener heller mer.

	finne ro og ikke bo i en by.	idretten, tok pause. Han opplever ansvar for hjelpe andre, og det er han flink til.	presterer .		Er i gang igjen etter pause, kjennes bra.	Vil jobbe med å hjelpe mennesker.	
I	Tiden er her og nå. Han bare observerer det som skjer, og livet leves etter hvert som det skjer. Han er fri og har et alternativ om fremtidsp lanen ikke lykkes.	Han er kul og kreativ, og opptatt av det som virkelig er viktig. Han kan ikke endre ting eller er viktig for andre. Dype tanker, musikk, tenke kritisk. Tanker er krevende, overtenker når han er alene.	Stor familie, men ikke støtte. Faren betegnes om veldig gammel. Søster tok han med på en aktivitet som har blitt en viktig interesse .	Skolen er ubrukelig , lærerne er teite. Skolen er en arena for det sosiale. Men hater kjedelige folk. Hater å være alene. Men vil ta utdanning og tjene penger på IT.	Kultur som musikk og teater gir livet innhold og vekker tanker og følelser. Lærer han nye ting. Det vakre og det viktige.	Han vil lykkes uansett, for om drømmen om å jobbe med IT ikke lykkes skal han bli kriminell og komme i fengsel.	Korona gjorde han mer åpen og mindre dømmende.
J	Tid er aktivitet. Ble for lite tid til det han ville, sluttet i en krevende idrett. Tiden skal brukes, og drømmen er å leve av å være aktiv.	Idrett var den han var og selve livet fra han var 7-14 år, og trent han 3 timer om dagen. Han måtte bytte idrett for å være den han ville, og ha tid til livet ellers. Han vil vinne, han vil på	Støtte og forventninger. Far og bror har preget interesse n hans for idrett, og målet er å bli som dem. Hele familien veldig opptatt av idrett. Han har byttet til	Skolen som nødvendig, er viktigere nå i 10ende. Ber om hjelp til å få oversikt. Liker historie, gym	Aktiv og mye opptatt. Trener seks dager i uka, jobber som trener, jobber på butikk, er mye med venner.	Skuffelse da han ikke presterte høyt nok etter å ha trent hardt i mange år. Byttet idrett, det var ikke verd det lengre. Drømmer er viktige, og konkurranseinstinkt preger han, men nå har livet mer balanse.	Korona ødela for konkurranser, preget familien, kunne ikke jobbe og kjedet seg mye. Sluttet på tidligere idrett.

		landslaget , han vil leve av idretten. Opplever samtidig press på å skulle ha mål for fremtiden.	å bare delta i «deres» idrett. Hunden viktig emosjon ell støtte.				
K	Ny tid da han kom til Norge. Det viktigste er å være, og å ikke gi opp. Klarer å være til stede bedre om han trener først. Han har ikke tidspress, men ser et større alvor med ansvar i fremtiden .	Han er hjelpsom, og han vil jobbe med noe praktisk. Finner roen etter trening. Det er viktig å ikke bruke friheten feil. Leter etter en idrett.	Han er en del av en storfamilie. Første generasjon i Norge. Blir passet på av bror når mor er borte, mangler far. Hjemme blir han lett passiv.	Skolen som lite interessant, liker bare det som er praktisk. Han klarer å konsentrere seg og være motivert om han har trent først.	Han er på en klubb for å spille, spise og møte venner.	Første generasjon i Norge, ingen røtter i Norge. Han skal fullføre skolen og ikke misbruke friheten sin.	Korona, ble så mye gaming at han sluttet og heller ville være med venner.
L	Noe av tiden som har vært er borte, men besteforeldre er kontinuitet. Får tak på tiden om han trener først. I fremtiden drømmer han om å leve av idretten.	Idrett som identitet og fremtids mål. Han er aktiv, trenger å være aktiv, trives om han får være aktiv og jobbe praktisk. Vil inkludere andre.	Liten støtte, lite krav. Foreldrene bor ikke sammen. Mest gaming hos pappa. Er bare hjemme for å sove og spise. Besteforeldre	Skolen som arena for mestring i matte. Interesse for historie/lære om 2. verdenskrig. Skolen som kjedelig fordi den er for lite praktisk.	Trening er viktig for å klare å konsentrere seg, regulere følelser og oppleve mestring. Er mye sammen med venner han har gjennom idretten. Drømmer om å	Skilsmisse og endring gir grunnlag for sårbarhet under nedstegning. Forsterket behov for felleskap og tilhørighet. Venner og idrett i fokus i tillegg til å skulle lykkes med idretten.	Korona; Var veldig kjedelig. Ble mindre gaming og ga mere fokus på å være sammen, mere trening og styrketrening.

			veldig viktig fordi mor er mye ute.	Mere konsentrert om han trener før skolen.	kunne leve av idretten i utlandet.		
M	Tiden er travel, og aktivitet er en viktig verdi for å kunne lykkes. Før var det mer uteaktiviteter. Man må bruke tiden, og få resultater av tiden man bruker på noe.	Han er trygg på seg selv og gjør andre komfortabel, og har en lederrolle. Han fikk nerver når idretten ble for krevende. Han er gått fra talent til å være støtte for far og bror. Han klarte ikke å leve opp til forventningene, men har lært mye.	Arena for forventninger. Far og bror som motivasjon for idrett, da hadde de noe felles. Eldre bror som lykkes i idretten har vært forbilde. Oppvekst preget av eldre bror. Hjelper til hjemme. Mor har ikke tid til han.	Skolen som lærer han om livet. Skolen har vært krevende fordi han slet med å være sosial uten broren. Nå er han støtte for andre.	Idrett har vært en stor del av livet, men nå trener han styrke selv. Idretten har vært en viktig del av oppveksten, og et viktig felleskap. Hadde gjort sitt.	For mye press i idretten etter 10 år med trening. Sluttet og er med som støtte.	Korona; store endringer på treningene, så han mistet motivasjonen. Sluttet etter 10 år fordi han fikk prestasjonsnerver.
N	Savner tiden som var, barndom med mer utelek og kreativitet. Fremtiden er nok mer alvorlig og preget av ansvar og penger.	Han er aktiv, kreativ, hjelpsom og en god venn.	Arena for felles interesse og ansvar. Hjelper til hjemme. Hunder. Faren kan hjelpe om han velger samme yrke.	Skolen som kontrast. Han tar skolen mer på alvor i 10ende. Men blir lett med på tull sammen med medeleverer. Arena for	Byttet ut organiserte aktiviteter med styrketrening. For sent å begynne på en ny idrett fordi de andre er blitt så flinke. Venner treffer han ute.	Vennskap er en viktig støtte, og gøy med medeleverer nøytraliserer opplevelsen av alvor og ansvar.	Korona; gamet veldig mye, men ble så lei at han nesten ikke gamer lengre.

				vennskap .			
O	Den tiden som kan brukes til å lage, ordne, fikse og være praktisk er verdifull.	Han liker å være aktiv. Han er flink praktisk og har sin far som forbilde. Far lærer han det som er viktig å kunne. Trives i eget selskap.	Familie som avkobling . Foreldre som støtte, faren som lærer han mye og gir han tillit. Mye sammen med besteforeldre, og hjelper dem praktisk.	Skolen som arena for arbeid og vennskap . Liker det som er praktisk på skolen. Lære om, og av 2. verdenskrig.	Idrett som mestring og opplevelse av å høre til. Aktiv i organisert idrett på nasjonalt nivå. Arena for vennskap, vil jobbe som trener.	Livet er praktisk, og det mestrer han. Han vil høre til, og har mer fokus på å være sammen med venner.	Korona; ble en god del gaming, så det er ikke like morsomt som før. Nå er han mere sosial enn før korona.
P	Tiden er fremoverlent. Men vil ta det litt som det kommer – vil unngå press. Det viktigste ligger foran.	Får bedre selvtilitt av å trene styrke. Venner er viktig på skole og i idrett. Glad i dyr. Er hjelpsom hjemme. Slapper av med musikk.	Arena for fritid og felles idrettsinteresse . Mor er mye borte, men bestemor hjelper til.	Arena for mestring, og vennskap . Skolen er viktig for fremtiden, men noe er kjedelig. Skulle vært mer fysisk aktivitet.	Idrett som sentrum for vennskap. Trener ekstra for å bli bedre, og vil gjerne leve av idretten.	Idretten er arena for å ivareta sin egen og familien sin interesse, og for vennskap.	Korona; det ble mere gaming. Nå spiller han bare med de på idretten.
Q	Tiden før var preget av frihet og vennskap. Savner tiden som var. Tiden er blitt mer alvorlig, og fremtiden er usikker	Han er aktiv, og idretten er stabiliteten hans. Han liker dyr, men ikke ansvaret for dem.	Ustabil, lite positivt. Flytter mellom foreldre. Savner stefar og stesøsken og mange venner. Har fått hund. Blir	Skolen som meningsfull når han får være aktiv. Skolen som alvor, han jobber mer og vil	Idrett som stabilisator og arena for vennskap. Lettere å få kontakt. Har prøvd andre idretter i kortere tid.	Flere samlivsbrudd og flyttinger har påvirket han mye. Gruer seg til å bytte skole igjen, men har fotballen.	Korona; ble mer gaming, men nå har han mistet litt interessen.

	fordi han skal bytte skole igjen.		ikke bedt om å hjelpe til.	forbedre karakterer. Vil beholde vennene.			
--	-----------------------------------	--	----------------------------	---	--	--	--

Tateo, Luca. (2014). Beyond the Self and the Environment: The Psychological Horizon. I Kenneth R. Cabell & Jaan Valsiner (Red.), *The Catalyzing Mind: Beyond Models of Causality* (s. 223-237). New York, NY: Springer New York.

Wolfgang, Aaron. (1973). A cross-cultural comparison of locus of control, optimism toward the future and time horizon among Italian, Italo-Canadian and new Canadian youth. *Proceedings of the Annual Convention of the American Psychological Association*, 299-300.

Tabell 3 Agens/ driv

Karsten Hunneide (2005) ser på utvikling som kulturelle og transpersonelle «stier av utvikling» hvor den enkelte må finne sin vei (Hundeide, 2005). Valg tas ut fra de mulighetene (Oppportunity situations) som de oppfatter som tilgjengelig; hvilke alternativer er psykologisk mulig og tilgjengelig. Posisjonering og tilnærmingsferdighetene (Access skills) vil kunne gi tilgang til den videre livs-karrieren. Hundeide indikerer ulike tilnærminger for å kunne analysere livs-sti utvikling som påvirker livs-karrieren, og en av disse er et narrativ-biografisk perspektiv (s 243). På denne måten kan livs-stier sees på fra et subjektivt perspektiv (Bruner 1990, Polkinghorne, 1988, Sarbin, 1986)

Tabell 3

AGENS/ DRIV	Konstruksjon av egen rolle i narrativ (Identitet?) – element 10	(Beskrivelse av situasjon/støtte)	(Opplevd handlingsmulighet/horisont (mulighets-situasjoner))	Ferdighet eller interesse som er knyttet til valg (tilgangsferdigheter) – element 4	Intensjonalitet og beskrivelse av agens/driv – element 3	Meningsdannelse i beskrivelse av fremtids-mål og mulig livs-sti – element 10
A	Smart, rettferdig, aktiv og behersket	God støtte og store krav	Må bruke tiden til å gjøre viktige ting, tiden er begrenset	Skoleflink, likt av venner, interesser i mange ting	Vil bety en forskjell i verden	Mening i å kjempe mot sykdom og urettferdighet og bruke tiden på noe viktig
B	Han er en støtte og har reddet andre	Konkret ros da han reddet noen. Opplevd betydning i familien	Skole er utfordrende men nødvendig.	Fysisk flink og sterk, empatisk og viktig når det gjelder	Han vil være en som redder andre fra fare, skade og død	Være en viktig person i avgjørende situasjoner og redde andre
C	Han er kunstformidler og empatisk	Erfaring om at omstilling er mulig ved utfordringer.	Mestring og utvikling på skolen og innen kultur. Jobber man får man det til.	Flink på skolen og flink innen musikk.	Vil formidle kunst opplevelser. Være noe for de mer sårbare. Jobbe med romfart.	Han er en viktig aktør for egne og andre sin kunst opplevelser.
D	Han er fysisk aktiv, praktisk klok og hjelpsom	Han kan lære seg selv og har støtte i venner	Han har muligheter til å lykkes om han kommer i et miljø der det praktiske er	Han kan lære av youtube, skru på motorer og er	Han vil jobbe praktisk så han kan lykkes	Kroppsbeherskelse og praktiske ferdigheter gir han verdi og mestring

			viktig. Han kan ikke lese. Skal flytte.	flink i fysisk aktivitet		
E	Han er bedre enn de fleste og kommer til å lykkes i livet	Han og broren klarer seg selv. Nyttige idioter	Skal flytte til USA. Han feiler, lærer og jobber hardt så han kommer til å lykkes.	Han trener og har lyktes med å bli stor og sterk. Han kan lære om noe går feil.	Han vil bli rik, muskelstor og berømt. Han vil ikke være middelmådig.	Å vises, få respekt, ikke mangle penger. Ønske om å få møte biologisk far.
F	Han er et forbilde og har ansvar for å prestere.	Støtte hjemme til skolearbeid. Har mistet støtten i laget fordi angsten har tatt tak.	Mulig å velge yrke, men dras mellom eget ønske og opplevde forventninger.	Han har vært flink på skolen og i idrett før. Har blitt mer usikker på egne ferdigheter.	Ønske om å ikke skuffe far, søskenbarn, venner, trener. Ønske om lek er ufrivillig byttet ut med alvor.	Felleskap, aksept og tilhørighet til familie og idrett.
G	Er og vil være en kul musiker og være en verdensborger.	Ser at far har klart å leve av musikk. Gode venner.	Flere måter å løse det på, det viktigste er å trives, ikke så høye krav til inntekt. Skal flytte til storby.	Han er flink med musikk, og det vil få han videre.	Han vil jobbe med musikk	Viktig å være kul. Musikk og opplevelser rundt musikk gir livet et viktig innhold. Vil trives, vil være i front.
H	Han har skuffet i idrett, men har fått avstand til forventningene.	Familie som synes idrett er viktig. Måtte ta pause grunnet sykdom. Venner.	Han trenger ikke å være så flink på skolen, er god på å jobbe med mennesker.	Flink med folk, tar lett ansvar for andre og ser hvem som trenger hjelp.	Vil finne roen og ikke oppleve stress og skyld. Godt å være i gang med idrett igjen.	Vil hjelpe andre, få familie, bo på landet og finne ro.
I	Han er den kule og kreative bohemen som ikke passer inn.	Venner, musikk og felleskap i kunsten.	Skal prøve å følge normen, men om han ikke får det til vil han bli kriminell.	Han er en kreativ tenker, og ønsker å bli klok.	Han vil tjene godt og være en del av et felleskap og oppleve vakre ting.	Viktig å ikke være alene. Viktig å ha en jobb med god lønn. Kan han ikke tjene vil han stjele.

J	Han er den som jobber hardt for å lykkes.	Laget er vennskap og trivsel og støtte. Hunden forstår. Foreldre er enige i at idrett er viktig.	Om han jobber hardt kan han lykkes. Han kan be om hjelp på skolen.	Han er flink fysisk, dedikert og målrettet . Han har kommet gjennom motgang.	Han vil lykkes med og leve av idretten.	Vil være samfunnsnyttig, og ønsker å være i aktivitet.
K	Han er fri og vil lykkes om han ikke gir opp skolen.	Støtte i strukturer; klubben, skolen og ulike voksne hjemme.	Fullføre videregående er det viktigste. Må ta mere ansvar, og finne en jobb.	Han er venn, hjelpsom, gir ikke opp.	Han skal bli en ansvarlig voksen med en jobb.	Å gjøre sitt beste er ok. Han er trygg på at han er akseptert.
L	Han er flink i idrett, og skal lykkes med å leve av den.	Besteforeldre. Venner og laget.	Han må lykkes i lagidretten. Idretten er hans arena og mulighet for å lykkes fordi det er fysisk.	Han er flink og sterk fysisk.	Han vil leve av idretten, og trenger å være aktiv.	Å lykkes med idretten, kunne leve av den, være i den også som voksen.
M	Han er klok av motgang, og en naturlig leder.	Bror har vært krykke og forbilde å leve opp til. Hunden er støtte. Besteforeldre.	Han måtte slutte med idretten fordi det ble for mye press.	Bruker erfaring til å forstå og støtte andre så de kan mestre.	Å være en god støtte og leder.	Å bruke erfaring og tid til å gjøre en forskjell for andre. Gi det man ikke fikk?
N	Han er utenfor felleskapet i idrett, men hjelpsom og en god venn.	Mistet felleskap fordi alle er med på org idrett. Han er en støtte for andre	Skolen er en arena for vennskap, begrenset sosial omgang fordi han ikke er med på org idrett.	Han tør å snakke om vanskelige ting, Han er empatisk og ser behov.	Han vil ha felleskap, men også klare seg selv både med trening og på sikt økonomisk	Å være et medmenneske , og å oppleve felleskap. Skal bidra til et større felleskap.
O	Han er praktisk og flink til å løse oppgaver.	Trening som mestringsstrategi, felleskap og arena for trivsel.	Lykkes i idrett, vil jobbe med noe praktisk, holder ut på skolen. Han har en far som lærer han.	Han opplever å være flink til det som er praktisk. Han øver seg på handel	Han vil være aktiv og jobbe med noe praktisk. Vil tjene godt.	Han vil være fri økonomisk så han kan gjøre det han vil.

				med aksjer.		
P	Han er en aktiv idrettsgutt som er hjelpsom og sosial. Han satser på idretten.	Venner er ikke sammen på fritiden, men på skole og idrett. Idretten er viktig for alle kompisene.	Noe press på å skulle ta utdanning. Musikk som avkobling. Trener ekstra, da blir han bedre i idretten og får bedre selvtillit.	Han er flink i idrett, hjelpsom og har mange venner. Gode karakterer.	Han liker å være fysisk aktiv. Vil komme inn på idrettslinje, og leve av idretten. Event et prestisjer. Vil reise.	Trener hardt for å kunne leve av idretten sin. Bety noe for familien.
Q	Han er fotballgutt, og har nye venner. Han må bare tilpasse seg.	Han har støtte i laget, og frykter nytt oppbrudd. Idretten gir han venner, og nye venner når de gamle blir borte.	Han hører til et lag. Kan fortsette på fotball selv om familie- og skoleforhold endres. Kobler ofte av med musikk. Fotballen har bruk for han.	Flink i fotball, erfaring med omstilling er. Jobber for å prestere på skolen.	Han vil ha god økonomi for å unngå bekymringer. Han vil lykkes med idretten for å beholde venner.	Skape stabilitet, beholde venner og slippe problemer med det økonomiske.

AGENS	Egen rolle i narrativ (Identitet?)	Beskrivelse av situasjon/støtte	Opplevd handlingsmulighet/horisont (mulighets-situasjoner)	Ferdighet eller interesser som er knyttet til valg (tilgangsferdigheter)	Intensjonalitet, pkt 3 i analysen av Bruner sine 10 punkter	Mening / fremtids-mål og mulig livs-sti
-------	------------------------------------	---------------------------------	--	--	---	---

Hundeide, Karsten. (2005). Socio-cultural Tracks of Development, Opportunity Situations and Access Skills. *Culture & Psychology*, 11(2), 241-261. <https://doi.org/10.1177/1354067x05052353>

Samtaleguide – unge gutter sine interesser

Intro og ideer til utgangspunkt for samtale med unge gutter på 15 år. Jeg spør litt og så håper jeg de forteller mest mulig selv.

0 Hei – kan du si hva du heter?

Har du fått informasjon om prosjektet og stiller opp til intervju helt frivillig?

Jeg heter Majen, og jeg er lærer i psykologi og forsker nå på hva gutter på 10 trinn er interessert i slik jeg fortalte om i klassen din.

1 Først tenkte jeg at du kunne fortelle litt om når du var yngre, hva du var interessert i da..

Kan du forteller litt om hva du likte å gjøre, eller hva du synes var spennende og interessant å være med på, se på eller lære om da du var yngre?

2 Så tenkte jeg vi kunne snakke om hva du synes er interessant i dag, både på skolen, fritid og i ferier. Kan du fortelle litt om hva du synes er interessant eller liker å se, gjøre eller være med på i dag?

3 Kan du fortelle litt om hva du tror kommer til å interessere deg eller gi deg noe viktig i livet når du blir enda eldre?

4 Kan du fortelle litt om hvilken interesse du har der du selv har mest betydning?

5 Kan du fortelle litt om hvilke mål du selv har for fremtiden?

6 Kan du fortelle litt om interessene dine på skolen?

7 Kan du fortelle litt om hvem du deler interessene dine med?

Ulike spørsmål som kan være aktuelle om fortellingen stopper opp:

1 Hvilke interesser har du hatt i oppveksten

- Hvorfor fikk du denne interessen
- Hvorfor likte du akkurat denne interessen
- Var det noen utfordringer med denne interessen
- Ga interessen deg noe du hadde savnet, trengte, fikk fordel av eller opplevde ga mening

2 Har du hatt interesser før som du ikke har nå lengre

- Hvorfor sluttet du å være interessert i dette
- Hvordan har endringen påvirket deg når det gjelder det sosiale, motivasjon, identitet
- Savner du den interessen, eller opplevde du tap, bakdeler eller ubehag
- Har korona påvirket interessene dine

3 Hvilke interesser har du på fritiden

- Hvorfor liker du det
- Hva gir det deg
- Hvordan påvirker det hverdagen din
- Hva hadde skjedd om du ikke fikk gjøre det lengre
- Hvilken rolle har du
- Hvordan påvirker det andre enn deg
- Hvordan ble du interessert
- Er det noen negative sider ved interessen
- Endret korona noe for hvilke interesser du har
- Hvor viktig er interessen din for din identitet
- Er det noe som gjør det vanskelig å holde på med denne interessen
- Ga interessen deg noe du hadde savnet, trengte, fikk fordel av eller opplevde ga mening

4 Hvilke interesser har du på skolen

- Er det fag der du får bruke din interesse
- Er det lærere som verdsetter interessen
- Har du fordel av interessen rent faglig
- Har interessen din påvirket det sosiale
- Har korona påvirket interessene dine på skolen
- Hvor viktig er interessen din for å være motivert i hverdagen
- Ga interessen deg noe du hadde savnet, trengte, fikk fordel av eller opplevde ga mening

5 Hvilke interesser deler du med vennene dine

- Har du fått nye venner grunnet interessen
- Har interessen spleiset dere mere sammen
- Hva hadde skjedd med vennskapet uten interessen
- Hvordan møtes dere/deler dere interessen
- Har korona påvirket dette felleskapet
- Hvor viktig er interessen din for at du skal være sosial

6 Hvordan tror du interessene dine vil være i fremtiden

- Vil interessene du har nå bety like mye
- Vil interessene være viktig for det sosiale
- Hva tror du kommer til å bestemme om du fortsetter med interessen
- Tror du at du får nye interesser
- Hva tror du at du vil savne mest om du ikke skal ha denne interessen i fremtiden
- Hvilke interessen tror du vil dekke noen behov, gir deg fordeler eller mening

